

308957

ప్రతిదినము ప్రకటంపఁబడును

VOL. 4.

జనవరి 1917 సం. సెప్టెంబరు నెల 6 వ తేది గురువారము

No. 132

నంపుటము. ౪.

వింగళనామ సంవత్సర శాస్త్రపదమాస బహుళ పంచమి.

సంచిక ౧౩౨

మిక్కిలి మనోహరముగు సువాసన 126

(రిజిస్టరు కాబడినది.) ఆటో దిల్ బహార్. (రిజిస్టరు కాబడినది.)

ఇస్మితి కాలపు దుని కనువగునది, సాటిలేని సుగంధమును మువాసనగలది. ఆల్కాహాలుగాని, రాయముగాని, చేర్చబడకయే సిద్ధము చేయబడిన కేవల పుష్పసారము.

నీ తువాలవై కొన్ని బిందువులు చిలుకరించిచో, మనోగ్యమగు మువాసన ని స్ఫులరంజనము.

ఈ క్రింది పరిమాణముల సీసాలలో మలగును.

చిన్నవైజు (అర (డాం)	సీసా 1-కి రు	0-8-0
మధ్యరకము వైజు 1-డాం	" "	0-12-0
వేరొకవైజు 2 "	" "	1-4-0
వెద్దవైజు 4 "	లేక 1/2 డౌన్సు	2-0-0

వి. పి. ఖర్చులు రు 0-4-0 ప్రత్యేకము.

పట్లె, పట్టణములందలి ప్రసిద్ధులగు ప్రతిపాపులూను దొరకును. దీనికి అనేకమగు నకలు పెంట్లు కలవు. కావున, తాము కొనునపుడు సీసావైన న, కాద్దవైనను ఆటో దిల్ బహార్ అను పేరును పరిశీలింపుడు. ఈ ఆటో దిల్ బహార్ యొక్క సలత్తములను పరిశీలన చేయ గోరువా రీ దగువారికి వ్రాసినచో అణాకిమ్మగుగల మువాసనకాద్ద ఉచితముగ పంపుదురు.

సోల్ వజంబు ఆన్లో ఇండియన్ డ్రగ్ అండు కెమికల్ కో; నెం. 1135, జుమ్మామసీదు బొంబయి.

ఇంగ్లీషు

మోటరు యంత్ర విద్యాశాల

3-24 పాటర్నరోడ్డు, మాంటూరోడ్డు.

ఆంగ్లములే ఆంగ్లములే ప్రత్యేక పాఠ్యములు కలుగ చేయబడును. 820

వైవాళికి దరఖాస్తు చేసేకొన వలయును.

ప్రాణము గల బొమ్మలు

బయస్కొపులు - ఫిలుములు - డేరాలు - గ్యాసు దీపములు - బొమ్మల కాడ్లు - గారడీ పుస్తకములు విక్రయించెదము. క్యాటలాగు కావలెనా? (592)

వి. ఈశ్వరప్ప అండు సన్సు, విశాఖపట్టణము.

హెచ్.టి. మహమ్మద్ అండు కో,

[723]

మదన్ పురా, బెనారస్ సిటీ

కాశీలోనుండు అనేక పట్టు, జరి విచిత్రమయిన మంచినస్తువులు వీరుబహుచవుకగ సప్లయచేతురు.

ఒకసారి ఆర్డరు యిచ్చిమాచినచో తమకే తెలియగలదు.

కారణంబు: ఇది శ్రీధర్మబోధిని యను నాటకము. సంఘదురాచారసంస్కరణమునకు మార్గ మిందు జూపబడినది. అందరు జదివితీరవలయును. రు 0-4-0 పోస్టేజీ వేలు.

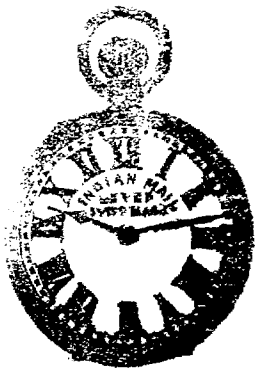
ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము, 7, తంబు శెట్టి వీధి మద్రాసు.

ఇండియన్ మెయిల్ లీవరు వాచ్.

5 సంవత్సరములు గ్యారంటీ గలది.

చక్కని గొలుసుతో రు 3-0-0 పోస్టేజీ 0-4-0.

ఇది మార్కెట్ సిద్ధపనుబడి నది. కావున నెవరికర్థ నుండు. వెల స్వల్పమైనను ఫలబోధక మని యనుభవమున తెలియును. దృఢమైన సామానులచేత తేలు బడి డిస్ట్రబ్యూట్ అను గ్లాసు దూము కలిగియుండును. కావలెను నిలువక శృష్టికరముగ సనిచేయును. గడిచాము నెట్లవై 'ఇండియన్ మెయిల్' అను పేరుండును. వెట్లలోపల గ్యారంటీ (538)

పూర్తి మరమ్మరిచి యుండును.

ఇండియన్ మెయిల్ గ్లాసుదూము వీనికి వెల రు 2-8-0

చిరునామా:— సుమీయరు వాచ్ కంపెనీ,

సోమబాత్స్ నె. 167 నుదరాను.

శ్మశానవాటిక

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి కృతిమగు నవల కాలికో బైండు 1-0-0 అట్టబైండు అ. 0-14-0

839 మానేజరు, కలాభివర్ధని

రాయవరం, రామచంద్రపురం పోస్టు; గోదావరిజిల్లా.

AMRUTANJAN

BEST INDIAN PAIN BALM.

PRICE 8 ANNAS PER BOTTLE

SOLD EVERYWHERE.

Our Catalogue sent free on application.

AMRUTANJAN DEPOT.

Bombay & Madras.

అన్నిటినే చాయలు - టర్క్లీ కేడ్ (బెర్లిన్)

బెన్ జో - షర్ షర్ (బెర్లిన్)

కాంగోరెడ్ (బెయర్)

టిన్ను 1-కి టెన్సులు 8 గలది.

షర్ షర్ 4 (B.N.) కీ సెవాచాయ

టిన్ను 1-కి ఆవున్నులు 20 గలది.

బొరుకు వైవిధ్యము:—

సాలే సుహమ్మద్ హాజీ, యుజ్జహిం కంపెనీ, 791 నెం 248, 249 ఎస్ ట్రేడ్, మద్రాసు.

తేలుమందు వెల సీసా ౧-కి 0-8-0

కుట్టినచోట కొంచెము మందుపోసిన వాడ. మాయమగును.

తేలుకాటువలన విషము నెత్తురులో ప్రవేశించదు.

బాధ నరముల వెంట నెద్దనరము

దగ్గరనుండి గుట్టప్రారంభించును

కుట్టినచోటను బండ సారవతుల

చేసిన బాధ తగ్గును. ఈ దావకము

ననేకులు పరిశీలించిరి. ఇది మిగుల

ఘాటుగలిగి నీటివలె నుండును.

తేలుకాటువలన అపాయము లేదుగాని విశేష బాధ గలదు.

అమృతాంజనము డిపో, 8, తంబు శెట్టి వీధి, నుదరాను.

The Glory of Man is his STRENGTH

NOT PHYSICAL ALONE, BUT FUNCTIONAL, SEXUAL AND NERVOUS TOO.

Hence, one and all ought to try to preserve it in the heyday of Youth, guard and insure against its loss as a precautionary measure, and obtain and regain it, at any age and at any expense, if already lost, through any cause whatsoever. How? By a timely use of the world-renowned mechanical device called "E" manufactured on Dr. Bier's Principle of Hypo-thermic Treatment by Messrs. Huston Brothers Co., of Chicago U. S. A. priced at Rs. 15 only (packing postage &c, charged extra) Patented all over, highly recommended by several leading medical authorities of the East and the West and countless numbers of gratified cured patients.

Why? because if other wise, the Man who does not possess this necessary attribute of life is only a so called Man

Absolute secrecy guaranteed. Correspondence only in English: write to-day, in all confidence if really interested of mentioning the "Andhra Patrika" (669)

free descriptive literature regarding this marvellous cure, especially mentioning the "Andhra Patrika" to the—

ECTREUSS (A. P. DEPTT.) SOLE AGENCY FOR THE : BATALA, (India) EAST

సంయుక్త విధానము

హిందూపత్రికయందు మానసియులు మోచర్ల రామ చంద్రరావు పంతులుగారి యిటుల వ్రాయుచున్నారు:—

ఫెడరలు పరిపాలనమును నెలకొల్పుట కింతరక్షణముల కంటె నీ దేశమున నిపుడు విశేషముగ నవకాశములున్నవి. రాష్ట్రములకును, మొత్తపు సాలకవర్గమునకును అధికారములను క్రమముగ విభజించినచో, వర్తమాన పరిస్థితులనుబట్టి ఫెడరలు పరిపాలనా విధాన మిదేశమున సులభముగ వర్ధిలగలదు. వర్తమానమున వివిధ రాష్ట్రముల కెట్టి స్వతంత్రతయును లేదు. విదేశములతోడ సంబంధముల విషయమున హిందూదేశమంతయు నైక్యముగ నున్నది. గాని స్వదేశ వ్యవహార పరిష్కారమున వివిధరాష్ట్రములు స్వాతంత్ర్యమును బడయవలసియున్నది. పూర్వకాలముల యందలి రాజ్యములు, రాజకీయములయందు సర్వసాతంత్ర్యమును గలిగియుండెను. సమానముగ చారిత్రక గాఢము, అన్యోన్యముగ నాశ్రయములు, ప్రజాజీవనమునందలి యైక్యత మున్నగునవి స్వతంత్రరాష్ట్రము లన్నిటియందును గానరాదు. ఆంగ్లేయుల రాకవలన హిందూదేశమున కదిరకెన్నడు లేని రాజకీయైక్యత లభ్యపడినది. ఏకాధిపత్యపాలనవలన భారతీయుల భావము లన్నియు మాన్యమొంది దేశీయమహాజన సభతో నుద్భవించిన జాతీయోద్యమ మాంగ్లేయు లిండియాదేశమున కొనసాగిన. మహాభక్తకారమున వచ్చును. ఆంగ్ల సామ్రాజ్యపు టాధిపత్యముక్రింద స్వచ్ఛందముగ వివిధరాష్ట్రములతో నుండిన ఫెడరలు పరిపాలనము నీ దేశమునకు లభ్యపడ వలె యుట యే మాతృభక్తి యుతుడగు ప్రతిభారతీయుని యాశయమై యుండవలయునని కాంగ్రెసుసభాధ్యక్షుల పదవినుండి 1904 సం॥ మన ౧౯ హెచ్చరికాటనుగారు వచించియున్నారు. ఫెడరలు పరిపాలనము ప్రజల యాశయము. అట్టి పాలనా విధానమును క్రమక్రమముగ వారి కొనుగట పాలకుల విధియనిగూడ కాటను గారనియున్నారు. రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యముతో గూడిన ఫెడరలు పరిపాలనమును హిందూదేశమంతయు నామోదించును.

హిందూదేశమున జాతి సుతభేదము లపారములై యున్నవి. విస్తీర్ణమున నీ దేశము 1,766,557 చదరపు మైళ్లు. యజ్ఞదేశమును మినహాయించినచో యూరోపు ఖండమున కంటె 12,000 చదరపు మైళ్లధికము. నూటికి 81½ వంతు లాంగ్ల పరిపాలనముక్రిందను, 18½ వంతులు స్వదేశ సంస్థానాధీశుల యాజమాన్యము క్రిందను ఉన్నవి. గనుక నింతవివిధగల దేశమున నుండు వివిధ జాతులవారి నైతిక, రాజకీయ, పారిశ్రామిక, సాంఘికాది పురోవృద్ధి నాయుచుండుట మిక్కిలి ప్రయాసము. గనుకకొన్ని సులభమార్గము లిదివరలో నూచింపబడియున్నవి. జాతులును, భాషలునుబట్టి స్వతంత్ర ప్రజలులేర్పరచిన యుక్తముగ నుండును. భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర విభజనను పరిపాలనమునకును, విద్యాభివృద్ధికిని గూడ సహకారియై యుండును. గనుక ఆంగ్లో ఇండియను పాలకులు కొందరి భావప్రయుక్త రాష్ట్రవిభజనము నామోదించియుండిరి. ఒరిస్సా కోస్తాప్రత్యేకరాష్ట్రము నొనర్పవలసినదని 1879న సం॥ సర్వాధికారి గారును, సింధుదేశమును ప్రత్యేకపండులముగ నొనర్పవలసినదని ౧౯ ప్రాన్సిసు యంగ్ హెస్టెండు గారును సిఫారసుల నొనర్చియున్నారు. అంధ్రానులకు కొందఱుప్రజా నాయకులగూడ నిట్టియభిప్రాయములనె రాయలు కమిషను వారి కడ వెలువరించి యున్నారు. వర్తమానమున ప్రబలియున్న రాష్ట్రీయ విభజన మనంత్రప్రేరముగ నున్నది. ఫెడరలు పరిపాలనా విషయమున హిందూదేశమున నిదివరలో కొంత పురోవృద్ధి గలిగియున్నది. గనుక రాష్ట్రీయ విభజనమును జాతిభాషల సంస్కరముల బట్టి సవరించినచో ఫెడరలు పరిపాలనా విధాన మిదేశమున మరికొంత వర్ధిలవ దగును.

కాంగ్రెసు లీగుసభ లామోదించిన సంస్కరణ విధానము తుట్టతొదలు ఫెడరలు పరిపాలనమును నెలకొల్పువలె యున్నది. పరిపాలనా కార్యములయందును, శాసన నిర్మాణమునను, ఇండియాదేశము సామ్యముగనుంతువరకు ఇండియామంత్రి యధికారమునకు లోబడక యుండవలయుననియు, రాష్ట్రీయవ్యవహారములయందు ఇండియా ప్రభుత్వమునారు జోక్యము కలుగజేసికొనగూడ దనియు, వై సంస్కరణవిధానమున నూచింపబడెను. కాంగ్రెసులీగుసభల సంస్కరణవిధానమున రాష్ట్రీయదోరతనులకు కొన్ని యధికారము లియ్యబడును. తక్కిన యధికారము లిండియాదేశమువారికుండును. (1) హిందూదేశమున కంతకును సంబంధించిన శాసనములు

(2) అంతర రాష్ట్రీయ ఆర్థికసంబంధములకు సంపర్కముగల శాసనములు (3) సామ్రాజ్య ఆదాయ వ్యయములకు సంబంధించిన సమస్యలు (4) హిందూదేశపు పన్నులు, ధనము మున్నగువాటికి సంబంధించిన విషయములు— ఈ నాలుగంశముల యందును, ఇండియా దోరతనువారి కధికారమున్నది. గనుక కాంగ్రెసు లీగుసభల సంస్కరణ విధానము ఇండియా దోరతనులకును, రాష్ట్రీయ దోరతనులకును అధికార విభజన మొనర్పవలసినదని కోరుచున్నది.

వస్తువు నీటిసరఫరా

స్పెషలువర్క్స్ ఆఫీసు ప్రసంగము

నిన్నటి సాయంత్రము డి. రాఘవేంద్ర రావుగారి యాధిపత్యముక్రింద కలెలు మందీరమున సౌక సభ జరిగెను. కార్యారంభమువారి స్పెషలువర్క్స్ ఆఫీసు జె. డబ్ల్యు. మాడెగారు, వర్తమానమున స్వయం అగుచున్న నీటినిగూర్చి ఉపన్యసించిరి. నీటి స్వయం గూర్చి యిష్టానుసారము వ్రాతలు వ్రాయుచు ప్రసంగముల నొనర్చుచుండుట చింతాకరము. ఈ వ్రాతలు ప్రసంగముల మూలమున పౌరులు వ్యాఖ్యల పడవచ్చును. నిజస్థితిని తెలియజేసి వ్యాఖ్యల తననింప నేనీ యుపన్యాసమును తలపెట్టితిని నని చెప్పుచు, యుపన్యాసకుడు కార్యారంభమువారి నీటిస్వయంకి సంబంధించిన చారిత్రమునంతయు వివరించిరి. పురమునకు తగినంత నీటిని స్వయంచేయలేమని కార్యారంభమువారికి నిరారణయయ్యెను. కార్యారంభము వారికి సందర్భమున నాలుగు మార్గములు నూచింపబడినవి. దినమున కొన్ని గంటలకాలము వైపులను గట్టిపెట్టుట వీనిలో సౌకటి. కార్యారంభమువారి విధానమును పది దినములవరకును బెట్టిరిగాని తమ కగత్యుచుగ నీరు లభ్యముకాకపోయినని నాలుగు మూలలనుండియు అసమృతి వెలువడినది. వడియగట్టిన నీటితో నపరి శుభ్రముగ నీటిని గలిపి వదలవలసినదని పిమ్మట కమిటీవారు నిశ్చయించిరి. క్రొత్త ఫిట్టలనుమరికొన్నిటి నెలకొల్ప వలసినగూడ కమిటీవారు తీర్మానించియున్నారు.

నీటిని వడియగట్టు సమస్యయేగాక, మరయొక విషయము గూడ ధీతిని కలుగజేయుచున్నది. పురమున నీటి ఖర్చు విశేషము గ నున్నది. నిరధికముగ వాడబడుచుండినచో, వానలు మరియక యున్నయెడల రిజర్వాయరులోని నీరు పురమునకు చాలకపోవుటగూడ తటస్థింపవచ్చును. ఈవిషయము లెత్తుకు కార్యారంభము వారియెడట బెట్టబడినది. వారు దీర్ఘాలోచన మొనర్పదగును. నీటి దుర్వ్యయము శాస్త్రజ్ఞులయందును, నీటిపారి శుభ్రమును గూర్చికొన్ని యంశముల జెప్పవలసియున్నవి. విద్యాధికులుగూడ ప్రస్తుతపు నీటిని తూలనాచుచున్నారు. ఈనీటివలన కలరాజనించునట! ఈవాక్యము లసత్యములేగాక. లేనిపోని ధీతిని కలిగించును. నీటిస్వయంవలన నింతక కచ్చటకు కలరాపుట్టినదను నిదర్శన మెచ్చటను గానరాదు. చెన్నపురిలోని ఫిట్టలలోనే. గాక లోకమందంతటినుండును, నీరు కొన్నిసార్లు కడు నిర్మలముగ నుండదు. కొన్నివేళలయందు నీరు బొత్తిగ పాడుగ నుండును. గిండిలోని కింగుప్రతిష్ఠాపనముతక్కు, నీటిని పరిక్షింప చెన్నపురియందు వేరొక ప్రతిష్ఠాపనము లేదు. ఈప్రతిష్ఠాపనములో నీ యునకము నిర్వ్యయ క్రియవిధానముల శోధింపబడుచున్నది. పనిముట్లు లేమిచే, వీరినీటియందు కిములున్నవియు లేనిదియుపరిక్షింప నశక్తులై యున్నారు. గనుక కొన్ని ఫిట్టలనుండి నీరు నీటినిపరిశోధించుచుండిరి. మొత్తము వైపులనుండి విడువబడిన నీరును నెట్టిదోషములును లేనచెప్పువచ్చును. 1915 సం॥ సంబంధముననుండి 1916సం॥ అక్టోబరుమాసమువరకు నీటియన నీటిపరిక్ష జరిగినది. గాని ఆ సమయమున డైరెక్టరు గారు నెలపుదీసికొనుటచే, కొంతకాలము నీటిశోధన ముగి పోయినది. జూలై మాసముననీటిపరిక్ష మరల ప్రారంభింపబడెను. పరిక్షా పర్యవసానములు మూడుగోజులయందు తప్ప, తక్కిన దినములయందు సంక్రమిరముగ నుండెను. స్థితిగతులంతవరకు ధైర్యము నొసగుచున్నది. అట్టి సంగతీయందు, వడియగట్టిననీరును, వడియగట్టిన నీరును ఒక్కరితిగ నున్నవని వాదించుట సహేతుకముగాదు. శాస్త్రీయ పరిశోధనా పర్యవసానముల క్రమముగ నగ్ర మొనర్చుకొనుటలో కొన్నివేళలయందు క్రిమి శాస్త్రజ్ఞులతోగూడ చాల కష్టముగ నుండును. అట్టిచో, క్రిమి శాస్త్రజ్ఞులను లేని వ్యక్తు లా పర్యవ సానముల నగ్రము జేయబూనుట సాహసము. నీటిపరిశోధనమునకు సంబంధించిన

చిన యంశములన్నియు యున్నయెడ, శాస్త్రజ్ఞులనులేక నాయంశముల నగ్రము జేయజూచుట సమంజసముగాదు. శాస్త్రజ్ఞులను లేనివ్యక్తు లిట్టి విషయముల యందు ముందడుగిడి, సరఫరా అగుచున్న నీరు అపరిశుభ్రమని వక్కాణించుట, ప్రమాదకరము.

1916 - 17 సం॥ పు. పరిపాలనా నివేదనము వెలువడినది మొదలు మరణముల రేటు వెయ్యింటికి 2-౧౦ హెచ్చెను. నీటిలో లోపముండుటచే మరణములు హెచ్చినవని వెంటనే కొందరు వ్యక్తులు పర్యవసానమును జేల్చియున్నారు. ఈ ప్రకారము వాదించినచో నీటిస్వయం శ్రొత్తపద్ధతిని నెలకొల్పినపుడు మరణపురేటు తగ్గెనుగాన, నీటిపరిశుభ్రత పర్యవసాన మున మరణములు తగ్గినవని వాదించుట యుక్తమై యుండవలయును.

నీటిస్వయం సంబంధముగ చిత్తు లితర పట్టణముల యందుగూడ నున్నవి. ప్రత్యేకముగ వ్యక్తుల కుచితముగ నీటిని సరఫరాచేసి, యిరువది నాలుగు గంటలకాలము వైపులనుండి నీటిని ధారాశముగ విడవిన పురము వేరొకటి యిదేశమున గానరాకున్నది. బొంబయ కలకత్తా నగరములయందొట్టి సరఫరా జరుగుచుండుటలేదు. ఈతీరున శుభ్రమగు నీటిని స్వయంచేయగల పుర ముండుట సంభవించినచో, చెన్నపురి యట్టి పట్టణములలో మొదటిది కావలయును. సహాయపడవలసిన వారందఱును సహకారము కలిగి వర్ధించినచో నిట్టికీర్తి యాపురమునకు సంఘటింప వచ్చునని మాడెగారుపన్యసించిరి.

స్టాలుకాజుకోర్టు సీకింద్రాబాదు

వ్యాజ్యము లిగ్యులర్ నం. 34-1917
దావా తేది 24-1-1917.

వాది:—సోమవీరయ్య
ప్రతివాది:—సి. లింగరాజు

చెల్లూరి లింగరాజు ధిమాట్రికల్ అండుకో, ప్రాప్రయిటరు రాజమండ్రికి.

వాది అనేవాడు సీమిదాదు 270-0-0 హాలీలకు వ్యాజ్యము తెచ్చినందువల్ల స్వతహాగా గాని క్రమముగా సంగతులు తెలియచెయ్యబడి వ్యాజ్యముతోచేరి ముఖ్యమైన అన్ని ప్రశ్నలకు ఉత్తరము చెప్పకూడిన ప్రిదీపు ద్వారాగాని, అట్టి అన్ని ప్రశ్నలకు ఉత్తరము చెప్పకూడిన కూడా వచ్చే యేదో ఒక మనిషి ద్వారాగాని సదర దావాకు క్రొత్త ఉత్తరము చెప్పగలండులకు 1917 సం॥ సెప్టెంబరు నెల 13 తారీఖున షగలు 11 గంటలకు ఈ కోర్టులో హాజరయ్యెట్టు యిందువల్ల నీకు ఆజ్ఞాపించడమయినది; నీవు హాజరయ్యెట్టు యేర్పాటుచేసిన రోజున వ్యాజ్యమును సమాప్తముగా పరిష్కరించడమునకు నిర్ణయించి యుండేటందున ఆ రోజున నీ ప్రతివాదమునకు ఎవరి సాక్ష్యమును ఏ దస్తావేజులను ఆధారముగా నమ్ముటకు నీవు ఉద్దేశించియున్నావో ఆ సాక్షుల నందరిని, ఆ దస్తావేజుల నన్నిటిని హాజరుచేయుటకు నీవు నిధముగ నుండవలసినది;

పయిన చెప్పబడ్డ దినముందు నీవు హాజరుకాకుండా తప్పిపోయ్యెడల, నీ హోరీతుమందు ఆ వ్యాజ్యమును విమర్శచేసి తీర్మానించడమవునని నీవు తెలుసుకోవలసినది.

ఎరుక—1. నీ సాక్షులు తమంతట తామే హాజరుగా ఉండరని నీకు కోరెయెడల, కోర్టువారికి మనవి చేసికొని ఆవశ్యకమైన బత్తెమును కట్టెమిదట యే సాక్షి అయినా హాజరయ్యెట్టున్న ఆ సాక్షిని హాజరుచేసేలాగున ఆదగడమునకు నీకు హక్కువున్న యేదయినా దస్తావేజును హాజరుచేసేటట్టును బలవంతపరచడమునకు యీ కోర్టులోనుంచి నీవు సమ్యమును పుట్టించవచ్చును.

2. నీవు దావాను వోప్సుకో నేమెడల నీ వొంటిమీద గానీ సాక్షుమీదగాని యీ రెంటిమీదగాని డిక్రీని ఆమలులోకి తేకుండా వుండెట్టు చేసుకోవడమునకు వ్యాజ్యపు కర్వులతో కూడా వైకమును కోర్టులో నీవు కట్టవలసినది.

సికింద్రాబాదు కోర్టు కర్కు.
1-9-1917.

భోర్లు నెంటుజారి గెజెటు.

మా తిరునేండ రంగాచార్యులు గారు చెప్పే భోర్లు కావ్యాలను కవిత్వముగా నేమింపబడిరి.

ప్రభుదేవరాయ శేషుని గ్రామము విశాఖ పట్నము నుండినివలె సభ్యులుగా నేమింపబడిరి.

విశుగుర్తి శివరాంధర్లు గారు గాయదుర్గ తాలూకా బోర్లు సభ్యులు.

గుత్తిలక్ష్మణరెడ్డి గారు గంపాపురము జిల్లాబోర్లు సభ్యులుగా నేమింపబడిరి.

మార్వాడి హిందూజులు గుత్తితాలూకా బోర్లు సభ్యులుగా నేమింపబడిరి.

పి. నారాయణ చార్యులు కడపతాలూకా బోర్లు సభ్యులు.

ఎస్. శేషారెడ్డి గారు కడప జిల్లాబోర్లు సభ్యులుగా నేమింపబడిరి.

జి. వెంకటరావు గారు కడపజిల్లా బోర్లుసభ్యులు రఘునాథాచార్యులు గారు గుమ్మారు తాలూకాబోర్లు సభ్యులుగా నేమింపబడిరి.

దీనబంధుమహంతిగారు పుత్తెపురము తాలూకాబోర్లు సభ్యులు.

రఘునాథపాధిగారు గంపాపురము బోర్లుసభ్యులుగా నేమింపబడిరి.

మోతే రంగయ్య నాయకులు గారు రాజమండ్రితాలూకా బోర్లుసభ్యులు వైసువెసిడెంటు.

జి. నీలచలముశ్రేణిగారు గుంటూరుజిల్లా బోర్లు సభ్యులు.

కవలముడి గోపాలకృష్ణయ్య చాదరిగారు మరల బెజవాడ తాలూకా బోర్లుసభ్యులు.

మహమ్మదు మహమ్మద్లు ముస్లిముల మొదలు బహద్దూరుగారు బందరు తాలూకాబోర్లుసభ్యులు.

చిట్టలూరి కృష్ణస్వామి, రాళ్ళపల్లి సూర్యప్రకాశ రావు గారు నరసాపురము తాలూకాబోర్లు సభ్యులు.

జి. ఎస్. నరేంద్రరావు గారు ఆత్మకూరు తాలూకా బోర్లు సభ్యులు.

దొరతనమువారి ప్రకటనములు.

విశాఖపట్టణము పోస్టాఫీసు ఎ. జి. బ్రాడ్లెగారికి పెట్టెబయ్యమును మొదలగా నెల యిరువది దినములు ప్రివి లేజి నెలవు.

నెలవు కావేగమె లెట్టి నెంటు కమాండరు ఫ్రాన్సిసు హ్యూస్ కుక్ గారు గూడలూరు పోస్టాఫీసుకు పనిచేయ వలయును.

గూడలూరు పోస్టాఫీసుకు ఆర్డ్రెసులేషన్ రోజు గారు ఎ. జి. బ్రాడ్లెగారి స్థానమున విశాఖపట్టణమున పోస్టాఫీసు.

గోదావరిజిల్లాలో మొదటితరగతి మేజిస్ట్రేటు, నేపా ఆయ్యును పంతులుగారికి స్వహస్తమున ఆంగ్లభాషయందు సాక్ష్యముల వ్రాసుకొన నధికార మియ్యబడినది.

ఈక్రింది యుద్ధాంగులు 7-వ గ్రేడు డిప్యూటీ కలెక్టరుగ పనిచేయుదురు:—మంత్రిపేట నరసింహము పంతులుగారు (తహశీల్దార్, గోదావరిజిల్లా), మల్లవరపు సత్యానిరాజు పంతులుగారు (తహశీల్దార్, విశాఖపట్టణము), గోవిందస్వామి కృష్ణస్వామి నాయుడుగారు (తహశీల్దార్, బల్లారి), పానుగంటి అప్పారావు పంతులుగారు (తహశీల్దార్, కృష్ణా).

డిప్టీ కలెక్టర్ల బదలాయింపులు:— ముత్తెస్వామి ఆయ్యరు సుందరరాజు ఆయ్యరుగారు విశాఖపట్టణము క్రైజికి, చంద్రశేఖరపురము సుబ్రహ్మణ్యయ్యయ్య కృష్ణ ఆయ్యరుగారు చిత్తూరుకు, నెట్టెమి రామమూర్తి నాయుడుగారు కర్నూలుకు, పానుగంటి శ్రీహరిరావుగారు గుంటూరుకు, సుందరము కృష్ణమూర్తి ఆయ్యరుగారు, నెల్లూరుకు,

ఫారెస్టు ఆఫీసర్ల బదలాయింపులు:— డేవియలు ఏ. ప్రాసిగారు కర్నూలు ఈస్టునకు జిల్లా ఫారెస్టు ఆఫీసుకు బదిలి చేయబడిరి.

గత మాసము 30 వ తేదీన మహాపల్లిలోని విశ్వవిద్యాలయ కలకాలయందలి ఆంగ్లవిద్యార్థులు సమావేశమై ఆంధ్ర సేవాసంఘముని యొక సంఘమును స్థాపించిరి. దానికి ఎం. వి. ఎస్. శర్మగారు కార్యదర్శి, చిట్టిమూరి రామయ్యగారు కార్యదర్శులు.

స్వరాజ్యవాదుల సభ.

కొద్దిదినముల క్రిందట చిత్తూరు మండల ప్రధాన స్వరాజ్యవాదుల మహాసభ మదనపల్లిలో కృష్ణవిద్యాలయ భవనమున సమావేశమయినది. మానసియులగు నరసింహయ్యగారు, దొరస్వామియ్యగారు, గిరిరావు పంతులుగారు, ఎస్. కే. రామస్వామిగారు మున్నగు మహానీయులును, బండలములోని పంపొట్లమండవచ్చిన ప్రతినిధి. ప్రేక్షకులును సభ నలంకరించిరి. ఆంధ్రరాష్ట్ర స్వరాజ్యసమితి కార్యదర్శులు గాడిచర్ల హరినర్సయ్యరావు పంతులుగారు అధ్యక్షత వహించిరి.

ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులగు గిరిరావు పంతులుగారు నర్సయ్యరావుగారిని సభాధిపత్యము వహింపుదని కోరుచు, స్వరాజ్యము సంపాదించుటకు మనము చేయదగిన విధానముల గొన్నిటిని సూచించిరి. అధ్యక్షు లధ్యక్షకోపన్యాసమున స్వరాజ్యమును కోరుటకు మనమేల ముందంజవేయవలయునో తెలిపిరి. ప్రకృత రాజకీయ పరిస్థితులను, పూర్వపు మనరాజుల పరిపాలన విధానములను తారతమ్యము సూచించిరి. ఎప్పుడు మనదేశము నిరంకుశాధికారుల చేతులలోనుండి బయటపడనో అప్పుడేకాని మనకు మన భావికాభ్యుదయమునకు ముక్తిలేదని వచించిరి. భారతభూమి ఆంగ్లసామ్రాజ్యములోనుండి వీడిపోయి స్వతంత్ర రాజ్యముగా నందుటకు వాంఛించలేదనియు, అటుల వాంఛించుట మన ఆభీప్రాయము కాదనియు వచించి ఆంగ్ల పతాకము క్రింద స్వరాజ్యముగానుండి తనభూమిలోని గృహకృత్యముల తానెచక్కబెట్టుకొనవలయునని కోరుచున్నదని నడిపిరి. బ్రాహ్మణేతరజాత్యులను గురించి చెప్పుచు ఎన్నటికిని బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతరులకు వైషమ్యములు లేవని నడువి ఈ యుద్ధమున పనిచేయువారు భారత దేశాభ్యుదయమునకు సర్వ శక్తులపాలుపడె తలచినపక్షమున వారి విధానములు నేరుగా నుంచునని చెప్పిరి. అధ్యక్షు లుపన్యాసమును ముగించుచు నహోదయి నాయుడు పతిగారి భారత స్తవమును కీర్తించిరి.

అనంతరము జేశములో స్వరాజ్య ప్రాప్తికినిగాను స్వరాజ్యసమితి శాఖల నెలకొల్పి ప్రజలకోరుచు యొక తీర్మానము చేయబడినది. దీనిని నరసింహయ్యగారు సహానించుచు తుఖాస్థాపనల ముఖ్యకారముల నుడిపిరి. భాస్కరరెడ్డిగారు తీర్మానములను బలపరచిరి. అధ్యక్షులకు కందములతో సభముగి సెను.

వస్తుత యాత్ర

ప్రభుత్వమువారు కొండలకుబోవు ఆదారము, ఎన్నటికిని తొలగునట్లు లేదని సాధారణముగ తోచెడిది. బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు అట్టిబుని నెలనో మహాబలేశ్వరమునకు భోక నలంబరు వరకును పూనానగరమున నే యుండి తరువాత బొంబాయికి వచ్చెదమని చేయుప్రకటనము యీ యభిప్రాయమును కొంతవరకు తొలగించినది. ఈ విధముగ నికయుందుకూడ విల్లింగ్డను ప్రభువు గా రావరించెదరు గాక యని నమ్ముచున్నాము. ఈ విషయమై గాధాభిప్రాయములు ప్రబలముగ నున్నవి. ఒక్కసారి ఈ ఆచారమును తిప్పించిన యెడల, దానిని మరల ఆచరించుట కభ్యంతరములు కలుగవచ్చును. ఈ విషయమై కానన సభలలో చేయబడిన విచారణల వలన యిందుగూర్చి ప్రజాభిప్రాయమెట్లున్నదో గాన నగును. ఇందులకు గుఱువులు ప్రజల సామ్యముండి యొసంగ బడుచున్నందున, రాజధానిలోని ప్రజలతో కలసి మెలసి యందుట ప్రభుత్వమువారి విధి గనుకన, యీ విషయమై ప్రజాభిప్రాయమును గణింపవలయును. నేనుగి కాలమున చాల దినము లీ వ్యక్తియన నివాస మేర్పరచుకొనుట సరిగాదు. ఈ ఆచారముకూడ తొలగిపోవు ననుచును వచ్చునని మాకు నమ్మకము గలదు. ప్రస్తుత వినిషయమున కొంచెము సంస్కరణమైనను చాలును. బొంబాయిపట్టణము నేసంగి కాలమున వీరనుకొని నంత యుష్టగనిగి యుండెను — “వైముఆఫ్ ఇండియా” పత్రిక.

మాపురమునందు గల స్వరాజ్యసమితి శాఖనామ బహుచురుకుతనముతో పనిచేయుచున్నారని తెలుపుట కొంతయు సంతోషకరము. కొందరు యువకులు ప్రతివాదమును చుట్టు పట్లగల గ్రామముల కరుగుచు స్వరాజోద్ధయమును గురించి యుపన్యాసముల నిచ్చుచున్నారు. (మదనపల్లి విశేషం)

స్వపరిపాలనా వాంఛలు.

స్వపరిపాలనము నందని దేశములలోని ప్రజానాయకులు, మిత్రులుగ కోరికలను గోరుచు తనతమ యిష్టప్రకారము ఆనేక విధముల రాజకీయాంగోళనము నగుపరుచుచు. కాని స్వపరిపాలనము చేపారినగాని జాతీయముక్తి సుసాధ్యముగా దనియు, కార్యనిర్వాహకాంగోళ్యగులు ప్రజాప్రతినిధులకు లైర వారులుగ నుండిననేగాని స్వపరిపాలనము కుర్రతముగ నుండదనియు వీరందరును యొప్పుకొనకతీరదు. ఈ నాయకులు తమ కోరికలను గుప్తీకరించినపుడు, తామిదివరకు ప్రతిక్షేపించి భావించి, తమ ప్రతికూల నిర్ణయాల పాలై నవారి వాంఛల నే వీరును ఆహ్వానింపక తప్పదు. ఈ అభిప్రాయములను “కేసరీ” పత్రిక కోయంబత్తూరులోని బ్రాహ్మణేతరసభ తీర్మానముల గూర్చి వ్యక్తీకరించింది. ఈవిధముగ బొంబాయి రాష్ట్రములోని బెల్గాములోకూడ యొక బ్రాహ్మణేతరసభ జరుగునని తెలియుచున్నది. వర్ణప్రతినిధ్యమును గూర్చి యెల్లెడలను బహిరంగ చర్చలు జరుగవలెననియు, యెల్లెడలను సోదరభావముతో రాజీనామాలు జరుగవలెననియు మాఅభిప్రాయము. ఈనియమము జాతీయమహాసభచే నామోదితమైనది, కావున దీనిని తగినవిధమున నాచరణలో పెట్టుటకై యత్నింప వలెను. ఈవిధముగ జరిగిన యెడల, యీ సభలన్నియు, ప్రస్తుతిము జాతీయ సభావిధానములకు ప్రతికూలముగ నున్నటుల గానవచ్చినను, తుదకు యీవిధానముల కనుకూలముగ నే తీర్మానముల జేయుననుటకు సందియములేదు. మానసుకాలికులు పలికినట్టి, అన్ని సభల తీర్మానములను హోమురూలు ఆశీయును న కనుకూలముగ నే యుండి తీరవలయును. “కేసరీ” పత్రిక యీ విధముగ వ్రాయుచున్నది. “ప్రజలందరును కోరికల కోరుచు, నోరు తెరుకొని యున్నయెడల, స్వరాజ్యము పడదు తనంతట తానే వచ్చును.” — “యూఇండియా” పత్రిక.

హోమురూలు పతాకము కేసు.

3 వ తేదీన కోయంబత్తూరు జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారి కోర్టులో బిసెంటుర్లు అరంజేయబడియూ గాన్ల పక్షమున గా. బి. వి. చ రి సిం హ య్య గారును, మంజేరి రామయ్యగారు, సి. వి. వేంకట్రాయుడు య్యంగారు, ఎస్. ఎస్. రామస్వామయ్యగారులును ఫిర్యాదీల పక్షమున ప్రియ్యగారును వాద ప్రతివాదములు నలిపిరి. నాయకులము 6-30 గంటలకు వాదములు ముగిసినవి. పతాకముల నెరరు నెత్తగూడదను యుత్తరువును ఆ తేదీవించిన పోగుల వ్యామవాదులు గూడ వాదించిరి. మరునాడు తీర్పు చెప్పబడునని మేజిస్ట్రేటుగారు నడిపిరి.

ఈకోసు కేసులు ఇచ్చట 4-వ తేదీన విచారణ జరిగినది. 5-వ తేదీకి నాయువా వేయబడినది. ఇట్టి యుత్తరువులు సముచితములు కావని వ్యామవాది సంఘమువారు సభచేసి తీర్మానించిరి.

ఆంగ్లో ఇండియను పత్రికలు.

డాక్టరు టి.ఎం. నాయుగారు:— 24-1-1908 వ తేదీన నాయుగారు మదరాసు ప్రాండెన్టుపత్రిక కలుల వ్రాసిరి. “నేను ఆంగ్లపత్రికలను చాలాజాగ్రూతతో ప్రతిదినమును చదువుచుందును. ఆంగ్లదేశపు రాజకీయవిషయక జ్ఞానము నాకు సకళంకములగు ఆంగ్లో యిండియను పత్రికలను చదువుటవలన కలుగలేను. ఈ దేశమునందలి ఆంగ్లోయిండియను పత్రికల ఛాత్రవ్యాసములను నెను చదువునాకులేదు. నేను నుడివిన విషయములను విశ్లేషింపవలదని ఈ ఆంగ్లోయిండియను పత్రిక నా దేశములను హెచ్చరించు నంతటి దుర్విషయమునుగూడ వెల్లడించినది. అనాచుడగు ఆంగ్లోఇండియను వ్రాసునగాని కంటే నా దేశములే నన్ను బాగుగా నెరుంగుదురు. ఆంగ్లో యిండియనులకు ద్వ్యులలై నెల్లడించునర్థంక వాచాలతను నాదేశముల రగు మీరు విశ్లేషింపక పరిపూర్ణముగ నిరసింపదగునని నేను కోరెదను. మనభవము నధికముగ తిని వారు నేడు మనలని గౌరవ పరుప జూచుచున్నారు. ఇట్టి స్థితి నెంతకాలము మనము సహింపగలము విషయమును నా దేశములే నిర్ధారణ చేయదగుదురు.” అని నాయుగారు నాడు వ్రాసిరి. “నేను దేశమును నిరంకుశాధికారుల యాజులను తలదాల్చుతనము చున్నాను గాన ఈ నాయుగారు వ్రాసెలను నా దేశములను ఆంగ్లో యిండియను మిత్రులను గూడ బాగుగా గమనింతురు గాక యని చెప్పేపురి వచ్చును. పి. ఎస్. వెంకటాచలము నాయుడుగారు మాకు వ్రాసిరి. (హిందూపత్రిక).

స్వరాజ్యసభ.

సర్వోత్తము రావుగారి యొక్క వ్యాసము.

(మాస్టరు విశేషుని యొద్దనుండి.)

విశాఖపట్టణము సెప్టెంబరు 1:— ఆంధ్రదేశము నందు స్వరాజ్యభావనావ్యాప్తికొరకు సంఘాతముచేసి, ప్రజలను ప్రతిభావంతులనుగ నొనరించుచున్న గాడిచిన్న హరిసర్వోత్తము రావు పంతులు ఎం. ఏ. గారు నిన్న సాయంత్రము మాస్టరుగారియొద్ద పురమంగిరమునందు స్వరాజ్యమును గురించి యుపన్యసించిరి. సభ స్వరాజ్యమునుగూడ యాజమాన్యము క్రిందను జరిగినది. ఆనరతులు భూపతిరాజు సేంకటపతిరాజు గారు సభాధిపత్యము వహించిరి. సభాధ్యక్షి ప్రేక్షకులతోను శ్రోతలతోను కిక్కిరిసి లాడుచుండెను. పురస్కరములుగా చాలచుండి సభ నలంకరించి యుండిరి.

ఉపన్యాసము.

యజమాన్యకర్తయైన గురించి చెప్పచు నుపన్యాసకులు తమయుపన్యాస ప్రారంభమునందు ఆ గౌరవవ్రతు పని త్రతను గురించియు ఆయన ప్రాచీన నాగరిక, జ్యోతిషము లను గురించియు నుడిచి మహాపురుషులగున భారతజనని కోమక సామ్రాజ్యము ఉన్నస్థితి యందుండినప్పుడు, వాణిజ్యము నందు నాయక పుణియు వెలసెనని తెలియజేసిరి. అట్టిభారత వర్షము నేను ఎవరియింటి తేజమును గోల్పోయి, ఇతరదేశములకుఁ జేరి సభ్యులయందు వెనుకబడి, యందుంటును గతంజేచుని యుపన్యాసకులు ప్రస్తావించి, భారతీయులు తమ స్వతంత్ర శక్తులను వికసించుకొనుట కవకాశము లేక పరరాజ్యముల పాలనమునకు లోబడుచు చచ్చుట వలన న దుస్థితి కలిగినదనిచెప్పిరి. జౌరంగ నేను గాజ్య కాలము మొదలు ప్రస్తుత పాలనా కాలము వరకును భారతదేశమును నుపన్యాసకులు సంగ్రహముగ వివరించి సామ్రాజ్యముల భరితవర్షము వాక్రమించుకొనినప్పుడు, వారిలో నారాయణుడు వర్షపున్నయేర్పడి వారిస్వలాభకాంక్షచే నుపదేశపు వర్షక మేల ప్రిశించెనో తెలియజెప్పి, ఆంగ్లలు వచ్చినప్పటికి కూడ నుపదేశము భాగ్యవంతులై యుండెనను సిద్ధాంతమును బలపఱచి, జౌరంగ నేను మరణకాలమువరకున, మనదేశము స్వపరిపాలనమై యుండెనని నుడిచిరి. ఆపుడు ప్రజలు చుట్టులై సంతోషింపై యుండెననుటకు సంగియములేదు.

ఆంగ్లలు మనదేశమునందు ఆంగ్లవిద్యావ్యాప్తికేసిన న యత్నములను, భారతీయులు బుద్ధిచుంతులై ముందు స్వాతంత్ర్యమును కోంచుండెను తమపని యేగునని, ఇప్పటివరకే అప్పుడును భయపడుచు వచ్చిన కొందరు ఆంగ్లలకు మెకాతే మహాశయము చెప్పిన మహావాక్యముల నుదహరించి, 1858వ వత్సరమునుండి నెటివరకును భరితవర్ష పాలనమునందు కలిగిన మార్పులను వివరించి, దేశము మహాసభాజనము గురించియు, శాసన సభలందు భారతీయులను చేర్చుకొనుటను గురించియు వారిని సంస్కరించిన విషయమును గురించియు నందువలనను దేశీయులకు కలిగిన లాభనష్టములను గురించియు విపులముగ జెప్పిరి. చిరకాలము దేశీయ మహాసభయందు ప్రజలు చేసిన కృషి ఫలితంక పోవుటవలన నాయకులలో కొందరకు నిరాశ జనించినది. 1906-7 వ సంవత్సరములందు దేశమునందు కలిగిన తీక్షణాంశము గాని ఫలితమేయని చెప్పవచ్చును.

మాజ్ఞేప్రభువు సంస్కరణ ప్రణాళిని ఉపన్యాసకులు వివరించి సామ్రాజ్యులవలె భారతీయులు స్వపరిపాలనాధికారమున కర్హులుగాగని మాజ్ఞేప్రభువు లెలచి పాలన తంత్రము నందు కొన్ని మార్పులను చేసెయియుండినను, శాసనసభయందు భారతీయులు తీర్మానములను ప్రవేశపెట్టుటకును, ప్రశ్నల నడుగుటకును వీలుమాత్రము కలిగి వారిని ఆచరణమునకు తెచ్చు నధికారము అధికారులయందే కలదని నుడిచిరి. శాసన సభలం దేమి, స్థానికపాలనాధికార సంస్థలం దేమి తమ ప్రతినిధులను తిన్నగ నెన్నుకొను నధికారమును ప్రజల కిచ్చి యుండలేదు. అందువలన మనవారు చాలమంది అందు సభ్యులుగ నున్నను, ప్రజాభిప్రాయము పూర్తిగ వ్యక్తమగుటకు వీలు లేకుండ నున్నది. కాని సభ్యుల శ్రమమాత్రము తప్పలేదు. పాలనాధికార మంతయు నధికారుల హస్తంకై యుండుటచే మన ప్రతినిధులు చేయుచువచ్చిన ప్రయత్నములు నెర్గుట లేదు. తత్కారణముచే మన శాసనసభ్యులయందు నిస్సహాయత్వ మేర్పడి ప్రజలకు ప్రభుత్వమునందు యాజమాన్యముండిన గాని లాభ ముండదని తెలిసికొని దేశీయసభ మహావ్రదియ సంఘము సంస్కరణ విధానమును ప్రకటించిరి.

కేవలము మన యాశయములను అధికారులకు వ్యక్తపరచినంతమాత్రమున లాభములేదని యుపన్యాసకులు తెలియజేసిరి. అధికారులు తమ యధికారమును విస్తరించుట కొప్పుకొనరు. రాజ్యతంత్రమునందు ఆనుభవము కలిగి మంచిచెడ్డలను తెలిసికొనిన కాని మనకు స్వతంత్రత కలుగజాలదు. కార్యనిర్వహణమునందే మానవులకు అష్టతి యేర్పడుచున్నది. మనకు ఆవకాశమును కలుగజేయవలసినదని మనము కోరుచుండ అధికారవ్యవహారము చేపడుచున్న యభ్యంతరములను జేమేరగ నుపన్యాసకులు పేర్కొని కానిని ఖండించి వారి సిద్ధాంతములను పూర్వపక్షము చేసిరి. రాజపాలనము చేయుటకు తగిన విద్యాప్రతిభ కలిగిన మనకు అనాదియండియు కలదని మన ప్రాచీన చారిత్రము మడుపుచున్నది. పూర్వము గంగానదీ ప్రాంతమునందు ప్రజానిర్వహణ ప్రభుత్వములు (Republics) కలవనియు శ్రీలక్ష్మణుడు దండనాయకు రాంధ్రుగ పని చేయుచు వచ్చిననియు, ఇతిహాసములు తెలుపుచున్నవి. ఆంగ్ల సామ్రాజ్యము నందలి అనాగరిక జాతులకుడ స్వపరిపాలనాధికారము ననుభవించుచుండ ప్రాచీన కాలమునందు సభ్యులతో తూగిన భారతవర్షము రాజ్యము నేలుటకు సమర్థురాలు కాదని చెప్పుట వింతగ నుండకమానదు.

కనడాకు స్వపరిపాలనాధికారము లభించినప్పుడు అక్కడి గ్రామములు విద్యాధికులై యుండలేదు. కిలిమై నదీవులు ఆ మెరికావారి వశమైనప్పుడు, వారు భారతీయులవలె వికాసవంతులై యుండిరి చెప్పటకును వీలులేదు. అట్టిది, నూట యేబదివత్సరములనుండి, ఆంగ్ల పాలనము క్రిందనుండిన మనము స్వరాజ్యమున కర్హులము కామని చెప్పజూడుట బాగుండదు. మతిభేదములుగల కనడాదేశము స్వపరిపాలనమున కర్హమై నప్పుడు మన మట్టివిద్యాకారమునకు తగినని అధికారులు చెప్పవాక్యములు యథార్థములు కావని యుపన్యాసకులు తెలియజేసి, మనదేశమునందలి మతిభేదములు మిథ్యయని వారుచూపుచేసిరి.

భరతవర్షమునండి, ఆంగ్లలు వెడలిపోవలయునని భారతీయులు కోరుట లేదు. తామెప్పుడును గారిరక్షణము క్రింద నుండవలయుననియు భారతీయులు కోరుచున్నారు. ప్రస్తుతపు యుద్ధము మామాయుండ, ముందు యుద్ధములులేవు. మనము సేనలోచేరి యప్పుడు ఆంగ్లరాజ్యమును రక్షింపవలసిన భాగ్యుల మనయందు కలదు (సంతోషధాన్యములు).

మనదేశమునందలి అధికార వ్యవస్థను వారు ప్రశంసించుచున్నారు. వారి ప్రశంస అజ్ఞానసంజాతము కాదు. వారు తమ యధికారమును త్యజించుట కొప్పుకొనరు వారిభ్రమ స్వార్థపరత్వ సంజాతముగాని సేరుకాదు.

ఆత్మపరిణామమునకు కర్మ మాలాధానము. మనము స్వయం కృషివలననే బాగుపడవలయును. స్వయంపోషణమునకు కావలసిన విధానము గాలోచించి మనము పనిచేయవలసి యుండును. ఆంగ్లేయులవలంబించు పద్ధతులను మనమును ఆవలంబించి, ఆంగ్లేజను చేసినగాని మనకు ముక్తికలుగదు.

1909 సంవత్సరము నాటికిని, 1917వ నాటికిని అధికారుల దృష్టినిభయించును కొంతమార్పు కలిగినది. మనము స్వపరిపాలనమున కర్హులము కామని మాజ్ఞేప్రభువు అప్పట్లో చెప్పిన సిద్ధాంత మిప్పుడు మారి, మనము స్వపరిపాలనమున కర్హులమేగాని తత్ఫలప్రాప్తికై చాలకాలము వేచియుండవలయునను, క్రొత్తసిద్ధాంతము బయలుదేరినది.

తమవారే నుపన్యాసకులు స్వదేశీ యనుపదమునకు అర్థము చెప్పదు, మన పూర్వవైభవము పునరుద్ధరించు ప్రయత్నములన్నియు స్వదేశీక్షేపక పరిణమించునని నుడిచి, ఆశ్రమ విధానమును వివరించిరి. ఆశ్రమములు జీవితసాఫల్యమునకు సోపానములు. వారిని మన మవలంబించి ప్రస్తుతము పనిచేయవలసియుండును. ఇప్పుడు సామ్రాజ్యమునందే నేనో విధముగ ఆశ్రమ స్వీకరణముచేసి, జీవితములను గడుపుచున్నాను. దేశమునందలి ప్రస్తుతస్థితికి తగినట్లు మనమును సంపరించి మన ధర్మమును నిర్వర్తించవలయును. మనకిప్పుడు విషయలోలత్వము విశేష మేర్పడియున్నది. పూర్వపు సంఘవ్యవస్థ యిప్పుడు మనదేశమునందు నశించినది. మన ప్రజలు ములముల మృదువుచుండ మనము మత్సింగరులమై వ్యయాధిక్యముచేయుట ధర్మముకాదు. మనకిప్పుడు ముక్తికలుగవలయుననిన త్యాగశీలము నవలంబించి లోకోద్ధరణమునకు బూరవలెను.

పిచ్చుట వారు స్వదేశీయోద్యమమునుగురించి తెలిపి ప్రతివారను దేశీయవస్తువులను పోషింపవలయునని కోరిరి. స్వదేశీయోద్యమము నవలంబించుటవలన అధికలాభములే గాక రాజకీయమునందును లాభములు కలుగును. అప్పుడు ఆంగ్లల దృష్టి మనవైపునకు తిరుగును. శ్రీలును స్వదేశీవస్తువులను ధరించి తోడ్పడుటకు ఉపన్యాసకులు కోరిరి.

విజ్ఞానవాదమునకు అనుగుణములైన పద్ధతులను ఉపన్యాసకులు నూచించి తమ యుపన్యాసమును ముగించిరి. వారు తమయుపన్యాసాంతమునం దిట్లు నుడిచిరి.— దేశభాషలు విజృంభించినగాని మనకు లాభములేదు. గ్రామములందిప్పుడేదో యొకసంస్థ యేర్పడునట్లు మనము పనిచేయవలయును. ప్రజలందరిని యేకాభిప్రాయమునకు తెచ్చుటవలన మన కార్యము త్వరలో సిద్ధించగలదు. గయతులు ఆలోచనపరులే, బుద్ధిమంతులే గారి, వారికి విషయము తెలియదు. ఆ లోపమును తీర్చినయెడల మనకృషి ఫలించును. క్రైస్తవమత వ్యాప్తికై మిషనరీ లేవిధముగ మనదేశమునకువచ్చి పనిచేయుచున్నారో అదేవిధముగ మనవారిలో కొందరు ఇంగ్లండునకువెళ్లి రాజకీయవిషయములను గమనించి పనిచేయవలయును.

అధ్యక్షుని ప్రసంగము.

సభాధ్యక్షులు యుపన్యాసకుల సభినందించి, ఆంగ్ల ప్రభుత్వమునందు మనకు కలిగిన లాభ నష్టములను తెలిపిరి. ఆంగ్ల ప్రభుత్వమువలన మనకు కలిగిన లాభములతో బాటు మనకు దుష్ఫలత్వమును, నిర్దేశత్వమును కలిగినది. ఉద్యోగముచేత కొందరును, ఇతర వ్యాపకములచేత కొందరును జీవించుచున్నను వారందరు భవవంతులని చెప్పుటకు వీలులేదు. పూర్వము పొట్టి గడపనివారు చాలమంది గలరు. వారి విషయమై ప్రభుత్వమువారేదో కొంత పనిచేయుచున్నారు. కాని నిజమాలోచించిన యెడల తమ కంతవరకును ఇబ్బంది కలుగదో అంతవరకే వారు పనిచేయుచున్నారని మాత్రము చెప్పకలేవచ్చు. అధికారవ్యవస్థ ప్రజాభిప్రాయమునకు లోబడియుండుట్లు చేసిన యెడల మనకు సాఖ్యస్థితి కలుగును. ఇతర దేశములందెట్లే కలదు. మనము స్వపరిపాలనమున కర్హులమని చెప్పుచున్నాను. 150 యేండ్లు ఆంగ్ల పరిపాలనమునందు మనము స్వపరిపాలనమునకు అత్యులమైన నురి 150 యేండ్లకు ఏమగుమో యని అధ్యక్షులు ప్రస్తావించి ప్రస్తుత విద్యా విధానమును ఖండించి, రముతుల బీదస్థితిని వివరించి, ఇతర వ్యక్తుల వారంత పన్ను చెల్లించుచున్నారో రముతులు నంతే పన్ను చెల్లించవలసి యుండునని నుడిచి, ఉపన్యాసకులు సెలవిచ్చి యుండిన ప్రకారము తమ కష్ట నిష్ఠారములను ప్రజలు తెలుపుకొనుటకు ప్రజాతత్పరులు గ్రామస్థుల మద్దతినిచ్చించవలసిన నుడిచిరి.

వందనములు.

ప్రభుల లక్ష్మీనరసింహము పంతులు గారు పునన్యాసకులకు వందనము లర్పించి, సాంఘికకృత్తి, జాతీయవికాసములకు నిష్ఠురతప మాచరించి, స్వదేశీ వ్రతమును ధరించినగాని ముక్తియుండదని, యుపన్యాసకులు నుడిచిన వాక్యములను శ్రోతలకు తిరుగజ్ఞానకముచేసి, వారు (యుపన్యాసకులు) సభ్యులకు గావించిన హితోపదేశము త్రికాలములందును మాత్ర సేవాతత్పరులను చేయునుగాక యని కోరి, ఆయనమునే సభ్యులు హృదయములందుకొని పనిచేయవలయుననియు, అదియే యుపన్యాసకుల ముఖ్యమండేశము, హితోపదేశమనియు, నుడిచిరి. అంతటితో సభ ముగిసినది.

మదనపత్రి వార్తలు.

మదనపత్రి, సెప్టెంబరు 2:—గత నాలుగయిదు దినముల నుండి ఇచ్చట అనధినము చినుకులు పరియుచున్నవి. వాతావరణము మారి రాత్రి పూటలందు చలి అధికముగా నున్నది. జాతీయ కలాశాల.

ఈ పురమున నూతనముగా నెలకొల్ప బడిన జాతీయ విశ్వవిద్యాలయ కలాశాలయొక్క కార్యక్రమము బాగుగా జరుగుచున్నది. ప్రతిదినము క్రొత్త విద్యార్థులు వచ్చుచున్నారు. ఇంతవరకు కలాశాలయందు గల విద్యార్థులసంఖ్య ఇంచుమించుగ 90 అగు 50 కి మైగ ఆంధ్రవిద్యార్థులు. ఇంకను అనేకులు రాగల నూచనలు కాన్పించుచున్నవి.

దివ్యజ్ఞానము.

ప్రతివారమున మా పురమునందు గల దివ్యజ్ఞాన మందిరమునందు జాతీయకలాశాలాధ్యక్షులు త్రిలోకకరుగారు దివ్యజ్ఞాన శాస్త్రమునందు గల ముఖ్యవిషయముల బోధనసేయుచున్నారు. ప్రతి యుపన్యాసమునకును ఆనేకమంది బాలునుపార్థాలయులను హాజరగుచున్నారు.

నిన్న సాయంత్రము దివ్యజ్ఞాన సమాజము పక్షమున అనిబిసెంటు చుందిరమున సభ జరిగెను. జాతీయ విశ్వవిద్యాలయ కలాశాలాధ్యక్షులు త్రిలోకకరుగారు జేయుకట్టు, చిట్టమూరి రామయ్యపంతులుగారు తత్వశాస్త్రమునందు గల ముఖ్య విషయములగురించి యుపన్యసించిరి. ఇట్లు ప్రతి పక్షమున నుపన్యాసములు జరుగునని తెలియుచున్నది.

(మా విశేషి)

జర్మనీ

కెయిజరుగారి కుట్రలు.

డెన్మార్కు రాజ్యమును భంగపరుప యత్నించుట. లండను, సెప్టెంబరు 4:— బాల్టికు డెన్మార్కు విషయమై కెయిజరుగారికిని జారుగారికిని జరిగిన తంత్రీవార్తల వివరములను న్యాయార్థ్యు హిరాల్డు పత్రిక ఇట్లు ప్రకటించుచున్నది. — చక్రవర్తులద్వారము బోర్గోద్గర్ సమావేశమైన పిదప జారుగారి సమ్మతినిబడసి కెయిజరుగారు బాల్టికును బంధించు విధానముల నరయించుడెను. కాని డెన్మార్కువారు తమకు వ్యతిరేకముగ నుండుట చేతను, గ్రేటు బ్రిటనువారి ఆగ్రహభావముతో నుండుట చేతను 1905 సం॥మున బ్రిటను దేశీయులతో సంగ్రామమే గనుక సంభవించినచో బెల్జియమును ఆక్రమించుకొనిన రీతిగ డెన్మార్కును కూడ తన నైస్యములతో ఆక్రమించుకొనుటకు కెయిజరు చక్రవర్తిగారు నిశ్చయించుకొనిరి. రష్యా జర్మనులతో డెన్మార్కువారు ఏకీభవించుకుంటున్నట్లు అపొకర్యులు చేకూరజాలవుగాన డెన్మార్కును తన స్వాధీనముజేసికొనినచో లాభకరముగ నుండునని కెయిజరుగారు పన్నాగమును పన్నినారు.

కుట్ర విఫలమగుటకు కారణము.

కెయిజరుగారికిని జారుగారికిని జరిగిన రాయబారములు అంతర్జాతీయవ్యవహారములకు చాల భంగకర మనియు నిరంకుశాధికారులు రాజ్యాంగవేత్తలగుటచే వాటిల్లడి ప్రమాదములను బ్రతిఘటారు ఇతర వార్తాపత్రికల వారును తెలియజేయుచు జర్మనులు చాల దారుణమగు విధానములను పూనుచున్నారని తెలుపుచున్నారు. కాని ఫ్రాన్సుతో రష్యా సఖ్యత ఏర్పడుటచేతను ఆల్బినియాను సమావేశము వలనను కెయిజరుగారి పన్నాగమంతయు విఫలమాయెను.

ఈ కథనమంతయు కెయిజరుగారు విశ్వాసహీనులని తెలుపుచున్నదని టైముస్ పత్రిక వాయుచున్నది. బోయరుల ప్రైదండెత్తుటకు బ్రిటిషువారికి ఉపదేశించిన మహానభావుడే కెయిజరే. ఇట్టివానియందు ఎవరికిగౌరవమును, విశ్వాసమునుండగల్గును? నిశ్చయముగ దీని ననుసరించియే ప్రాపంచకభావి సౌఖ్యమునకై సంధికరణు కొంతమంది పిచ్చిభ్రమతో ఆందోళనము గావించుచున్నారు.

డెన్మార్కువారి వైఖరిని ఆక్షేపించుట.

జారుగారికి కెయిజరుగారికిని జరిగిన మరొకన్ని సమాచారములను కూడ న్యాయార్థ్యు హిరాల్డు పత్రిక ప్రకటించుచున్నది. బ్రిటను నాకాదళము బాల్టికు సముద్రమునకు రాజ్యపునున్నదని 1905 సం॥ న రూటరు తెలియజేసినసంగతిని తెలుపుచు తమకీభావమును కలుగజేయుటకు వీరట్లు గావించుచున్నారని కెయిజరుగారు ప్రకటించిరి కోవెక్ హేగ్ లో తమకు ఉత్సాహకరముగ స్వాగత మొసంగబడలేదనియు జర్మనులను డెక్ మార్కు వారెంతమాత్రమును విశ్వసించుటలేదనియు భేదపడుచు ఇటీవలితంత్రీవార్తలలో కెయిజరుగారు తెలిపిరి. అవసరమగుచో సంగ్రామము తలపించినచో సమరమునకు డెన్మార్కువారు చొరబడుటకు నిశ్చయించుకొనిరి. 1905 సం॥ సెప్టెంబరు 29-వ తేదీని జారుగారికి కెయిజరుగారిట్లు తంతునంపిరి:— రష్యా జవానయుద్ధమున పరామి వారుకష్టకాలమున మిమ్ములనుకు ప్రసిద్ధముగ విడనాడిరి. మేము మీకు నాయ మొనర్చితిమి. వీలైనంతవరకు క్షత్రివంచనలేకుండగ సహాయపడినారము. దానంతటి రషియావారు మాకు విశ్వాసమును జూపవలసి యున్నది. సంధి రాయబారముల బాధ్యతనంతను ద్యూమోసభవారివై మోపి నారుగారిని తటస్థముగ నుండుడని కెయిజరుగారు తంతునంపిరి. ఇట్లు సంధి బాధ్యతను ద్యూమోవారు భరించినచో కచ్చనిష్ఠు ములకు వారే బాధ్యులగుదు రను తలంపుతో కెయిజరుగారు జారుగారి కీ సలహా మొసంగిరి.

విశ్వసింపదగని మోసము.

ఈ సమాచారమంతను జూడ ఇదంతయు విశ్వసింపదగని మోసముగ నువ్వక్తమగుచున్నది. స్మరణీయుమగు ఈ క్రింది వాక్యములతో ఆ పరమాత్ముడు మన ప్రతిజలను ఆలకించి నాడు. అయినదేమోఅయినది. భగవంతుడే మనకు సాక్షియని కెయిజరుగారు నడిపిరి.

జర్మనీ యుద్ధ మేల చేయుచున్నది?

లాహోరు, సెప్టెంబరు 4:— వెనెడెంటు విల్సను గారి ప్రత్యుత్తరమును గూర్చి “వార్షియిటీసు” పత్రిక ఇట్లు వాయుచున్నది. — జర్మను ప్రజలు తమ జీవనముకొఱకు పోరాడుచున్నారు. వారు తమనత్వముల కొఱకు గాని ఒకానొక కుటుంబము కొఱకు గాని, ఒకానొక ప్రత్యేక పరిపాలనా విధానమును గూర్చిగాని పోరాడలేదు.

వృత్తాంతములు.

రాజును హేంద్యగ్రామమున వాంతి భేది రోగము (కలరా) వ్యాపించుటచే పాఠశాలలు, కళాశాలలు మూయబడినవని తెలియుచున్నది.

ఏలూరు బాలికా పాఠశాల:— ఏలూరులో సి. ఎం. ఎస్ బాలికాపాఠశాలను విద్యార్థిని నివాస గృహావేతముగ నిర్మించుటకు దొరతనము వారు రూ 4200 లను విరాళ మొసంగిరి.

కలకత్తా ఉన్నతస్వామ్య స్థానమున న్యాయాధికారిగ పనిచేసి విరామమును జెందిన సారద చారణమిత్రు గారు నిన్నటి సాయంత్రమున వీరి మరణింపుడు 72 సంవత్సరములు దివంగతులైరిని ప్రకటించబడినది.

ఆలిండియా మాస్టిమిలీగు అధ్యక్షత:— ఈ లీగునకు నిర్బంధితులగు మహమ్మదాలీగారిని అధ్యక్షులనుగా నియోజించుట యత్యవసరమని గౌ. మజలహమ్మగారును ముక్తరు అహమ్మదు అన్నారీగారును ప్రకటించిరి న్యాయండియా పత్రిక వ్రాసినది.

గుంటూరులో హోమురాలు పతాకములు:— మంగళ వారమునా డుదయమున గుంటూరులోని ప్రముఖులలో పగు నారుగురు, తమయిండ్లపై హోమురాలు పతాకములను నెత్తిరి. ఇంక ననేకు లీవిధముగనే చేయదలచు కొన్నారని తెలియుచున్నది.

తిరుచనాపల్లి హోమురాలు లీగు వార్షికోత్సవము:— ఈ ఉత్సవము గత శనివారమున జరుపబడెను. రాత్రినుమారు 8000 మంది బాండు మేళములతో నూరేగిరి. సగరమందొక స్వదేశీనాపు తెరువబడెను. తెరువపడిన దినముననే రమారమి 10,000 రూ॥ లు విలువగల వస్త్రములు మొదలగునవి విక్రయింప బడెను.

మరణము:— బెంగుళూరు వాస్తవ్యులగు హెక్ రిటావిల్ మాన్యు నైటుసతిగారు ఒకదినమున తనకుమార్తెతో గూడ సొక గుట్టపుబండిలో బోవుచుండినపుడు గుట్టముబెదిరి ఇవ్వమువచ్చినవైపున బండిని ఈడ్చుకొనిబోయి తుదకు దానిని తిరగ ద్రోసెను. బండిలోనివారికి గట్టిగాయములు తగిలెనుగాని కుమార్తె జీవించియుండెను. తల్లిచరణించెను.

పాఠశాల ప్రారంభోత్సవము:— హోన్నూరులో రెవ ఫ్రామువజుకు విద్యు నేర్పు పాఠశాలయొకటి తేరువబడుటకు దొరతనమువారు అంగీకరించినందున పాఠశాల ప్రారంభోత్సవము యీ నెల రెవ తేదీ నుద్ధాహ్నము సి. జి. ఆస్టిక్ (తాలూకాబోర్డు అధ్యక్షులు) గారి ఆధిపత్యముక్రింద జరుపబడెను. ఇ. సుబ్రహ్మణ్యమిశ్ర, కె. వెంకటగిరి అయ్యరు గార్లు ఉపన్యసించిరి.

ఒక శ్రీమతి పోలీసువారిచే పట్టుపడుట:— ఒక ధనికుని ఇంటినుండి 6000 రూ॥లను అపహరించిన హరిదాసి అనునామె కొఱకు గోలండా పోలీసువారు వెతకుచుండిరి. ఆమె గత ఆదివారము ఉదయమున హోరాష్ట్రములో రైలు ఎక్కుచుండగ ప్లేషను పోలీసువారిచే పట్టుకొన బడెను. ఆమె వెట్టెను సోదాచేయగా అందు 5790 రూ॥ల నోట్లుండెను. పోలీసువారు ఆమెను గోలండాకు తీసికొని పోయిరి.

నిర్బంధ విమోచనము:— అశ్వీరువాస్తవ్యులును దేశ భక్తులునగు రావుసాహెబు థాకూరు గోపాలసింగ్ గారు రెండు సంవత్సరములనుండి నిర్బంధమున నున్నారు. ఈ నెల 4 వ తేదీని వీరిని విడుదలచేసిరి. అశ్వీరు సెంట్రలు జయలు వద్ద చాలమంది ప్రజలుచేరి గోపాలసింగుగారిని పుష్పమాలాలంకృతుల గావించిరి. పుష్పవృక్షమును గురియించిరి. గొప్ప యూరేగింపుతో వారిని పురస్కరింప వెంట గొనిపోయిరి.

ఖయీదీ రైలుగార్డును ఎదుర్కొనుట:— కొలంబోలో గత ఆదివారము ఉదయమున జేమ్సు సిల్వా అనునతిడు రైలులో కావలి కాయచుండెను. తన కానాటి ఉదయమున భోజనము పెట్టలేదని ఒక ఖయీదీ గార్డుతో రిపోర్టుచేసెను. అతడు వంటవానియొద్దకు బోయి సమాచారమును కనుగొనుచుండగ ఖయీదీ తొందరగ వంటగదిలో చొరబడి గార్డును ఎదుర్కొని కత్తితో బాడిచి అతనిని గాయపరచెను. మిగిలిన గార్డులవచ్చి ఖయీదీని పట్టుకొనిన వెనుక గాయము మొదలైన గార్డును వైద్యశాలకు తీసికొనివెళ్లిరి.

గులాము హుస్సేను గారి అంత్య సందేశము:— గులాముహుస్సేను గారికి తీవ్రమగు గాయములు తగిలి రక్త మపరిమితముగ ప్రవించుచుండెను గాని అప్పటి కింకను స్పృతి తప్పలేదు. “తీవ్రముగ నాందోళన మొనరింపుడు! మీరు విజయలగుదు” రని గులాము హుస్సేనుగారు దేశీయుల కంత్య సందేశ మొసంగిన యనంతరము వారికి స్పృతి తప్పెనని న్యాయారాపత్రిక వ్రాసినది. ఈ పత్రిక కొనసాగింపబడునని వినుటకు సంతసించు చున్నామని న్యాయండియా పత్రిక వ్రాసినది.

గొప్ప కొండచిలువ :— మంగళ దేశమున జనహాబాదు భాగములో ఇర్ కిగాముముగుండ ప్రవహించు చిన్ననదీ ప్రవాహముతో గూడ ఒక దినమున గొప్ప కొండచిలువ యొకటి కొట్టుకొని వచ్చెను. ఏదియో పనివై ఆనదియొద్దకు బోయిన ఆ గ్రామస్థు డొకడు అది యెదియో పెద్ద కుట్టదూల మనుకొని చెంతకుబోయి చూచునపుటికి దాని నోటినుండి రెండు సన్నని నాలుకలు బైటకు వచ్చుచుచు బయపడి పారిపోయెను. జనహాబాదు మేజిస్ట్రేటుగారు దానిని తుపాకీతో గాల్చి చంపిరి. అది 7 మణుగులకంటె నెక్కువ భారము కలిగియుండినట్లు తెలియుచున్నది.

జి. వి. పి. యనుపదారి కర్నూలుములో నల్ల కల్లోలము:— పేరెలవద్ద నుండు జి. వి. పి. యనుపదారి కర్నూలు యములో నేటి (5 వ తేదీ) ఉదయము పనివాండ్లు మరల తమ పని ముట్టుల పడవైచిరి. లోకో నూపరింపెండెంటు బోనగుగారు కారణము నరయగోరి వారివద్దకు వెంటనే పోయెను. నిర్మాణ కళాశాలవద్ద సెంతయో కాలమువరకు పని వాండ్లు వారికి బదులుచేప్పకుండిరి. తుదకొకడువచ్చి తనకు జీతము చాలదనెను. అచటినుండి బోనడలాగారు ఆశాల మేనేజరు హెచ్చుగారిలో గలసి మరయొక శాలకు బోయెను. అంత కల్లుదారు లనేకమంది వారిని వెంటబెంచి రాళ్లనురువ్వరి. బోనరుగారు వెనుకకుతిరిగిరి. వారు రాళ్లను విసురుటమొనిరి. వారిరువురును ముందుకు బోవుచుండ మరల రాళ్లుపడెను. హెచ్చుగారు వెనుదిరిగి తన్ను కొట్టిన వాని వెంటబెంచిరి. కాని వాడతనివై సొక రాయిని రువ్వెను. అది తలవీడ తగిలి ఒంటికిగిని, తలకును గట్టిగ దెబ్బలు తగిలెను. అతడు వెంటనే ఆసుపత్రికి గొంపోవబడెను. ఆ కమయముననే మరయొక శాలలో నల్లకల్లోలము జరిగెను. తక్కిన శాలలోని వారందఱు చాటికి బోయి వారి పని నాపిజేయ గారంభించిరి. అచటి “ఫార్మరు” ఫెయరువెదరు తుపాకిని పట్టుకొని వచ్చి కట్టు దారుల పొమ్మనియెను. వారిని భయపెట్టు నిమిత్తము ఆకసము వంక రెడు గుండ్లను ప్రేల్చెను. ఇంతలో నొకడు వాని ముఖమునిద గాతితో కొట్టెను. అందుకు కోపించుకొని ఫెయరువెదరు వాని తుపాకితో గాల్చెను. కాని వాడికిగట్టి దెబ్బ తగులలేదు. ఈ కలహము జరిగిన పిమ్మట పనివాండ్లు మరల తమ పనిని ప్రారంభించిరి. 35 రోజులు కట్టు కట్టినపిదప వారు మరల పనులలో ప్రవేశించుట సంతోషదాయకము. తగిన జీతముల నియ్యలేదనియు, అధికారులు కూరముగ తమ్ము జూచుచున్నారనియు వారనేకపర్యాయములు ఫిర్యాదులు చేసినను వారిలో నొక్కరైన పనిని విడిచి వేరొకచోటికి పోలేను.

సిటీ ఆఫ్ ఏథెర్ను పొగయోడ నడిచుచుండు లేని సముద్రమును ముంచుగనింపు తాకి ముంచుకుట.

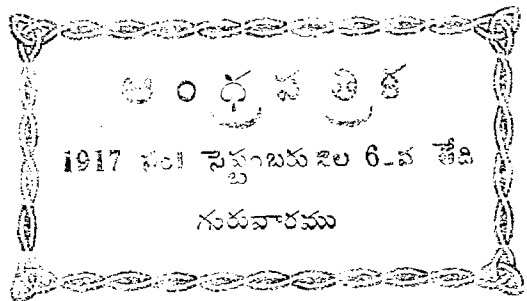
కేపుటపుక్, సెప్టెంబరు 5:—

పొగయోడలు ప్రేలుడు ప్రారంభమైనపుడు సముద్రమున వడిచుడుకు ఏమియు లేదు. కాని ఆ గ్నేయ భాగమునుండి పెద్దగాలి వీచుటచే సముద్రచుంతయు కలవర మొందినది. సాయంత్రము మారుగంట లగునకి అంధకారము క్రమ్మినది. 9 గంట లగునకి రక్షకపు పడక ప్రవేశించినది. జూలై 10-వ తేదీని న్యాయార్థ్యునుండి 800 మెయిలు తపాల సంఘలు పంపబడినవి. ఆవన్నియు మునిగిపోయినవి. సిబ్బంది సంఖ్య 115. మధ్యాహ్నమున భయంకరముగ రెండు మారులు ప్రేలుడు ప్రారంభమాయెను. ఎవరును భయపడలేదు. ప్రయాణికులను రక్షించుటకు పడవలు అతి నెమ్మదిగ సముద్రమున వేరుబడినవి. శ్రీలను, పిల్లలను ముంచుగ సంతరించిరి. 7 పడకలు సురక్షితముగ దరిచేరినవి. ఇంకొక గంటను వెనుక పొగయోడ మునిగిపోయినది. ఒడ్డునుండి పెద్ద పొగ కాన్పించినది. రక్షక పడకను రక్షణ మంపిరి. ఆరు పడవలను వెళికి కనుగొని అందలి ప్రజలను సురక్షితముగ గట్టున జేర్చెను. 7-వ పడక నీళ్లతో నూనుగుచుండెను. అందులోని ప్రజలు చాలవరకు మడిసిరి. వీరిలో రికరెండుడుకు వర్తగారు వారిసతి ఆరుగురు పిల్లలు, రాబిక్ గెట్ కన్యయు బొంబయికి పోవుచుండిరి. పాపము వీరు మునిగిపోయిరి. మధ్య తూర్పు ఆఫ్రికాలయంనున్న బృహత్ మహాభోధకులకు బదులుగ ఆమెరికను మతబోధకు లీ పొగయోడవై పయనమగుచుండిరి. నాకా కార్నాలయమువారి ఉత్తరువులను మన్నించకుండుటచే ఈపొగయోడ మునిగిపోయెనని విచారణసంఘమువారు తెలిపిరి.

శ్రీ కాళయ్యకి సంతక రాది సంచిక.

పొగలవాడు సంతకమును పండు సగము భాగము గలిగించితి. ఇప్పుటి నుండియును ప్రయత్నములు జరిగినగాని కాళయ్యకి సంతక రాది సంచిక సకాలమున వెలువడుట కవకాశములు గలవవు. కాగితముల కలహరమైన కఠిన వేర్పడిన యీ సమయమునందు సంతక రాది సంచికను ప్రచురించుట దుస్సరముగ నున్నది. దేశభక్తులు భాషాభిమానులు సంతక రాది సంచిక యందు ప్రచురించుటకు దగిన వ్యాసములను చిత్రకటములను అకోటి మాసాంతమునకు ఆంధ్ర పత్రికా కార్యాలయమునకు జేరువటులు పంపి సంచికోపయోగమును విస్తరింప జేయుటకును మా ప్రయత్నములను సఫలము చేయుటకును ప్రార్థితులు. వ్యాసము లతిద్గ్రుములు గాకను చిన్నవిగ నుండుట సమంజస మని వ్యాస లేఖకులకు విన్నపించుచున్నాము. ఇంతవరకు ప్రచురితములుగాని ప్రసిద్ధి పురుషులయొక్కయు చుట్టములయొక్కయు చిత్రకటములను పంపుటకు సవినయముగ దేశ బాంధవులు ప్రార్థితులు.

వత్రి కాళవతి.

నూతన కళారంభము : ఆదివిసెంటుగారి

నిర్బంధ విమోచనము.

— ౦౦౦ —

నిన్నటి దినమున పా మాజ్య శాసన నిర్మాణ సభయందు కారణనీయులగు జిన్నా గారి ప్రశ్న నడిగియుండిరి. "మాంటాగూ గారి ప్రకటనమును గమనించియు, మాంటాగూ గారి దేశమున కరుదొందెదరను విషయమును గుర్తించియు బిసెంటు గారిని ఆమెతో గలసి బనిజేయుచున్న వారిని నిర్బంధావాసమున నుంచుటచే దేశమునందు గలిగిన భాషా ద్వేషము బరికించియు, వారిని నిర్బంధముచూడి విముక్తుల గావించు విషయమును హిందూ దేశ ప్రభుత్వము నా రాజ్యంబున బూనెదరా?"

ఇందుకు ప్రభుత్వము వారి పక్షమున సర్ విలియము వినుసెంటు గారిలు ప్రత్యుత్తర మొసగిరి. "సంగ్రామము చుగియువరకు రాజకీయాం దోళనమున సక్రమము, దౌర్జన్యముగు పద్ధతులను విరవలంబింపరని హైందవ ప్రభుత్వము వారు సంతృప్తులనునచో, బిసెంటు, అరండేలు, వాడియాగార్లపై దేశరక్షక శాసనము క్రింద విధించిన నిర్బంధముల దొలగింపవలయు నని మదరాసు ప్రభుత్వము వారికి హిందూ దేశ ప్రభుత్వము వారు సిఫార్సు జేయుటకు సంసిద్ధులై యున్నారు. ఇటీవల గావించబడిన సామాజ్య ప్రభుత్వ ప్రకటనయు, మాంటాగూ గారి రాయు రాజకీయ సిద్ధిని శాంతిపఱచి, మాంటాగూ గారి దేశమున బహిష్కరింప వలసిన కఠిన సమస్యలను గూర్చి శాంతియుగము, నిష్పక్షపాతముగను నాలోచించుటకు వీలు గలుగునను నాశ హైందవ ప్రభుత్వ

మునా రిట్టి మార్గ మవలంబింప బ్రేరేపించు చున్నది. తీవ్రముగా రాజకీయాం దోళనము జరిపినందువలన నిర్బంధములయందుంచబడిన యితరుల విషయమై గూడ వైమరతులకు వారు బాబడి నచో, నిట్టి మార్గమే యవలంబించబడును."

బిసెంటుగారి నిర్బంధముపై రాజప్రతినిధి గారితీరున నుడివియుండిరి.

"నా యువన్యాసములో బిసెంటుగారి నిర్బంధావాసము గూర్చి ముచ్చటించదలచి యుంటిని. కాని యీ విషయమై వేయబడిన ప్రశ్నకీర్తి దీచ్చిన ప్రత్యుత్తరముచే, నిందుపై నా యువన్యాస మనవసరమని తోచుచున్నది. ఒక సంగతి మాత్రము జెప్పదలచితిని. మెంట్లెండు ప్రభువుగారి ప్రభుత్వ మామెపై చర్య దీసికొనుటచో నేమాత్రము ఇష్టముతో బని బూనలేదు. ఆమె యవలంబించిన మార్గమునుండి మానవలయు నని మెంట్లెండు ప్రభువుగారి రామెతో స్వయముగ ముచ్చటించిన పిమ్మటనే, నీ కార్యమునకు వారు గడింగిరి."

మాంటాగూ గారు హిందూ దేశ సమస్యల గూర్చి విచారించుటకై యేతెంచుచున్న సమయమున దేశమునందు ప్రజలలో భాషా ద్వేషము ప్రబలియుండుట సమంజసము కాదనియు, ప్రజలు మాంటాగూ గారితో బాంధవ దోర్జన్యములకు దేశములో యమితముగ గలవరము గలిగించిన నిర్బంధ శిక్షల దొలగించుట యవసరమనియు, హైందవ ప్రత్యేక లక్షియు నిన్ని దినములనుండియు సోగ్రీవము గ మోపింపుచునే యున్నది. హైందవ ప్రభుత్వము వారు గూడ నీ సత్యము గ్రహించి రనుటకు వారొసగిన ప్రత్యుత్తరమే నిదర్శనము. బిసెంటు, అరండేలు, వాడియాగార్లనే గాక రాజకీయాం దోళనము తీవ్రముగ జరుపుటచే నిర్బంధములయందుంచబడిన వారి నెల్లరను, నిర్బంధమునుండి విముక్తుల గావించెద మని హైందవ ప్రభుత్వము వారు నూచించుట, భాష్యముగ నున్నది. ప్రభుత్వము వారి వాక్యముల బట్టి బిసెంటుగారి దోషము రాజకీయాం దోళనమును తీవ్రముగను, అక్రమపద్ధతుల పైనను జరుపుటయే యని గ్రహించవలయు. ఆ యక్రమపద్ధతు లెవ్వయో, ప్రభుత్వము వారు స్పష్టపరచియుండిన యెడల, ప్రజలకు లాభకరముగ నుండెడిది. అక్రమ పద్ధతులకును, సక్రమ పద్ధతులకును విభాగము గావించి, తేటపరచి యుండిన యెడల రాజకీయ సంస్కరణముల యందు పాల్గొను వారికి సత్యంత సహకారిక నుండెడిది. నిర్వచనము లేకుండ, యక్రమ దౌర్జన్య పద్ధతులనిన, సుగ్రాహ్యము గాజాలకు. ప్రజలకు దెలిసినంతవరకు నామెము, నామె యుచుచరులును నవలంబించిన మార్గములలో శాసనవిరుద్ధ మగు పద్ధతు లెవ్వయు గాన్నింపలేదు. ఆ కారణము చేతనే, నిర్బంధములచే ప్రజల మానసము లుద్వేగ పూరితమై యున్నవి. ఆసేతు హిమాచల పర్యంతమును అసంఖ్యాక మగు సభలు గావించబడినవి. ప్రతి రాష్ట్రము నందును ప్రత్యేక రాష్ట్రీయ సమావేశములు జరుపబడినవి. సాత్విక సిరోధము గూర్చి యాలోచించుటకై దేశీయ మహాజన మహమ్మదీయ సంఘములు గలిసి పని బూనినవి. నిర్బంధావాసశిక్షితులు శాసనవిరుద్ధముగ బ్రవర్తించుచున్నచో, వారిపై నేరారోపణముగావించి వారిని రాజశాసనములక్రింద విచారించుట సమంజసముగ నుండును. దేశరక్షక శాసనము సంగ్రామమునకు సంబంధించినది. శత్రువుల నిర్బంధించుటకును, సంగ్రామ వ్యవహారముల నిర్వహింపములు గలుగకుండ దేశమును కాపాడుటకును

ఈ శాసన ముద్దేశింపబడినది. అంతయుకాని రాజకీయాం దోళనము విషయమై యువ మోగించుట కీ శాసన ముద్దేశింపబడినటుల గాన్నింపదు. ఇంతవరకును ఎట్టి శాసన విరుద్ధ మగు మార్గము లవలంబింపబడెనో, వాటినిగూర్చి నిర్బంధితులకు సుబోధకముగ దెలిపి, వారికి ముందట్టి పద్ధతుల నవలంబింప కూడదని శాసించిన భావ్యముగ నుండును. దొరతనము వారి ప్రత్యుత్తర మీ విషయమై విస్పష్టముగ లేదు.

నిర్బంధితులను వెంటనే నదలివై చెదరని హైందవ ప్రభుత్వము వారి వాక్యములచే దేలుచున్నది. మాంటాగూ గారి యువారస్య భావ మీ విషయమున బహిష్కరించుచున్నది. దేశ శాంతియు, దేశ భవిష్యత్తియు, పరిపాలనా సౌఖ్యము మాంటాగూ గారి లక్ష్యమునకు నుండును గాని, ప్రతిష్ఠ నెలులయునను గాపాడవలయు నని వారికి నట్లుదల లేదు. వారి జీవితచారిత్ర మీ సుగుణమును వెల్లడిజేయు చున్నది. ప్రజలభావముల గమనించి, ప్రభుత్వము వారు నిర్బంధావాసముల దీసివేయ సమర్థత చంకులకు వారు ప్రజల కృతజ్ఞతా వందనములకు బాత్రులు. దౌర్జన్యకరమై, శాసన విరుద్ధమగు పద్ధతులను బిసెంటుగారు గాని వారి యుచుచరులు గాని యవలంబించెదరని భారతీయులు విశ్వసించు భారతీయ తెల్లరులు శాసనసమ్మత మగు మార్గములనే యవలంబించుటకు సంసిద్ధులయి యున్నారు అందుచే దొరతన యనాను విధించు పరతుల ప్రయోజనము దెలియుచున్నది. శాసనము సతీక్రమించిన వారికి, శిక్ష విధించుటకు పీఠముకోడు మొదలగు చట్టము లుండనే యున్నవి.

మదరాసు ట్రెయ్యుపత్రిక నిర్బంధావాసముల కింత వరకును ఆమోదము గనబడదనను, నేటి దినమున ప్రభుత్వము వారు నిర్బంధ శిక్షల దీసివైచి సందులకు మాత్రము సంతసించినది. కాలము ననుసరించి యభిప్రాయము మారుచుండునైనను గొంత మేలే గద!

"ఇందుచే బిసెంటు గారుకు తదితరులును వెంటనే విముక్తులగుచురని గ్రహించవచ్చును. దేశమునందు, సంతకమునకు మేరలేకుండుననుట నిశ్చయము. ఇంతటితో దేశము శాంతియుతముగ నుండుననియు, భావికృతి గూర్చి నెప్పుడీగ జరిగించుట కవకాశము గలుగుననియు మే మూహింపుచున్నారము. అనేకులు హైందవ ప్రభుత్వము వారు ప్రభుత్వ కార్యదర్శిగారి యాజ్ఞానువర్తనై నీ కార్యమునకు గడంగుచున్నారని యూహించి, దీని సవ్యతగూర్చి బ్రశ్నింపవచ్చును. కాని ఫలితముల బట్టి చూచిన, ఈ కార్యము యక్రమనియే గాన్నించును." అని నేటి మదరాసు ట్రెయ్యుపత్రిక వ్రాయుచున్నది. ఇదివరకెన్నడయినను ఇట్టి యభిప్రాయమును మదరాసు ట్రెయ్యుపత్రిక గనబరుపలేదనుట తేటతెల్లము. ఆంగ్ల సామెత ప్రకారము, కార్య సానుకూలమున పిచ్చుట నయినను వివేకము జూపుట శ్రేయస్కరము. నిర్బంధావాసముల దొలగించినచో, మాంటాగూ గారిని శాసనభ్రష్టుని జేసెననని బెదరించిన మెయిలుపత్రిక యిపుడే మునునో చూడవలసి యున్నది. స్టేట్సుమెన్సు పత్రిక అపుడే హిందూ దేశ ప్రభుత్వమును దూషింప మొదలిడినది.

ఆదివిసెంటు మొదలగువారు తిరిగి ప్రజాహిత జీవనమున బాగ్గొని, దేశమునకు మేలుజేయుచురుగాక. మాంటాగూ గారి రాక ఫలప్రదమగు గాక!

రాజప్రతినిధిగారి యువన్యాసము

రాజప్రతినిధిగారు సామ్రాజ్యశాసననిర్మాణ సభలో నొసగిన ప్రారంభోపన్యాసమున, తాము హిందూదేశ రాజకీయాభివృద్ధి కెటుల దోడ్పడిరో చెలిపి. వెనుకటి రాజప్రతినిధులు ప్రజలకు సనేక వాగ్దానములను జేసిరి. వాటిని నెరవేర్చునందున ప్రజలలో నసంతృప్తి ప్రబలెను. చెలమి పుట్టిన ప్రభువుగారు మాత్రము తాము నెరవేర్చు జాలని వాగ్దానములను జేయలేదని నెలవిచ్చిరి. ఇదియు కొంతవరకు మేలుగనే యున్నది. చెప్పి చేయకపోవుటకన్న, నసలే చెప్పకుండుట శ్రేయస్కరము గదా! ఉపన్యాస ప్రారంభమున బాసూగారి నూతన నియామకమును బొగడి, బాసూగారు, పట్టాని గారు సామ్రాజ్యశాసన నిర్మాణసభను వదలుటచే గలిగిన విచారమును, చెలిపి, కార్యదర్శిగారి సభలో సభ్యులుగ నియమింపబడినందులకు వారి సభినందించిరి.

రాజప్రతినిధిగారు తమ ధర్మములను నిర్వర్తించుటకు మొదటికి పదియారు మాసము లయినది. వీరు మూడు పనుల నిర్వర్తించుటకు బూనుకొనిరి. హిందూదేశ సైనికులను తగినటుల సత్కరించుట మొదటి కార్యము. దేశములోని కష్టస్థితి రములు, భావముతో సంబంధించినవియైనను, నిజముగ ననుభవించబడునవి యైనను, వాటిని దొలగించుటకై యత్నించుట రెండవ కార్యము. హిందూదేశమున బ్రిటీషు పరిపాలనపు గమ్యస్థానము నిరూపించి, దానిని జేరుటకు మార్గముల సూచించుట మూడవ కార్యము.

సైనికులకు వేతనములు వృద్ధిచేయు బడినది. భారతీయులకు కమీషను లొసగుటకు రాజప్రతినిధిగారిచే కార్యదర్శి గారికి నివేదించబడినది. అందు కనుగుణ్యముగ దొమ్మిదిమంది హైందవ సైనికోద్యోగులకు కమీషను లొసగబడినది. కాని భారతీయులకును, పాండ్లెయులకును నీ విషయము గల విభేదములు పూర్తిగ దొలగింప బడినగాని, భారతీయులకు సంత్రిప్తికరముగ నుండదు. రెండవ విషయమై సామ్రాజ్యసభలో ప్రభుత్వకార్యదర్శియ, ప్రభుత్వనియమితులగు నిద్దరు సభ్యులు హైందవుల ప్రతినిధులుగ నియమింపబడి యందు పాల్గొనిరి. కాని ప్రజాప్రతినిధులుదప్ప వేరొకరు ప్రజలకు నాసభలో నిజముగ ప్రతినిధులుగ నుండజాలరనుట తథ్యము. ఇంగ్లీషులు క్యాబినెట్లో గూడ హైందవుల తిరపున నొక సభ్యుడునుండవలయుంగీకరింపబడినది. అధినివేత రాజ్యములలో భారతీయుల స్థితి గొంతవరకు బాగుపడినది. భారతీయులకు సంత్రిప్తికర మగునంతగ పరిస్థితులు బాగుపడక పోయినను, కొంతవర కభివృద్ధి గలిగినందులకు సంతసింపవలయు నని రాజప్రతినిధిగారు సన్దేశించిరి.

సర్ రాబర్టు బోర్లూగారు కనడాలో భారతీయుల కెట్టి నిర్బంధములు గలవో, యట్టి నిర్బంధములు హిందూదేశములో కనడా వాస్తవ్యులకు గూడ నుండుట ధర్మమని యంగీకరించిరి. భారతీయులను గౌరవభావముతో జూచుట భావ్యమని బోర్లూగారు నిశ్చయపడిరి. బోర్లూగారి యుపన్యాసము హిందూదేశమునకు లాభ మొనగూర్చునని రాజప్రతినిధిగారి యభిప్రాయము. ఇంకొకరు పద్ధతి నిర్మూలించుటలో రాజప్రతినిధిగారు రెక్కడగ పాల్గొనిరి. ఆయధిశాసనము విషయమై జాతిభేదముల గమనింపమని రాజప్రతినిధిగారు తెలుపుట భావ్యముగ నున్నది.

మూడవ కార్యమని చెప్పిన హిందూదేశాదర్శమును గూర్చి రాజప్రతినిధిగారు పిమ్మట నుడి

విడి. హిందూదేశమును సామ్రాజ్యములో నొక ముఖ్యభాగముగ జేసి, బ్రిటీషు పరిపాలనమునకు లోబడిన స్వపరిపాలనము నొసగుటయే ప్రభుత్వశయమని, రాజప్రతినిధిగారు స్పష్టపరచుటచే, సికింద్రాబాద్ గమ్యస్థానము గూర్చి వివాదము గాని, భేదాభిప్రాయము గాని యుండుట కవకాశము లేదు. దీనిని జేరుటకై రాజప్రతినిధిగారు మూడు మార్గముల జూపుచున్నారు. మొదటి మార్గము స్థానిక స్వపరిపాలనము. రెండవ మార్గము హైందవులను ప్రభుత్వమున నెక్కుడు జవాబుదారీ గల యద్యోగముల యందు నియమించుట. మూడవ మార్గము శాసననిర్మాణసభల మూలముగ సాధించుట. స్వపరిపాలనము జేరుటవిషయమై పైసూచించిన మార్గముల ద్వారా ప్రభుత్వమువారు ఏయే సంస్కరణములను గావింప దలచిరో, రాజప్రతినిధి గారు జెలియజేయక పోవుట శోచనీయము. హై దవ ప్రభుత్వము వారు కార్యదర్శిగారికి బంపించిన నివేదికము నీ తరుణముదయ నను వెల్లడి గావింపక పోవుట యుచితముగ గన్పట్టుటలేదు. ప్రభుత్వమువారి యభిప్రాయ మెటులున్నను, దేశీయమహాజనసభ వారును, మహమ్మదీయ సంఘము వారును గలసి తీర్మానించిన సంస్కరణప్రణాళిక దప్ప వేరువిధానము భారతీయుల సంత్రిపుల గావింపజాల దనుట కరతలామలకము. ఆ విధాన మే స్వపరిపాలనమునకు మూల బీజముగ నుండగలదు. ఈ విషయమై మాంటాగూగారికి భారతీయుల నైకకంఠ్యము గ నివేదించుట యవసరము. రాజప్రతినిధిగారిచ్చిన ఈ క్రింది సలహాలతో నందరు నేకీభవించెదరని యూహింపవచ్చును.

“స్నేహితులవలె కలసి కూర్చుండము. ఒకరిపై నొకరికిగల యనుమానముల దూరముగ నుంచెదము. సమస్యల నన్నిటిని ప్రజలకెన్ని లాభకరమో సాధ్యమో, వ్యాపకమో యాదృక్పథము నుండియే పరిక్షించెదము.”

ఈ సమయమును వృథగావింపక, మర్మము విడిచి, వ్యాపకముగ ఆశయములను మాంటాగూగారికి నివేదించి భారతీయులు లాభము బడయవలెను.

మెయిలుపత్రిక: కాంతిమార్గములు
నిన్నటి దినపు మెయిలు పత్రిక యీ క్రింది విధముగ వ్రాయుచున్నది.

“విచారణ జరుగుచున్న విషయముల గూర్చి వ్యాఖ్యానము గావించుటకు మా కిష్టము లేదు. అందుచే హోమురాలు పతాకములను నెగరవైచుట గూర్చిన వ్యాయాన్యాయముల విషయమై మా యభిప్రాయము చెలువ దలంచ లేదు. కాని సామాన్యపరిపాలనావిషయము, గమనించినచో పతాకప్రదర్శనము మిక్కుటమగు నల్లరులు పురికొల్పునని పరిస్థితులచే వ్యక్తమయినగాని, యధికారులు జ్యోతిము కలుగ జేసి కొనుట హితకరముగాదు. ఆందోళనపుస్వల్పచిహ్నములకు కంప్లూమెంట్లను యిండుటయే, నొకా నొకప్పుడు వివేకము గనుపరచును.”

ఇందుపై మా వ్యాఖ్యానమునవసరము. కాని మెయిలు పత్రిక గూడ దృక్పథమును మార్చుకొనుచున్నదా?

క్రిక్రి కేసులగు సరోదచరను మిత్రుగారు

వీరు కలకత్తాలో హైకోర్టుజడ్జి పదవినివలకరించియుండి, యుపకార వేతనముననుభవించుచుండిరి. స్వరాజ్య మన్న భీతిగలిగిన దినములలో, స్వరాజ్యము గోరుట రాజద్రోహము కాదని తీర్పు జెప్పి

యుండిరి. ప్రస్తుతకాలమున రాజప్రతినిధిగారే స్వరాజ్యము భారతీయులకు పరమావధి యని యంగీకరించిరి. కాల మెట్టి మార్పుల దేగలుగునో గమనించుట కిదియే నిదర్శనము! వీరు చనిపోవు సరికి 72 వత్సరముల వయస్సు గలిగియుండిరి. వీరి మరణమునకు జొర్రించని భారతీయు లుండరు.

కృష్ణవరదలు.
కృష్ణవరదలు 4-వ తేదీ నుండియు పెదకల్లే పల్లియొద్ద ప్రారంభమయినది.

స్థానిక వార్తలు

క్రొత్తకేసు:—బి. ఆర్. విజయరాఘవాచార్యులు గారు నిన్నటిదినమున (5-9-17) హైకోర్టుకేసుగ నెన్నుకొనబడిరి.

గతనెల 16 వ తేదీని జరుపబడిన సభలో పోర్టుట్రస్టు సంఘమువారు జి. ఏ. ఇనేకసుగారికి నెలకు 120 రూ॥ లు చొ॥ ఉపకార వేతనమిచ్చుటకు నిశ్చయించిరి.

క్రిక్రి కేసులగు జె ఎల్. రోజరియోగారు:—వీరు మొన్నటి దినమున క్రిక్రి కేసులైరి. నిన్నటి యదయమున కిలపాకు సిమిటిలో అంత్యకర్మ జరిగినది. అనేకమంది పాశ్చాత్యులును, హిందువులును సిమిటికి బోయిరి.

చెన్నపురి యువజనసంఘము:—రావుసాహెబు జి. వెంకటరంగారావు పంతులు, ఎం. ఏ. ఎల్. ఎం. యు, గారును, శాశినాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారును, కె. జి. బాబూరావు, ఎం. ఏ. బి. ఎల్, గారును, వైసంఘమువారి యాజమాన్యముక్రింద తెరువబడిన విక్టోరియా ధర్మ పతనమందిరమునకు వైసుప్రెసిడెంటుగ నియమింపబడిరి.

చెన్నపురి స్త్రీలు, హోమురాలు లీగు:—క్రిక్రి కేసులగు గౌ॥ పి. రంగయ్య నాయుడు గారి పుత్రులగు భాష్యకారులు నాయుడుగారి గృహమున నిన్న సాయంకాలమున స్త్రీల సమావేశము జరిగినది. 30 మంది స్త్రీలు హోము రూలు లీగు నందు చేరిరి. ఏ. మహాదేవరాస్త్రి సతి, శ్రీరాంగారి సతి భాగీరథయ్య, శ్రీమతి రాజయ్య, గురుస్వామి నాయుడు సతిగార్లును పరిగొందరు స్త్రీలు నవస్థాపించిరి.

మదరాసు మెయిలుపత్రిక బెదరింపు:—మహాజనసభవారి తండ్రి:—“పూర్వాచారపరాయణులగు భారతీయులందరును తన పక్షమున నున్నారని మదరాసు మెయిలు పత్రిక పంపిన తండ్రివార్త నిరాధారముగాన ఇండియాపత్రికారిట్టి బెదరింపులను సరకుచేయక కఠిన విధానమును వెంటనే రద్దుపరచెదరని విశ్వసించెదము. వార్తల్లోనించిన బహుళ సంఖ్యాకులగు భారతీయులందరును వారిపక్షమున నుండగలరు అని చెన్నపురి మహాజనసభవారు ఇండియాపత్రికారికి తండ్రి వార్తనంపిరి.

రా॥బి॥పి త్యాగ గాయ శ్రేష్ఠిగారి తండ్రివార్త.
దక్షిణయండియా ప్రజాసంఘముపాలిటి కెన్నస్పీసని తలంచుకొనుచున్న రావుబహదరుగారు మదరాసు మెయిలు ప్రగల్భములనుగూర్చి పిలువని పేదంటముగ మెయిలుపత్రిక కనుకూలముగ ప్రధానపత్రికారికి తండ్రివార్త నంపిరి. సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు పంపినతండ్రివార్త కేవలము స్వల్ప సంఖ్యాకులకు బ్రాహ్మణుల యభిప్రాయము మాత్రమేనని శ్రేష్ఠి గారుతెలిసినవీరి. గాని శ్రేష్ఠి గారియభిప్రాయములు చెన్నరాజధానిలోనే గాక దేశమందంతటను గూడ నిరాకరింపబడినవి. వీరు మదరాసు మెయిలుపత్రికకు సహాయముచేయ ముందంజవేయుట చాల ప్రశంసనీయ మగును గాని దీనివలన నేమైన లాభముండునా? అని మనెడి పత్రిక వ్రాసినది.

న్యాయస్థాన వార్తలు.
రైలు స్టేషను మాపరిండ్లెంట్లు కేసు:—రాయ పురము రైలుస్టేషను మాపరిండ్లెంట్లు జె. రి పై డు రయిలునే వారికి చెందిన 90 టన్నుల రాక్షసి బొగ్గును ఆన్యా యముగ బెంగాలు ఇన్డెస్ట్రియలు కంపెనీ వారికి విక్రయించినట్లు రాజధాని మేజిస్ట్రేటుగారి యొద్ద కేసుచేయబడెను. కేసువిచారణ నిన్నటి దినమున (5-9-17) సాంక మైనది. రిపై డు పై మేజిస్ట్రేటు గారు నేరము మోపి రి మాసముల కఠిన శిక్షయు, 1000 రూ జూర్మానా యు శిక్ష విధించిరి.

జుల్మానా:— సి. సి. ఇనరాడుగారు తమ మోటారు బైసికిలును ఒకనాడు బ్రాడ్వేలో అశ్రద్ధగ నడపినందున సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు సారాయణస్వామిశిశ్యుగారిచే కేసుచేయబడెను. ఇనరాడుగారికి 7 రూపాయలు జుల్మానా విధింపబడెను.

విరోధామహాసంగ్రహము

(రైతుల వివరములు)

ఇంగ్లండు

కెంటుపై విమానదాడి.

అర్థాని వివరములు.

లండను, సెప్టెంబరు 5:—గతరాత్రి జరిగిన శత్రువైమానిక దాడిచే పోరాటములు విస్తారముగ మడిసిరి. కాని నాకావైమానిక నష్టములు అధికములైనవి తెలుపలేదు. కాని చాదముదగ్గరనున్న నాకావైమానిక బాంబులపై బాంబులు పడి గొప్ప నష్టములు కలిగినవని అధికారులు తెలియజేయుచున్నారు. నిశ్చయముగ శత్రువైమానికులు చాలకాలము సముద్రతీరమున విచ్చలవిడిగ సంచరించి యుండవచ్చును. రాత్రియంతయు పండు వెన్నల గాయించుడను.

జర్మనుల క్రొత్తవైమానిక పద్ధతులు.

జర్మనులు క్రొత్త వైమానికపద్ధతులు అవలంబించుచున్నారు. వెన్నెలకాలమును ఆగ్నేయతీరముననే గాక ఇతర ప్రాంతములందుగూడ శత్రువైమానికులు దాడిసల్ప నారంభించిరి. ప్లాండ్రులోకూడ శత్రువులు దాడిసల్పుచున్నారని విశేషములు తెలుపుచున్నారు. గతరాత్రి కెంటు కాన్యేయ భాగమున వైమానికదాడి జరిగినపుడు కెంటు ఊరులో గొప్ప భయము పైశ్చ్యరతు చాలకాలము వినబడినవని సమాచారములు తెలుపుచున్నవి. ఆగ్నేయతీరమున విమానవిధ్వంసక శక్తులు మిన్నటి దిక్కులు పిక్కజిల్లుచుండెను. 2 వ తేదీన బరుపబడిన బాంబులు చాల పెద్దవి. 40 అడుగుల పొడవునకు భూములో పోచినవి.

వెన్నెలరాత్రిలందు శత్రువైమానికులు

లండనుపై దాడిసల్పుట.

8-10 విమానముల పాల్గొనుట.

లండను, సెప్టెంబరు 5:—బ్రిటిషువారిట్లు ప్రకటించుచున్నారు.—గతరాత్రి 11 గంటలకు ఆగ్నేయ తీరమున వెక్సుశత్రువిమానములు దాడి ఆకేపిల్ల బాంబులను బరపినవి. కొన్ని విమానములు లండనుజిల్లాలో ప్రవేశించినవి. ఇవట కొన్ని బాంబులను బరపినవి. వైష్ణుమనగూర్చి ఇంత వరకెట్టి సమాచారములు తెలియలేదు.

ఇటీవలి సమాచారము:—గతరాత్రి వెన్నెల

జుండు లండనుపై బాంబులపడినవి. వెన్నెలరేయిని లండనుపై శత్రువైమానికులు బాంబులను వేయుట ఇదియే ప్రథమము. కొంతమంది రాత్రి చాల నేపయినను ఊరులో తిరుగుచుండిరి. శత్రు వైమానికులు గనుపించు చున్నారని తెలుపుటకు తెలుపుటకు కొంతమంది రక్షక ధట్టులు సమావేశమైరి ఫీరంగుల శబ్దము మా గ్రమునుండి వి న వచ్చెను పండు వెన్నెల గాయుచున్నను ఆకళము కొంచెము మంచుతో గూడుకొని యుండుటచే విమానములను గుర్తించుటకు పిలువలేకుండెను. ధమ్మ ముఖద్వారమున ఫీరంగుల శబ్దము విస్తారము గమ్రాగెనని అధికారులు తెలుపుచున్నారు. శత్రువైమానికులు నదిదాటి ఒకగంటలో తిరిగివచ్చిరి. హెంపుదగ్గర ఆకాశము నిర్మలముగ నుండుటచే శత్రువైమానికులు కంటికి కనబడిరి. బాంబుల నేకముగ పడుచున్నట్లును వెల్లులు నేలబడి రగులుచున్నట్లును వినబడినది. అన్వేషక జ్యోతిచే ఒకవైమానికుని గుర్తించి మావిమాన విద్యంసకముతో పోరితిమి. ప్రజలెంత మాత్రము భీతమననుకొనుటలేదు. కాని వెక్సుమంది శ్రీలు పిల్లలు తలబాచుకొనుటకు పలుదిక్కులకు పరుగిడిరి. బాంబులు పడినపుడు ఈలధ్వనివంటి నాదయులు వినబడెను. దెపిరినుదాడుల ప్రేలుడుకంటె ఇపుడు ఎక్కువగ వున్నది. అన్వేషక జ్యోతుల చేపిరిని దీక్ష కాలము గుర్తించ లేకపోయినను బాంబుల ప్రకాశముచే శత్రు వైమానికులను గుర్తించుటకు పిలుగ నుండెను. 8-10 వైమానికులు దాడి సల్పినవి అంచనా వేయబడినది.

జలాంతర్రాములు.

స్కార్పురీసు ముట్టడించుట.

లండను, సెప్టెంబరు 5:— బ్రిటిషు వారిట్లు ప్రకటించిరి.—నిన్నటిరాత్రి స్కార్పురీ బర్రోకావల నొక జలాంతర్రామి గన్నట్టె- అది ముప్పదిగుండ్లను వేసెను. అందు సగము భూమిమీదనుండెను. ముగ్గురు మరణించిరి. 5 గురకు దెబ్బలు తగిలెను. నష్టములు కొలదిగనున్నవి.

భాదము పీయరు నెనుపై దాడివెడలుట.

లండను, సెప్టెంబరు 5:— 3 వ తేదీన భాదం, పీయరు నెనుపై ఒక శత్రువైమానికుడే దాడిసల్పెను. ఈవిమానము గోధావిమానమై యుండవచ్చును. విశోదస్థలములనుండి ప్రజలు గృహములకేగుచుండ ఈవైమానికుడు 10 బాంబులను బరపినాడు. భాదములోనున్న నాకా సంఘమువారి బాంబులపై ఒకబాంబుమాత్రమే పడినది. ఉయ్యల లందు పరలించువైనికులన్న కట్టడముపై ఈబాంబు పడినది. యంత్రముల శబ్దము వినబడినది. ఈ వైనికులెంతమాత్రము భయపడ లేదు.

రుష్యా

జర్మనుల ఉద్దేశములు.

లండను, సెప్టెంబరు 4:— జర్మనులు ఇప్పుడేలు వంతెనముఖమువద్ద ద్వైవానదీని దాటిరని గతనెల 27 వ తేదీన తెలిపియుంటిమి. రీగానుండి పెట్రోగ్రాదునకు బోయి రుష్యా యందలి మరియొక రాష్ట్రమును బట్టుకొనుట చాల కష్టతమమైనపని. ఇప్పుడు శత్రువుల మన్నవని నమ్ముచున్న వైస్యముల కంటె ననేక మడంగు లధిక బలములుండునట్లుడే అట్టి ప్రయత్నము జేయదగియున్నది. విప్లవాంతరముననే స్ట్రావు హెడ్డు మీద యుద్ధము సునరించుటవలన వైస్యముల దృఢపరచుకొనుట కంతరాయము గలిగినవియు అందువలన నది పారపాటని అధికారులు నిశ్చయపరచిరినియు తెలియవచ్చెను. పెట్రోగ్రాదును పట్టుకొనెదమని భయ పెట్టుటవలన గూడ నట్టి ఫలితమే గలుగునని వా కొనబడుచున్నది. కాని జర్మనీదేశము మరియొక తప్పిదమును చేయనున్నది. రుష్యావారు తమతో ప్రత్యేకముగ సంధిని గావించుకొనెదరని వారు ఆశించుచున్నారు. రీగా పట్టణము పట్టుకొనుట శత్రువుల కంతలాభదాయకముగ నుండజాలదు. ఇంతలో పెట్రోగ్రాదు నగరమునందలి కార్మిక వైనిక సంఘ ప్రతినిధులు రజారంగమున మరణశిక్షను మరల ప్రవేశించుటను తీవ్రముగా నభిప్రాయించుచున్నారు. దొరతనము చాలిపడుచును నుండు సాంఘికవాదులతో నేటిభవిష్యండుట వలన విప్లవకారులగు సాంఘికవాదులమీద నీ సంఘము ప్రతినిధు లిట్లుభిమానమును జూపిరి.

సైనిక శిక్ష.

అలహాబాదు, సెప్టెంబరు 5:— “తైయ్యు” పత్రిక యొక్క పెట్రోగ్రాదు విశేషకు డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. టార్కానో ముంగట సైనికులలో సంఘనియామకపు టేర్పాటులు విఫలము లగుటవలన సాంఘికవాదులు యాజమాన్యము వలన మరల సైనికులు శిక్షకు లోనగుదురను ఆశ దినదినము డీజించు చున్నది. మాస్కోవద్ద జరిగిన సభలో మరియొక విధముగ విధానము నవలంబింప వలయునను ధోరణి నెల దినముల క్రిందట గ నించు యుండిన చాల యల్లకల్లాలము గలిగియుండగలదు. కేసక్కుల ఏర్పాటు లతి భోదనీయములు. వారి యేర్పాటుల ప్రకారము సైనికోద్యోగములకు ఎన్నుకొనబడినవారు నూతన విధానముల ప్రకారము తొలగింపబడిరి. జనరలు కాలడీసుగారు సాధారణ సైనికుడుగ మార్చబడిరి. కేసక్కులకు వ్యతిరేకముగ మాస్కోసభయం దుపన్యాసములు ప్రారంభింపబడెను. ఏప్రిల్ 1917 వకు ప్రతినిధిగాని యొక ఉపన్యాసకుడు జనరలు కేలడను గారికి వ్యతిరేకముగ మాట్లాడ నారంభించెను. యుపన్యాసము నిరభ్యంతరముగ కొనసాగింపబడెను కాని యుపన్యాసకుడు కాసక్కుల గ్రామమునుండి వచ్చుటవలన ఆగ్రామస్థులతోని యాగ్రామమునుండి తొలగించిరి.

రీగాను విడుచుటకు కారణములు.

పెట్రోగ్రాదు, సెప్టెంబరు 4:—రీగాను శత్రువు లెదిరించెద రని చాలకాలమునుండియు తలపడుచునే యున్నది. ప్రధాన కార్యాలయములును, సంస్థాపనములును ఇదివరకే ఖాళీచేయబడినవి. ఇటుల ఖాళీచేయుటకు కారణమేమన ఉత్తర రంగమునందలి సైనికుల విశ్వసించు సందర్భముగా గన్పించెను. ఉత్తర రంగమునందును, మరికొన్ని రంగములందును మాక్సు మాలిష్టల ప్రయత్నముల వలన సంతృప్తత కలవాములు సంభవించుచున్నవి. అందువలననే నారిని విశ్వసించగూడదని యిట్లు నిశ్చయింపబడెను.

జర్మనుల అవస్కందనము ప్రారంభమగుట.

ఈయనస్కందనము సెప్టెంబరు 1వ తేదీన ఆరంభమయ్యెను. 6 గంటల ముట్టడి పోరాటముగ జరిగెను. అందు ఫీరంగి గుండ్లతిదారుణముగ గాల్చబడెను. గాను అమితముగ విడువబడెను. అనంతరము శత్రువులు దైవానదిమీద “ప్లాటూను” వంతెనలవేసిరి. వాటిలో గొన్నిటిని రుష్యులు తుపాకులతో దగ్ధముచేసిరి. అయినను శత్రువులెట్లనో ఆవలియొడ్డును జేరిరి. అంతదారుణముగ ఫీరంగియుద్ధము జరిగెను. రాజధానికైవరాయలుగు రుష్యులు “మార్షిలీసు” పదమును బాడుచు ప్రతి యుద్ధముల నొనరించిరి. వారినాయకులు జెండాలబట్టుకొని ముందు నడచుచుండిరి. అయినను శత్రులు రాత్రిసమయమున క్రొత్తవైస్యములను దీసికొనివచ్చిరి. అంత రుష్యులు ఉత్తరమునకుబోయిరి. జర్మనులు ఫీరంగులవలన పట్టణమునకు విశేష నష్టము సంభవించెను. కాని శత్రువులు యుద్ధముచేయుచుండు సమయమున నావికాదళములు వారి సహాయమునకు రాలేదు.

పెట్రోగ్రాదు జనుల వైస్యము నొందుట.

ఈవార్త తెలిసి పెట్రోగ్రాదు జనులు గుండెవెట్టుకొనిరి. వస్తువుల ఖరీదులు విశేషముగ తగ్గిపోవ నారంభించెను.

ద్వైవానాపంక్తిని విడుచుట.

రీగాపతనమువలన గలుగు నష్టములను తగ్గింపవలయునని యెవ్వరును ప్రయత్నించలేదు కాని ఈమహావిప్లవ కంతటికిని రుష్యులు సైనికుల అవినీతియే కారణమని అందఱును చెప్పు నారంభించిరి. ఆసైనికులు నామకాధమైన యొకగుండును గాని కాలకునే ద్వైవానాపంక్తిని విడిచివేట్టిరి. ఇందునుగూర్చి రుష్యావారి నావికాదళములు తగినజాగరూకతను తీసికొనును గనుక జర్మను లిందువలన పరిపూర్ణ లాభమును బొందగలదియు లేనిదియు జూడవలసియున్నది.

ఇటలీ

పోపుగారు-సంధి.

మరికొన్ని సంధిసూచనల వదంతి.

లండను, సెప్టెంబరు 5:—పోపుగారి క్రింది మరతులను నూచించ దలచుకొనిరిని ఆమెరికాలో వదంతులు గలవు. బెల్జియము స్వాతంత్ర్యము కలిగియుండవలెను. కాని జర్మనులకు యాంటివర్సర్లగ నాకాస్థాన ముండవలయును. లోరైనుకు మాత్రము స్వాతంత్ర్య మియ్యవలెను. ఆల్సెసు జర్మనుల స్వాధీనములోనే నుండవలెను. బ్రియన్టీ రేవుయందు అందరికి స్వాతంత్ర్య ముండవలెను. బాల్కనుల విషయమై ఒక సమావేశము జరుగవలెను.

మాంటిస్కోర్ గేబియలు పడుట.

గోరిజియాకు ఈ రాన్యముగ నాలుగు మైళ్ల దూరములో నున్న 2000 అడుగుల ఎత్తుగల మాంటిస్కోర్ గేబియలుకొండ ఇటలీవారి స్వాధీనమైనదని డెయిలీ మెయిలుపత్రిక వ్రాయుచున్నది. బ్రియన్టీ రక్షణమునకు ఈ కొండ చాల ముఖ్యమైనది. బ్రియన్టీ యందు ఆస్ట్రీయనుల వాసుపార్వ్యమునకు హెర్మదా ఎంత ప్రావుగనున్నదో స్కోర్ గేబియలుకూడ శత్రువుల దక్షిణభాగమునకు అంతముఖ్యమైనది. ఆతర్వాత బాగరూకతతో రక్షణార్థము కొండ తయారు చేయబడినది. కర్మకస శిలలనుండి పీరంగులు, మరఫీరంగులు, వైకిటీయ బడినవి.

ఈజిప్టు

యుద్ధపుబండిల యాదరణ.

బ్రిటిషువారి యాదరణము.

అలహాబాదు సెప్టెంబరు 5:—కయోలోలోనున్న పయినీరు పత్రికా విశేషకు డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. యుద్ధబండిలను ఉదారగుణ స్వభావముతో బ్రిటిషువారు ఆదరించుచున్నందులకు వారిని దేశభావ పత్రిక లన్నియు జ్ఞాపించుచున్నది. బెయిరములో విందు జరుగనున్నది. దీని విషయమై సైనికాధికారులు ఉత్సవము నాటి మొదటి దినమున తురుష్కు సైనికులు జప మొనరించు తావులకు మతభోధకులను పంపుటకు యుద్ధచంద్రికను వారితో యోచించిరి. ఈయాదార్యమును జూచి ఆ తురుష్కు సైనికులెంతయు సంతసించిరి.

అమెరికనుల నూతనసైన్యము.

వాషింగ్టన్, సెప్టెంబరు 5:—క్రొత్త వైస్యమున జేరినవారివందరిని అభినందించుచు ప్రెసిడెంటు విల్సనుగారు దేశీయ మహాజన సభవారితోను, పెద్దయధికారులతోను సైనికులతోను పిరిని గౌరవించిరి.

THE GREAT WAR

MOONLIGHT AIR RAID ON LONDON

REASONS FOR EVACUATING RIGA

A VERITABLE GIBRALTAR CAPTURED BY ITALIANS: TRIESTE THREATENED

Reuter's Agency.]

Russian Front

The Riga Retreat. Further Details.

LONDON, September 5.

The Russian semi-official statement says that after the forcing of the Dvina evacuation of Riga has been ordered to be expedited. Several battalions showed exceptional valour. The first battalion of death charged into the midst of a melee at a most critical moment and flung back the enemy pursuing him for two miles. As regards the events on 1st September Germans concentrated against the position of the Russian Division. Preponderating artillery silenced Russian batteries and first line trenches were subsequently destroyed by gun fire and owing to enormous losses the division retired. The evacuation of a front thus pierced rendered more difficult by a great extent of caps and the absence of artillery. The remainder of this division were reinforced by reserves and the second line of defence organised. Owing to energetic counter-attacks with bayonet the enemy was at times driven back as far as the river. The Central Executive state that Russians sustained considerable losses but the morale of the army is good. Soldiers retired on a front of seven miles carrying their wounded comrades and officers. The majority of wounded arrived at the dressing stations with their weapons and no panic was manifested on the battlefield. All efforts of the Russian command are at present directed towards the possibility of getting Russians out of Dul-De-Sac which has been formed in the region of Riga in a northwesterly direction in order to resist on the line of Riga-Vendun road. After the evacuation of Riga Sector the Russian line will be considerably shortened and the front will probably occupy a line between Friedrichstadt and gulf of Riga halfway between Riga and Vendun being partially based on the lower course of the Livonian. M. Savinkoff declared in an interview that there was no danger of the encirclement of the army. The Russians were retiring in perfect order in conformity with a pre-arranged plan.

Reason for the Evacuation.

LONDON, September 5.

PETROGRAD.—The attack on Riga had been anticipated for a considerable time, and the evacuation of the principal offices and institutions had already been carried out. This decision was owing to the impossibility of depending upon the troops on the northern front where, as elsewhere, they have been contaminated by international Maximalist propaganda.

Beginning of German Offensive.

The offensive began on 1st September with a six-hour bombardment with asphyxiating shells and gas waves. Then the enemy threw first-pontoon across the Dvina. Some were destroyed by Russian batteries, but the Germans ultimately gained a footing on the opposite bank. Subsequently, bitter fighting took place. The loyal Russians counter-attacked, singing the Marseillaise, and headed by men carrying flags. The enemy, however, brought up reinforcements at night whereupon the Russians withdrew northward. German artillery seriously damaged the town. The attack was not accompanied by naval operations.

Depression in Petrograd.

The news depressed the people of Petrograd and prices on the Bourse fell considerably.

Dvina Line Abandoned

No attempt is made to minimise the fall of Riga, but it is pointed out that the disaster is entirely due to the demoralisation of the Russian troops, who abandoned the strong Dvina line, practically without firing a shot. All the country south of the Dvina and many miles up the river has already been evacuated it remains to be seen whether the Germans can make full use of Riga as a base, as the Russian navy may be able seriously to interfere with convoys.

LONDON, September 4th.—The Germans crossing of the Dvina was made at Ikskul Bridgehead, mentioned on the 27th August. An advance on the capital from Riga and the occupation of another Russian province would require forces largely superior to any the enemy is believed to have. The authorities were reported to have decided that the Stokod offensive just after the revolution was a mistake, as it consolidated the Russian Army affected. Threatening Petrograd seems likely to have a similar effect. But possibly Germany is making another characteristic mistake in psychology and imagines that Russia will be frightened into a separate peace rather than stimulated to resistance. The capture of Riga will be of considerable minor benefit to Germany facilitating co-operation from the sea until the Gulf is frozen and providing winter quarters. Meanwhile the Petrograd Council of Workmen's and Soldiers' gates has passed a resolution protesting against the re-introduction of the death penalty at the front. The revolutionary socialists are angered thus showing disagreement with the socialists in the Government.

Discipline in the Army.

Failure of Socialist Committees.

ALLAHABAD, September 5.

The "Times" Petrograd correspondent states that since the failure of the committee system in the armies before Tarnopol the hope that the socialist "regime" could res-

store discipline has been fast losing ground. The tendency to seek other means manifested at the Moscow Conference would have provoked violence a month earlier. By a new order the elective officers peculiar to the Cossack Organisation have been abolished and General Kaledine has been made a simple soldier. The campaign against the Cossacks began openly at the Moscow Conference when a speaker not representing any recognised organisation was permitted to deliver a speech against General Kaledine which an officer present described as "made in Germany". The Cossack village whence the speaker came has since expelled him.—("Pioneer").

Retirement Continues.

LONDON, September 5.

The Russian wireless communique says:—Retirement along the Gulf of Riga continues. Enemy has reached crossing of the river Aa fifty versts northeast of Riga. Our troops operating eastward of Riga retired to Zagewold Lemberg and Detzsaubrazd. A submarine shelled Riga coast. Counter-attacks drove the enemy out from heights near Slobodzeia. We took two hundred prisoners and restored the position.

British Front

Enemy Raids Driven off.

LONDON, September 5.

This afternoon's communique from F. M. Sir D. Haig says:—We drove off raids in the neighbourhood of Armentieres. The Portuguese also drove off a raid.

French Front

Casemates Plateau Attacked.

Enemy Bombs Hospitals.

LONDON, September 5.

The French Communique says:—After a lively bombardment Germans last night attacked Casemates Plateau but our fire checked attackers who were unable to reach our lines. Artillery struggle continued violently on both banks of the Meuse. At night yesterday German aeroplanes again bombed hospitals near Verdun causing some casualties. They also heavily bombed Bar-Le-Duc causing some civilian casualties. Six enemy aeroplanes were brought down and five fell in their own lines seriously damaged. As a reprisal for bombing the hospital two of our aeroplanes last night bombed Treves. We also made many raids on railway stations, aerodromes, barracks, factories and munition dumps causing a violent fire at one of the latter.

Italian Front

Monte San Gabriel Falls.

A Veritable Gibraltar Captured.

LONDON, September 5.

The "Daily Mail" understands that Italian have captured Monte San Gabriel a height of 2,000 feet, four miles northeast of Gorizia. The position is of the most vital importance to the defence of Trieste. A Hermade to the south supports the Austrian left before Trieste. So San-Gabriel, a veritable Gibraltar protected the enemy's right. It had been prepared for defence with extraordinary care. Gun and machine-gun positions had been excavated from solid rock or defended with armour and concrete. The steep slopes were a tangle of the thickest barbed wire.

Report of the Capture Confirmed.

Reuter confirms the report that the Italians have captured Monte Gabriel taking a thousand prisoners. The success is of the highest military importance.

African Front

East Africa Report.

LONDON, September 5.

East Africa Official Communique says:—The Anglo-Belgian column from Iringa joined with the Belgians from Kilosa. The Belgians crossed Ulanga towards Machenge. We inflicted several losses on the enemy retreating towards Mahenge. Many enemies are surrendering in the southern area.

Great Britain

Irish Convention Meets at Belfast.

LONDON, September 5.

Press Bureau states that the Irish Convention met in the City Hall, Belfast and continued its considerations of the draft schemes based on the Dominion principle of Self-Government.

Lord Mayor Entertains Delegates.

The Lord Mayor entertained the delegates to luncheon and they afterwards inspected the harbour and Messrs. Harland and Wolff's and Messrs. Workman and Clark's Shipyards.

TELEGRAMS.

Government Purchase of Tea.

Negotiations Proceeding.

LONDON, September 5.

The "Times" understands that discussions are proceeding with the Food Ministry with a view to a scheme of Government purchase of Tea in India and Ceylon to meet the total requirements of the United Kingdom. At Ceylon tea sales yesterday the maximum prices were generally secured with the exception of the poorest class of tea.

Aerial Warfare

Moonlight Aeroplane Raid on London.

8 to 10 Enemy Planes Take Part.

LONDON, September 5.

The British Official Communique says:—Considerable number of enemy aeroplanes crossed southeast coast at eleven last night and dropped bombs at a number of places. Some machines reached London District where bombs were dropped. No reports as to damage have yet been received.

LATER.—London had its first experience of moonlight aeroplane raid last night. Owing to the lateness of the hour few people were about. The first indication that something was happening was the calling out of special constables, and then at quarter to twelve, came a dull boom of distant guns, with which the crashing of bombs was soon intermingled, and a drone of aeroplanes appeared. Although the moon was shining brightly, there was slight haze which rendered the aircraft invisible to ordinary observer. Unofficial reports speak of heavy firing at the mouth of the Thames where explosions were heard continually for twenty-five minutes. The raiders flew up the river and returned an hour later. All clear was given in London at 1.59. Raiders were plainly visible at Hampstead where the sky was clearer. Several bombs were heard to fall in rapid succession and shells were seen bursting high in the air. One of the searchlights picked up one of the raiders and held it for some minutes until anti-aircraft guns in the same area opened fire. There was no panic among the inhabitants but large numbers of women and children rushed for shelter to the tubs. Some bombs as they fell caused sharp whistling sound. The explosions were louder than in the zeppelin raids. Although searchlights did not hold the raiders for long, the latter's progress could be marked by a line of bomb flashes. The number of raiders is estimated at eight to ten.

Chatham and Sheerness Raided.

LONDON, September 5.

Air raid on Sheerness and Chatham area on 3rd inst was undertaken by a single aeroplane, probably a Gotha. It arrived when places of amusement were emptying and ten bombs were dropped. Only one fell in Chatham naval barracks, but it struck the building where ratings were sleeping in hammocks. The raider was not seen but its engines were heard. Despite the havoc, behaviour of the ratings has been likened to what it would have been on the quarter deck in peace time.

Further Details.

LONDON, September 5.

Last night's air raid involved the heaviest non-civilian casualties of any raid, yet it is not stated officially where the naval casualties occurred, but unofficial reports mention that the Naval Barracks at Chatham were struck, involving serious loss. Apparently, the raiders were over the coast for a considerable time. It was a clear moonlight night.

Germany's New Aeroplane Tactics.

Harvest-Moon Raids.

LONDON, September 5.

The Germans seem to be developing new aeroplane tactics. The harvestmoon raids are not confined to the south-east coast. Correspondents report raids in Flanders. Messages regarding last night's raid on the south-east coast say that several heavy thuds were heard in Kent, some miles inland and the midnight air resounded with the noise of aircraft engines. The bombs dropped on the 2nd inst. were very heavy ones. They made craters of forty feet.

50 Bombs Dropped in London District.

LONDON, September 5.

The British Communique says:—A considerable number of aeroplanes crossed southeast coast over a wide area last night. They travelled singly or in groups rendering estimate of their numbers difficult but possibly there were twenty. First Bombs were dropped in London District at 11.45 continuing till 1.40 this morning. Forty bombs being dropped. Bombs were also dropped on the coast. Casualties were 11 killed and 62 injured. Damage done was not extensive. One machine was brought down in sea off Sheerness.

Submarine Bombards Scarborough.

LONDON, September 5.

The British Communique says—a submarine appeared off Scarborough last night and fired thirty rounds. Half fell on land. Three persons were killed and five injured. Damage was slight.

Many Tons of Bombs Dropped.

LONDON, September 5.

The Admiralty says:—We raided on Monday night Burge docks, Varsenaere and Ghislies aerodromes and dropped many tons of bombs with good results. We again raided Burge docks at noon yesterday hitting many sheds and causing fires. We shot down one aeroplane. All of ours returned.

TELEGRAMS.

Germany

Kaiser's Flots.

Denmark's Attitude Criticised.

LONDON, September 5. Further documents exchanged between the Kaiser and the Tsar are published by the "NEW YORK HERALD". The Kaiser quotes a Reuter telegram of July 1905 announcing the forthcoming visit of the British fleet to the Baltic, which he opines is intended to frighten him. The Kaiser in a subsequent telegram complains of the coolness of his reception in Copenhagen and of Danish distrust of Germany but thinks that the Danes are gradually reconciling themselves to the inevitability of occupation in case of war. A telegram from the Kaiser to the Tsar on September 29th 1905, regarding the Russo-Japanese war, suggests that France left Russia notoriously in the lurch, whereas Germany helped her as far as possible. That puts Russia, he says, morally under obligations to us. In the other telegram the Kaiser advises the Tsar to put the responsibility for peace negotiations on the Duma so as to shield himself from possible disastrous consequences.

Almost Incredible Duplicity.

Altogether the correspondence leaves the impression of almost incredible duplicity. The Emperor concludes with a typical passage. We have joined hands before God who has heard our vows. What is signed is signed. God is our testator.

Why Germany is Fighting.

A 'Vorwaerts' Comment.

LABORE, September 5. The "Vorwaerts" commenting on President Wilson's note says: The German people are fighting for their existence. They are not fighting for rights, nor for any particular family, nor for any particular form of Government.

Russia

Ex-Grand Dukes Arrested.

Plotting Against the Revolution.

LONDON, September 5. PETROGRAD.—Newspapers state that the former Heir Presumptive Grand Duke Michael Alexandrovitch and his wife and Grand Duke Dimitri Pavlovitch have been kept under arrest in connection with the plot against the revolution.

Italy

The Pope and Peace.

Rumours of Further Suggestions.

LABORE, September 5. LONDON, September 4th.—It is rumoured in America that the Pope is about to suggest the following terms, namely, Belgium should be independent, but Germany should have a base at Antwerp; that Lorraine should be autonomous but Alsace German; that Trieste should be a free port and that there should be a conference concerning the Balkans.—("C. and M. Gazette cable.")

America

America's New Army.

Great Parade to Honour Recruits.

LONDON, September 5. WASHINGTON.—The President headed a great parade including congressmen, high officials, soldiers, marines, and civil war, and other veterans as a tribute to the recruits for the new army.

Egypt

Treatment of Prisoners.

British Generosity.

ALLAHABAD, September 5. The "Pioneer's" Cairo correspondent writes:—The Vernacular Press contains very eulogistic references to the spirit of generosity and tolerance which animates the British when it comes to their treatment of their prisoners. It transpires that, in anticipation of the feast of Balam, the military authorities arranged with the Ministry of War to send preachers to each of the camps where Turkish Moslem soldiers are detained with instructions to perform the usual ceremonies on the first day of the feast. The Turkish prisoners were much touched by this thoughtfulness on the part of their captors and sent a special deputation to thank the latter.

Turkey

Adrianople Bombed.

LONDON, September 5. The Admiralty states that naval aircraft effectively bombed Adrianople Bridge and railway station on Sunday night.

South Africa

The "City of Athens" Disaster.

Mined in a Calm Sea.

Admiralty Instruction Ignored.

LONDON, September 5. CAPETOWN.—Accounts of the loss of the "City of Athens" state that the sea was calm at the time when the explosion occurred, but a southeaster sprang up and

the water quickly became very choppy. Darkness descended at six o'clock and the salvage boat arrived at nine. Three hundred bags of mails despatched from New York on 12th July were lost. The crew numbered 115. Two terrific explosions occurred forward in the afternoon. There was no panic and the launching of the boats was carried out in a most orderly manner, women and children receiving the first care. Seven boats cleared safely and the steamer sank an hour last. Dense volumes of smoke were witnessed from the shore and the salvage tug was immediately despatched. After the search it sighted six boats and took the occupants on board. The seventh boat was subsequently found waterlogged with several of its original complement missing or dead. They include the Reverend Mr. and Mrs. Duckworth and six of their children and Miss Robinson bound for Bombay. Among the passengers were a number of American missionaries bound for Central and East Africa to replace Germans. The Court of Enquiry found that the disaster was due to the ignoring of Admiralty instructions.

INDIAN TELEGRAMS.

From Our Own Correspondents

By Wire.

Bombay

Disturbance in G. I. P. Workshop European Officials Stoned.

BOMBAY, September 5. The following may be taken as a strictly accurate account of a sequel to the recent strike as the G. I. P. Railway shops at Parel this morning when the men in the shops threw down their tools. Mr. Bonner, Loco, Superintendent, who immediately visited the shops was unable to obtain from the men any statement as to their reasons for stopping work. In the erecting shop however one man at last came forward and said he wanted an increase in pay in addition to the ten per cent increase which he receives from the 1st of July. This statement which was not accompanied by any reasons or explanations appears to have been the only one made by any of the men and it is said does not represent the general opinion among them. From that shop Mr. Bonner, walked with the Works Manager Mr. Herbert to the fitting shop. They were followed by a crowd which began to throw stones and pieces of metal at them. They desisted as soon as Mr. Bonner turned round and then started stoning again and Mr. Herbert who chased one man who had thrown a stone and hit him was badly injured on the head and body and had to be removed to hospital. The stoning then ceased and the men ran away. About the same time trouble occurred in the foundry shop. Men from other departments went to that shop and tried to stop work in progress. They were met by the foundry shop foreman, Mr. Fairweather, who tried to reason with them and send them back to work promising their grievances, if any, would be considered they refused to disperse and started throwing stones and pieces of cast iron which lay about outside the foundry. The foreman in self-defence, as he was alone, drew a revolver and fired two shots in the air in order to frighten the strikers. Immediately afterwards, he received a severe blow across the face and shot his assailant who was stooping to pick up another piece of metal. The man is not seriously wounded and it is expected that he will recover in two or three days. After this incident the men went back to work. It is of interest to add that after the strike lasting 35 days, all the strikers returned to work, and although they claimed to be insufficiently paid and ill-treated not one of them has left to find employment elsewhere.

BRIEF TELEGRAM.

The death occurred yesterday evening of Mr. Sareda Churun Mitter late Judge of the Calcutta High Court, at the age of 72.

Railway Construction in Mesopotamia.

The whole of the rails, sleepers, bridging material, engines, rolling stock, and personnel required for the construction and working of these lines have been provided by India. We have also provided technical personnel and railway material in large quantities to Egypt and East Africa besides meeting the heavy demands of Oversea Railways.

The honourable Sir D. E. Wacha was absent from today's council meeting Mr. Jinnah asked a supplementary question whether the Government were prepared to take into consideration the cases of Messrs. Mohamed Ali and Shaikat Ali. Sir William Vincent answered that that Government were already considering the cases and were enquiring into the same.

Sir William Vincent replying to Khan Zulfikar Ali Khan's question regarding the creation of tribunals or committees for the examination of internment cases said:—(a) The Government of India are consulting Local Governments as to the necessity for appointing such committees or tribunals (b) If it is decided to appoint them the Madras Government will doubtless consider the expediency of referring the case mentioned to the local tribunal.

The Statesman's Comment.

CALCUTTA, September 6. Commenting on the Viceroy's speech the "Statesman" says: In the language of the man in the street the Government of India have climbed down. Everyone knows if Mrs. Besant had not indulged in unconstitutional and violent methods she would never have been interned. She will contend that her methods had never been either violent or unconstitutional and will consequently take up the propaganda at the point at which it was interrupted. It is to be hoped Mrs. Besant will be merciful. Surrender to mere noise can only be regarded as the worst possible preparation for the task of coping with the Home Rule agitation and is not improved by the probability of concession dictated by Mr. Montagu as preliminary to the tour.

SIMLA, September 5.

Sir William Meyer introduced the Bill to restrict the transfer of Post Office 5 year cash certificates and to provide for payment of certificates standing in the name of deceased persons. He next introduced the Bill to amend the Indian Paper currency Act 1910 and Indian paper currency (temporary amendment) Act 1917. Both Mr. Sarma and Pandit Malaviya struck a note of warning and urged the Government to proceed slowly; and Sir G. Barnes introduced the Bill to restrict transfer of ships registered in British India. Pandit Malaviya enquired whether definition of British subjects in the Bill included His Majesty's Indian subjects as well Mr. Lowndes replied by saying that it did.

Sir W. Vincent introduced the Bill to give additional powers to Courts to deal in certain cases with unauthorised loans of money or grain. The Viceroy said that as there were several speakers on this motion discussion of the Bill was postponed till next meeting. Sir Sankaran Nair presented the Select Committee's report on the Patna University Bill.

Council adjourned to 12th instant.

UNCORRECTED.

My Review of the Policy and the Activities

of my Government. In some of the many aspects in which our energies have been employed the recital has necessarily been long, but I feel assured that all the questions dealt with have interest for some of you, while certain of the subjects I have touched upon are of vital importance to every member of this Council whether he sits as a Government Official or whether he comes here as representing that great unofficial India now stirring into fuller political consciousness. Perhaps I need hardly tell you that my task in addressing you today has been easier and more congenial to me personally, than on any previous occasion. My Government through no fault of their own, but by the force of circumstances have till recently occupied a position of much

Criticism and misunderstandings have beset

us yet we were not in a position to speak now I am able to lift the veil and I feel that Hon'ble members here and those whom they represent on side will realize from my narration that our administration has not been sterile nor our policy illiberal. Today I can point to something accomplished done. The announcement now promulgated is

A Landmark in the Constitutional

of India. It is not an edict which fixes and crystallises the Indian policy in a mould of cramped design it is an announcement resonant with hope. It invites you forward at once along a stage of political progress, and points you to a goal ahead. At this great epoch in your national evolution. I earnestly appeal for co-operation. Let us look upon the bitterness of the past merely as the growing pains of a great people straining towards fuller development. Believe me the years of guardianship and tutelage have not been so barred as some would have us think the pace of India's political growth as measured by the development of her political machinery may have seemed slow, but who would deny that meanwhile her intellectual economic and national faculties have gone on from strength to strength.

For while the tired waves vainly breaking seem here no painful inch to gain.

For back through creeks and inlets making comes silent flooding in the main.

Latest Telegrams.

[REUTER.]

Admiralty states that at 10 a.m. during the past week numbers 2384 and sailings 2432. Twenty steamers over 1600 tons and three under were sunk. Nine were unsuccessfully attacked.

Italian communique says:—Battle on Lulian front has been violently renewed. We captured an important position southwestward of Okrogio. Battle is raging northeastward of Gorizia. We took 1688 prisoners yesterday belonging to ten regiments. Enemy violently attacked between Castagnevizza and sea enemy gained an initial success between Brestovizza valley and Sea but our counter-attack re-established line and yielded us 418 prisoners, 261 aeroplanes took part in the battle. Our air fleet last night effectively bombarded Pola and returned safely.

Reuter learns that a Provisional Chinese Government has been established at Canton pending restoration of constitution under the Leadership of Sun Yat Sen. The New Government has declared war against Germany and Austria.

PETROGRAD:—The Chief of General Staff, General Romanoldshay, in an interview stated that he considered there was no immediate danger threatening Petrograd owing to approaching unfavourable weather and enemy's inability to spare time or material. Liberty Loan has so far reached 3665 million Roubles.

Combined councils of soldiers and workmen's and peasants delegates has issued a stirring appeal to army referring to recent disasters enjoying it to have done with talk warning those who are disobedient that they will be treated mercilessly as traitors and pointing out that only open road is that leading forward.

Imperial Legislative Council Meets

Viceroy's Review of the Situation

Release of Mrs. Besant Promised on Certain Conditions

(From Our Own Correspondent.)

(BY WIRE.)

SIMLA, September 5.

The first meeting of the autumn sessions of the Imperial Legislative Council was held this morning in the Council Chamber, Viceregal Lodge. His Excellency the Viceroy presided. All members were present except Mr. N. Basu, who, however, it is understood, has not yet resigned. The visitors gallery was packed with ladies and gentlemen both European and Indian. Lady Gilmor was also present. After His Excellency had taken his seat Messrs. C. E. Low, M. N. Hogg, C. A. Kincaid, J. E. Jennings, M. E. Couchman, D. S. Bray, and Sir G. M. Chittuavis took the prescribed oath of allegiance. Sir Sankaran Nair laid two statements on the table (1) showing the number of schools which have adopted and encouraged the boy scout movement in each province and (2) the number of elected and nominated members of different Universities in India.

At question time the Hon'ble Mr. Jinnah asked: In view of the recent announcement and also the proposed

Visit of Mr. Montagu

and having regard to the feelings which have been aroused in the country by the internment of Mrs. Besant and her co-workers, do the Government of India propose to consider the question of their release?

Sir William Vincent replied:—The Government of India are prepared to recommend to the Government of Madras to remove the restrictions placed on Mrs. Besant and Messrs. Wadia and Arundale under the Defence of India Rules if the Government of India are satisfied that these persons will abstain from unconstitutional and violent methods of political agitation during the remainder of the war. In taking this course the Government of India are actuated by the confident hope that the recent announcement of His Majesty's Government and the approaching visit of Mr. Montagu to this country will have such a tranquillizing effect on the political situation as to ensure the calm and dispassionate consideration of the difficult problems which are to be investigated during his stay in this country. The Government of India are prepared under the same conditions to take the same course in regard to other persons upon whom restrictions have been placed under these rules merely by reason of their violent methods of political agitation.

Touching the

Internment of Mrs. Besant.

His Excellency the Viceroy during the course of his speech said:—I had intended to deal in my speech with Mrs. Besant's internment, but the answer to the question on the subject which you have just heard makes this unnecessary. I would only add that Lord Pentland's Government took action against her with the greatest reluctance and after Lord Pentland had personally attempted to dissuade Mrs. Besant from the course which she was pursuing.

After interpellations, His Excellency the Viceroy rose to speak at 11.30 A.M. this morning and spoke for full one hour and ten minutes. He concluded amidst loud cheers from the members.

The following is

H. E. the Viceroy's Speech

in opening the Simla session of the Imperial Legislative Council:—

First let me welcome you to another session. You will already have heard from the Secretary in the Legislative Department that I am attempting this year to make the Simla session more interesting, to omit resolutions and to get forward with legislation, but all this, as I think the Hon'ble Members will on reflection, understand can only be done under certain conditions. The administrative work of the departments has to be carried on and the situation of the Council Chamber is the reverse of convenient for the majority of members. When you adjourn you are far from your places of habitation and any reasonable period of adjournment would practically be absorbed in passing to and fro. The Hon'ble Members and the Secretaries also have to get through their daily work. I propose therefore each day to sit approximately until 2 p. m. and then to adjourn until the next day of the session. In this way we shall get through I hope the greater part of our work and shall not put the members to an excessive amount of inconvenience. The large number of resolutions received will however make it difficult for us to achieve this unless the members co-operate in expediting the business. I have gone into the matter with the Secretary in the Legislative Department who is, as you all know, exceedingly solicitous for the comfort and convenience of the Hon'ble Members, and I hope that the arrangements he has made will meet with favour in your eyes. In any case if the Hon'ble Members are dissatisfied they have only to mention the matter to Mr. Muddiman and I shall be very happy to consider any representation which they may wish to make.

Before I proceed to discuss the larger questions I should like to allude to the loss which the Council is shortly to sustain through

The Appointment of Mr. Bupendranath Basu

to the Council of the Secretary of State. Mr. Basu has been a conspicuous figure in this Council and has won for himself the esteem and regard of us all. The many committees to which he was appointed, the attention which was always paid to his speeches, the cordial reception which has been accorded to his appointment, all testify to the high position which he had won for himself. Speaking for myself, my pleasure in suggesting his name to the Secretary of State was tempered by the sense of

the loss which we should sustain through his appointment. On the other hand, I was most anxious that there should be on the Secretary of State's Council one who is in intimate touch with the latest political developments, and I am sure we can all agree that in Mr. Basu the Secretary of State has obtained an adviser who will be of eminent service. Sir Prabhaskar Pattani had only lately joined us, but equally I feel that in him the Secretary of State will find one whose long intimacy with Native States will enable him to advise with authority from the point of view of those States. His period of office also on the Council of the Governor of Bombay will have given him an insight into the administration which cannot fail to be of value. I do not think that any one who has come in contact with him can have failed to be impressed by his sagacity and earnestness of purpose. In recording then our sense of loss by the departure of these two eminent colleagues we can, I think, congratulate ourselves that their services are not lost to India, but are merely translated to another and most honourable sphere of usefulness in the cause of their native land. I must remind you in this connection that the Secretary of State has now three Indian members on his Council. The presence of these members in London will, I think, secure the full representation of the current political views in India when momentous questions of policy have to be decided.

Larger Questions.

I now come to larger questions. It is just a year ago since this Council came together as a new Council and I presided over you as Viceroy for the first time. It was then early days for me to put before you my hopes and fears, my aims and aspirations. Moreover, I laid down for myself as a principle of conduct that I would make no promises of which I could not see the prospect of early fulfilment. It is one of the accusations which is sometimes brought against the Government that lavish promises are made, that days and weeks and months and years pass and that the promises are not honoured. I shall not argue the point whether this can or cannot be described as true, but for myself, I shall ask you to judge my administration on the work accomplished and not on the promises made. And now, let me put before the honourable members in as clear, succinct and unvarnished a manner as possible what has been done during the

Sixteen Months of My Administration

and what we hope to do. Dismiss from your minds any preconceived ideas as to the motives. It is an old legal maxim that the law does not enquire into motives but judges of a man's intentions by his acts. This is the principle in which I would ask you to arrive at your conclusions. You, gentlemen, are here to co-operate with the Government in its policy and administration. It is before you then, in the first place, that I lay an account of what my Government has done and is hoping to do. I think I may outline our policy generally as follows: We put before ourselves three main tasks, first to secure that the services of the Indian Army should not go unrecognized or unrequited and that rewards to them should hold the foremost place; secondly, that we should endeavour to remove any grievances either sentimental or material which we found to exist; and thirdly that we should define the goal of British rule in India and map out the roads leading to that goal. Let me take these tasks in order and examine what progress has been accomplished.

First then, with regard to

The Army

I venture to think that the honourable members and Indians generally will approve our determination to mark in as original a manner as possible the services of those gallant soldiers who were upholding India's honour on the battlefields of three continents. The pay of Indian officers, Sub-Assistant Surgeons, and non-commissioned officers has been substantially increased. The rates of batta allowed on field service have been raised. Ordinary pensions have been improved, while wound and injury pensions have been enhanced and made admissible under more generous conditions. The soldierly qualities of the personnel of our Mules Transport Corps, who have rendered such excellent service on every front, have been recognised and rewarded by the grant to them of combatant status, thus on the same footing as placing them with other Indian soldiers. In addition to the above the grant of furloughs, which in the case of Indian ranks was formerly restricted to those serving in the field, has now been extended to all combatants serving in India. The value of this concession is equivalent to an increase of over 30 per cent to the sepoy's pay and is thus in effect a handsome addition to the latter. This concession should prove of great benefit to the health and physical development of the soldiers, and to judge from the stimulating effect which it has on recruiting and the favourable reports which have reached us, it has met with very general approval. Recent "Gazettes" have shown that the individual gallantry and good services of Indian officers and men have been liberal and promptly rewarded, and we have now under consideration a scheme for the bestowal of land grants or equivalent alternative rewards on Indian soldiers, who have rendered specially meritorious service, and we hope that it will be brought into operation before long. We have accepted the Commander-in-Chief's recommendations for his improvement of the lines of Indian troops, including the quarters of Indian officers, and these reforms should, when carried into effect, lead greatly to the comfort of all ranks. We also have before us proposals for the replacement of the regimental hospitals of Indian Troops by well-equipped and equally well staffed station hospitals. These

TELEGRAMS.

proposals, besides increasing the efficiency of the Indian Medical Services will secure for the patients a higher standard of comfort and attention than is possible under the present conditions. The Hon'ble Members will recollect that Captain Ajab Khan, at our last session, put forward several suggestions for the Commander-in-Chief's consideration in regard to various minor details affecting the contentment and well being of the Indian soldier. I am informed that many of these suggestions have been adopted, while others are receiving sympathetic attention. As a memorial to the services of the Indians of the Indian Army in the present war, we contemplate the institution of a school for the education of the sons of Indian officers. There is no body of men which has rendered more faithful, loyal service, and we hope that this school may not only enable the next generation to prove themselves worthy sons of their gallant fathers, but to start their careers with educational advantages, which will enable those who show special ability and character to rise high in the service of their King-Emperor.

Last, but not least, I may mention that we have forwarded to the Secretary of State a despatch embodying our proposals for opening to Indians

British Commissions

in His Majesty's Army, and we have been informed by him that His Majesty's Government accept our proposals, of which they had received the main outlines by telegram in principle. As a mark of approbation of their services during the war, His Majesty the King-Emperor has been pleased to appoint nine Indian officers to British Commissions with effect from the 25th August. I would remind the honourable members that the question of commissions is one that dates back to what I may describe as prehistoric times. It has been the subject of discussion by Government after Government and Lord Curzon hoped that by the institution of the Imperial Cadet Corps he had taken the first step towards solving the difficulty. Years slipped by however, and nothing was done until we took up the matter again. I do not disguise from you that the problem bristles with difficulties. Nevertheless, we have grappled with them with a sincere desire to arrive at some practical solution and the appointment of the nine officers referred to may be regarded as an earnest of the favourable attitude of His Majesty's Government towards our proposals. We now trust that our efforts to dispose of the problem of which the solution is long overdue will be met by goodwill on all sides. We ask for loyal co-operation on the part of those who see danger and difficulty in our policy, as also on the part of those who may be impatient of mere beginnings.

Let me now turn from the army to the second task which we set ourselves. There have been outstanding for many years matters which have been regarded as grievances by Indians. We felt as a Government that it was our duty to endeavour to remedy those grievances, and that no policy of reform would be complete which did not include an honest endeavour to do away with them. I will proceed to narrate what progress has been made in this direction. The position of India within the Empire has obviously the first claim on our attention. You will perhaps remember what Lord Hardings said in his speech of the 22nd September 1916 to this Council. From the statement of the actual constitution of

The Imperial Conference

you will see that the ultimate decision upon the representation of India at the next meeting of the Conference rests with the Conference itself. It is of course premature to consider the manner in which the representation of India, if admitted, should be effected but "prima facie" it would appear reasonable that India should be represented by the Secretary of State and one or two representatives nominated by the Secretary of State in consultation with the Viceroy, such nominees being ordinarily selected from officials resident or serving in India. The next step was taken when His Majesty's Government decided at the beginning of this year to convene a Special War Conference in London, and the Secretary of State in consultation with the Government of India nominated His Highness the Maharaja of Bikaner, His Honour Sir James Meeson and Sir Satyendra Sinha as his colleagues in the representation of India. A notable advance on the representation which Lord Hardings foreshadowed! In alluding to this subject I said at our last session, "I am sorry to think that the enormous importance of the decision taken by His Majesty's Government stands in danger of being minimised and discounted by heavy and not very well informed criticism. As the French proverb has it, it is the first step which counts and India has been admitted to-day for the first time to a place of honour at the Council Table of the Empire. It marks a point in the history of India, which though it may not be seen in its true perspective to-day will, I have no hesitation in saying, be the beginning of a new chapter in India's history under the Imperial flag." I think I can claim to-day that events have proved me to be right. As

Imperial Cabinet

it is now announced, is to meet once a year. India is to be represented in this Cabinet, and one representative from India is to attend the Cabinet in the same way that our representative attends from each self-governing Dominion. The status of India in the Empire is thus fully recognised and advance has been made, such indeed as might have been hoped for but was scarcely to be expected a year ago. Again, as regards the position of India in the Empire, the Dominions representatives have accepted the principle of reciprocity of treatment and have commended to the favourable consideration of their Governments, firstly that the facilities for settlement accorded to Indians could not be less advantageous than those allowed to the subjects of other oriental nations; secondly, that facilities should be accorded to educated Indians visiting the colonies for travel and study as apart from settlement and thirdly, that Indians who have already been permitted to settle should receive sympathetic treatment. We in this country may regret that these principles do not go further, but, I think, the Honourable Members will admit that a great advance has been made in this most important question, and let me bring to your notice in this connection a notable utterance in the Canadian Parliament on the 18th May last.

TELEGRAMS.

Sir Robert Borden said:—I found it of very great advantage in discussing matters of common concern to India and ourselves that we had the representatives of India at the conference. I invited the members of the conference to meet informally at the hotel at which I was staying and we had a free full and frank discussion of the whole situation. In so far as the Dominions are concerned India has had matters of difference, matters sometimes of controversy with South Africa, perhaps also with Australia, and New Zealand and on some occasions with Canada. Sir Satyendra Sinha stated the case from the Indian standpoint with great ability, fairness, conspicuous moderation and very deep feeling. His address to us was not the less impressive because it was so fair and so moderate. On our part we spoke with equal freedom, equal frankness and I hope with equal moderation. The net result was the resolution at which we arrived and which I have read. Its basis is that the self-respect of India shall be maintained in regard to the emigration or the visits of Indians to Canada shall also prevail with regard to the emigration or visits of Canadians to India. I do not think that anyone in this House can dispute the fairness of that proposal. Upon certain other matters which we discussed I need not dwell to-day. I see nothing but good in the presence of India at that conference, and I believe that there will be no objection in this House or in this country to having the great Dependency of the Empire represented at future meetings. India has been splendidly loyal in this war and has contributed of her manhood and of her treasure for the purpose of enabling us to win it. We must take that all into account. Her civilization is different from ours. It is more ancient in some respects it may be said to be on a higher plane. There is more of idealism in their civilization, more perhaps of materialism in ours. I am not disposed to discuss the question as to whether one or the other is superior, but I do say that the Indian civilization is entitled to our respect, and that we must do our part in making the inhabitants of that great Dependency of the Empire feel that they are not treated with contumely or injustice by the people of any of the Dominions. I believe that the purpose will be carried out. I believe it will be materially assisted by the conference which we had with the Indian representatives.

I think we may congratulate ourselves on Sir Robert Borden's sympathetic speech, and see in it a happy augury for the future. Again in the abolition of indentured immigration we may claim to have satisfactorily dealt with another grievance. I think the Hon'ble members in the past scarcely realized the difficulties with which the Government of India had to contend in relation to this matter. Pledges had been given with regard to the maintenance of the system until a substitute had been found which though understood in India to mean abolition within a very short period, were understood in a very different sense in the colonies. I had to be zealous of India's good faith in this matter, but I am glad to say that the action which we took in prohibiting emigration under the Defence of India Act thus leading to abolition is now fully accepted and understood by the colonies and the colonial office, and for this removal of any misunderstanding we have to thank our delegates to the Imperial Conference, Sir James Meston and Sir Satyendra Sinha who by their explanation of India's attitude at a meeting held at the colonial office were able to remove any suspicion of bad faith.

Cotton.

This matter has been a source of grievance, upon which British and Indians have alike expatiated for the past twenty odd years. That grievance has now in a large measure been removed, and while of course we know that the action taken is to be subject to reconsideration then the fiscal arrangements of the different parts of the Empire come to be reviewed at the end of the war, I venture to prophesy as I did in the case of indentured emigration, that such things when once abolished cannot be revived, and I need hardly say that the Government of India would offer the most strenuous opposition were such a course proposed. I think you may take it that in any fiscal changes which may be introduced after the war the interests of India will be fully considered.

There still remain

Two Subjects of Grievance.

viz, India Volunteering and the Administration of the Arms Act. In my speech on the Indian Defence Force Bill I said that "Volunteering as we have known it under the Volunteers Act, 1869, is dead. It is useless to spend money on a military force which is bound to be ineffective under the condition and nature of its existence. But under the Indian Defence Force Act we offered an opportunity for Indians to enlist and men have been enrolled and university companies have been established at Calcutta, Bombay and Allahabad. These corps thought not not nearly as strong in numbers as we could wish, will afford us some useful guidance as to the future. I can only regret that the experiment has not been more successful and here though the subject is not strictly germane to the matter in hand, I should like to congratulate Bengal on the battalion of regular soldiers which it has raised and Dr. Mullick in particular who have been instrument in raising it. I hear the very highest praise given to the keenness and zeal of the men and I look forward to their proving their prowess against the foe.

The question of the administration of the Arms Act is one which requires considerable and detailed examination. We have had it under examination now for some time and we are still awaiting the views of the Local Governments on our proposal. But this such I can say that we, as the Government of India, will not accept any solution of this question which continues to base exemption on racial distinctions.

I now turn to the third task viz, constitutional reforms. At the very first Executive Council which I held as Viceroy and Governor General I propounded two questions to my Council. (1) What is the goal of British Rule in India? (2) What are the steps on the road to the goal? We came to the conclusion which I trust most Hon'ble Members will agree was inevitable, that the endowment of British India as an integral part of the British Empire with self-Government as the goal of British Rule, and His Majesty's Government have now

put forward in precise terms their policy, which I may say that we, as the Government of India, regard in substance as practically indistinguishable from that which we put forward. With regard to

The Second Question

after a careful and detailed examination of the ground we arrived at the decision that there were three roads along which an advance should be made towards the goal. The first road was in the domain of Local Self-Government, the village, the Rural Board and the Town or Municipal Council. The domain of Urban and Rural Self-Government is the great training ground from which political progress and a sense of responsibility have taken their start, and we felt that the time had come to quicken the advance, to accelerate the rate of progress and thus to stimulate the sense of responsibility in the average citizen and to enlarge experience. The second road in my opinion lay in the domain of the more responsible employment of Indians under the Government. We felt that it was essential to progress towards the goal that

Indians Should be Admitted in Steadily

Increasing Proportion

to the higher grades of the various services and departments and to more responsible posts in the administration generally. It is I think obvious that this is a most important line of advance. If we are to get real progress it is vital that India should have an increasing number of men versed not only in the details of everyday administration, but in the whole art of Government. I doubt whether there is likely to be any one who will cavil at the general conclusions at which we arrived as to these two roads of advance, but agreement must not blind us. The first and foremost principle which was enunciated in Lord Ripon's self-government resolution of May 1882 and was subsequently emphasised by Lord Morley and Lord Crewe in their despatches of the 27th November 1908 and 11th July 1913, respectively, was that the object of Local Self-Government was to train the people in the management of their own local affairs and that political education of this sort must take precedence of mere considerations of departmental efficiency. We are in complete accord with that principle, hence our advocacy of an advance along the first road. Equally we realise the paramount importance of training in administration which would be derived from an advance along the second road. There is nothing like

Administrative Experience to

Sober the Judgment

and bring about an appreciation of the practical difficulties which exist in the realm of administration, and it is from this source that we look forward in the future to an element of experienced and tried material for the Legislative assemblies. We come now to

Our Third Road

which lay in the domain of the Legislative Councils. As the Hon'ble members will readily appreciate there is no subject on which so much difference of opinion exists and with regard to which greater need is required for careful investigation and sober decision. I may say frankly that we as the Government of India, recognise fully that an advance must be made on this road simultaneously with the advances on the other two, and His Majesty's Government, in connection with the goal which they have outlined in their announcement, have decided that substantial steps in the direction of the goal they define should be taken as soon as possible. Some criticisms had been directed against the Government of India on the score that we have not disclosed the policy outlined in our Despatch. I must remind the Hon'ble members that the decision on such a question rests not with the Government of India but with the authorities at Home. Moreover on the larger question of a declaration of policy in view of its unique importance, I have steadfastly refused in the face of much adverse criticism to anticipate by any statement of my own the decision of His Majesty's Government who alone could make a final and authoritative statement, and I was careful to warn the Hon'ble Members in my opening speech to them last February of the likelihood of delay owing to the grave preoccupations of the Cabinet at Home. Well, this however is I hope now immaterial, for

His Majesty's Government have Announced their Policy

and have authorised the Secretary of State with His Majesty's approval to accept my invitation to visit and to examine the issues on the spot. I had invited Mr. Chamberlain to visit India sometime back. He was on the point of accepting when his resignation took place. Immediately on Mr. Montagu's assumption of office I expressed the hope that he would see his way to accept the invitation which I had extended to his predecessor and I am delighted that the Cabinet have decided that he should accept. Some apprehension has been expressed lest the Government of India is about to be superseded temporarily by the Secretary of State. There need be no anxiety on that score, as I have told you

Mr. Montagu is Coming on My Invitation

to consult informally with myself, the Government of India, and others. He will make no public pronouncements of policy, and business between the Government of India and the Home Government will be conducted through the regular channels and the Council of India. There is no question of supersession but the outstanding advantage of Mr. Montagu's visit is that he will now have the opportunity of making at first hand an examination of the questions in issue, and for my part I shall leave nothing undone to enable him to receive all the suggestions of representative bodies and others which he may desire. In these circumstances, and in view of Mr. Montagu's assurance

Their will be Ample Opportunity for Public Discussion

of the proposals which will be submitted in due course to Parliament, I would suggest to Hon'ble Members that the intervening time before his arrival might be spent in quiet examination of the arguments to be placed before Mr. Montagu. For myself I am anxious that when Mr. Montagu arrives we and in that pronoun I include all those representative bodies and others mentioned in the announcement should have ready to place before him all the material which will enable him to form a reasoned judgment. I hope Hon'ble Members will not regard my advice as circumspect but I would press this on their attention. Is it too much to ask that when Mr. Montagu arrives in India he should find a

calm atmosphere, suggested policies carefully thought out and supported by sober arguments and concrete facts, and a spirit of sobriety dominating everyone worthy of the issue to be examined? I had intended to deal in my speech with

Mrs. Besant's Internment

but the answer to the question on the subject which you have just heard make this unnecessary. I would only add that Lord Pentland's Government took action against her with the greatest reluctance and Lord Pentland had personally attempted to dissuade Mrs. Besant from the course which she was pursuing. There the subject must rest for the present and I revert to a survey of the practical activities of Government.

I have described in former speeches

Our Policy with Regard to Industrial Development

In dealing later with the activities of the Munitions Board I shall show that great hopes we entertain in this direction, and when on the termination of the war we have in our hands the report of the Industrial Commission which we shall be able to compare with the experience we have derived from the working of the Munitions Board, I am confident we shall be in a position to make a great move forward. I had hoped to find an opportunity to deal at some length to-day with our plans in regard to agricultural education, but important as the subject is must give place to more important matters. For the present I will confine myself to mentioning the fact that a conference was held in Simla last June under the presidency of the Hon'ble Sir Claude Hill, that conclusions were reached as to the means by which a real and permanent improvement in agricultural methods could be effected through the medium of education at schools and colleges, and that the recommendations of the Conference will shortly be referred to Local Governments. My summary of our activities would be incomplete if I do not allude to

The Subject of Education

We are all agreed that a definite advance must be made in the sphere of education especially of Primary Education. There is no direction in which an advance is more urgently needed and it is especially essential in relation to real political progress, but for that very reason as I think Hon'ble Members will readily see it is not possible to indicate the actual line of advance, but I can assure you that we are fully alive to the urgency of the problem, and it is only the fact that there are other problems intimately connected with this awaiting solution which prevents me from indicating our policy in this most important question.

The War and its Problems.

So far Hon'ble Members in listening to my speech might imagine that there was no such thing as a war in existence and that my Government's time had been solely occupied with internal problems, and had devoted no time of thought to the problem what India could do to help in the great struggle. I will now explain what we have done and what we are trying to do. In my opening speech to you at Delhi I said our motto must be effort and yet greater effort. During the past six months that motto has been ever before us and I can confidently say that we have done our best to act up to it. There are three directions in which we can help, materials, men, and money. As regards materials we set up some six months ago a Munitions Board under Sir Thomas Holland who reports progress to me every week. I am able, therefore, to give you of my own knowledge some account of the activities of the board, and if it proves somewhat long you must excuse it on the ground of the real importance of people generally knowing the scope of our activities. Although certain scientific and technical service had been organised before the war and individual experts had been employed by Local Governments for the purpose of facilitating the development of our natural resources as well as industrial enterprises the Government of India have for some time been conscious of the fact that these efforts were more sporadic than systematic. They were nevertheless not without value as experiments necessary to establish the data required to formulate a more comprehensive policy. The marked success which has followed the organisation of research and

Demonstration Work in Scientific Agriculture and the assistance which has been given to the mineral industries by the Geological Survey are striking examples that encourage a bolder policy on similar lines for the benefit of other and especially the manufacturing industries. With the object of gathering together the results of recent

Attempts to Assist Industrial Development

and for the purpose of formulating schemes for a more systematic policy my predecessor appointed a Commission which has commenced its survey, and expects to complete its investigations during the next cold weather. Meanwhile special conditions arising directly from the war, the shortage of ocean transport facilities, the cutting off of supplies of many manufactured articles, and the necessity of economising man power in the United Kingdom, have induced my Government to anticipate the findings of the industrial commission by organising at once so far as is possible under present circumstances the resources of the country with a view to making India more self-contained and less dependent on the outer world for supplies of manufactured goods. The munitions board was founded five months ago with this main object in view, and its organisation has grown so rapidly along the lines originally planned that its activities now exceed in bulk those of most Government Departments.

Help Rendered to Mesopotamia.

I have outlined the activities of the Munitions Board. I will pass on to the details of our material output in other directions. The shortage of river craft which hampered operations in Mesopotamia in the earlier phases of the war has been overcome, and a numerous and well equipped fleet now plies on the Tigris between Basrah and Baghdad. The war office has done much in the way of providing its personnel and equipment but of the actual vessels now in commission no less than 57 per cent have been supplied by India. Besides requisitioning existing river craft we have been able to build or reconstruct a number of steamers, launches and barges in India and with improved arrangement for the towing of these vessels, the proportion of losses in transit to Basrah has now greatly diminished. It is an open secret that the last few months have witnessed great activity in the way of

సామ్రాజ్యశాసనసభ

(౧) సిమ్లాలో సమావేశమగుట.

(౨) బీసెంటుగారిని నిడుదలచేయ ననుమతించుట.

శీతకాలపుసభ

సామ్రాజ్యశాసనసభ మొక్క శీతకాలపు సమావేశము నిన్నటిదినము ప్రారంభింపబడినది. సభ్యులు రాజప్రతినిధిగారి ప్రాసాదమున సమావేశమై బి. ఎన్. బాసుగారు తప్ప తక్కిన సభ్యులందఱును సభ కేటెంచిరి. బాసుగారు తమ పని కింకను రాజీనామానీయలేదు. మావట ప్రదేశమంతయు యూరోపియను ఇండియను శ్రీపురుషులతో పూర్తిగ నిండి పోయెను. రాజప్రతినిధిగారు సభాధిపత్యమును వహించిరి. సి. ఇ. లో, ఎం. ఎ. హోస్, సి. ఎ. కింకెయిడ్, జె. ఇ. జెన్నింగ్సు, ఎం. ఇ. కూచిమాను, డి. ఎస్. బ్రె, సర్ జి. ఎం. చిట్టూ వినుగారల రాజభక్తిప్రమాణమును గావించిన వెనుక సభ్యులుగ నంగీకరింపబడిరి. సర్ శంకరనాయరుగారు (1) ప్రతిరాష్ట్రమునందలి పాఠశాలలన్నిటియందును బాల యోధులను ననుమతించి యుత్సాహపరుచుచున్నట్టి పాఠశాలల సంఖ్యను (2) హిందూదేశమునందలి వివిధ విశ్వవిద్యాలయముల యందలి నియోజక నియాయక సభ్యుల సంఖ్యను వివరించు కాగితములను బట్టిమీద నుంచిరి.

నిర్బంధావాస శిక్షలు.

ప్రశ్నల సభకు సమయమున మాలగు జిన్నాగారు ఈ ప్రశ్న నడిగిరి:—హిందూదేశమున కింతలోనే మాంటేగు గారు విచ్చేయుచున్నారని గణకను, బీసెంటు మొదలగు వారి నిర్బంధావాస శిక్షవలన దేశ మల్లకల్లోలముగ నున్నది గనుకను, కార్యదర్శిగారు వచ్చునంత దేశమును శాంతింపఁగ నొనరించు నిమిత్తము హిందూదేశపు దొరతనమువారు ఆమెను విడువవలయు అంతయు నాలోచించుచున్నారా?

సర్ విలియము విన్సెంటుగారిట్లుత్తరుము: సెనెగిరి:—బీసెంటు, ఆరండేలు వాడియాగారలు, యధానంతరమువరకును శాసనసమృతములు కానట్టియు, తీవ్రమైనట్టియు అందోళనమున జోక్యము గలిగించుకొనరని హిందూదేశ దొరతనము వారు సంతృప్తులయిన వారి శిక్షను తొలగింపవలసినదని హిందూదేశ దొరతనమువారు మదరాసు దొరతనమువారికి సలహా మొసగెదరు. చక్రవర్తిగారి దొరతనమువారికి సలహా సీదేశ రాజకీయ విధానమును స్పష్టముగ తెలియజేయుటవలనను, నూంటేగుగారి దేశమున కింతలోనే వచ్చుచుండుటచేతను, మాంటేగుగారి దేశమున నుండునంత కాలము వారు ఈ దేశముయొక్క కఠినవ్యవస్థల నన్నిటిని గుఱయు గను, నెమ్మదిగను విచారించుట కవకాశ ముండును. హిందూదేశ రాజకీయ స్థితి చాల శాంతిగతముగ నుండగలదను నమ్మకముతో హిందూదేశపు దొరతనమువారి కార్యము నొనరించుచున్నారు. తీవ్రముగ రాజకీయాందోళనమును సలిపినందులకు నిర్బంధవాసశిక్ష పాత్యయబడిన తక్కిన వారు గూడ వైమరతున కియ్యకొనిన విడుదల చేయబడుదురు.

బీసెంటుగారిని నిర్బంధావాసశిక్ష

మౌగూర్చి రాజప్రతినిధిగారు తమ యుపన్యాసమున నిట్లు చెప్పిరి:—బీసెంటుగారి నిర్బంధావాసశిక్షనుగూర్చి నేను నాయుపన్యాసమునకొంత జెప్పదలచియుంటిని. కాని యిప్పుడీశోరబడిన వైప్రన్న కొనగబడిన ప్రత్యుత్తరమును మీరందరి దివరకే వినియుండుటవలన నట్లు చేయు టనవసరము. కాని దీనిగూర్చి యొక్కమాటను మాత్రమునే నధికముగ జెప్పవలసియున్నది. వెంట్రండుదొరతనమువారి త్యంత అయిష్టతతో నీ కార్యమును జేయవలసినవారైరి. తీవ్రముగ ఆందోళనము నామెచే నాపుడలజేయించునని త్రము వెంట్రండుప్రభువుగారు స్వయముగ ప్రయత్నించిరి.

ప్రశ్నలన్నియు సదుగబడినవిదప రాజప్రతినిధిగారు 11-30 గంటలకు ఉపన్యాసము నీయ ప్రారంభించిరి. ఒకగంట పదిమినిట్లకాలము గంభీర మగు వీర్వాన్యాసము నొసగిన పిమ్మట సభ్యుల కరతాళధ్వనులు మిమ్ముమ్ముటచుండవారు కూర్చుండిరి.

రాజప్రతినిధిగారి యుపన్యాసము

నందలి ముఖ్యంశములని క్రింద వివరించుచున్నాము. మిమ్ముల నందఱిని మరల రాబోవుసమావేశ సమయమున

గూడ నాదరింప గోరుచున్నాము. ఈ మారు సమావేశమున త్వంతి నాల్గవ వంతముగ జేయదలంచుచున్నానని మీ రిదివరకే శాసనశాఖా కార్యదర్శిగారి మూలమున దెలిసికొని యుండగలరు. కొన్ని తీర్మానములనుంచి వేసి శాసన విధానముల నాలోచింప వలయునని తలంచుచున్నాము. ఇదంతయు కొన్ని నియమములబట్టియే జరుగగలవని మానసియులగు సభ్యులు ఆలోచించిన దెలిసికొనగలరు. ఆయా శాఖలయొక్క పరిపాలనావ్యవహార మంతయు పూర్తిగ జరుగవలయును. ఇప్పటి సమావేశస్థితి సభ్యులలో చాల మంది కనుకూలముగ నుండజాలదు. సభను మరియొక సమయమువరకును నిలపివేయదలచున్న మీరందరిచట కాపురముండు వారు కారు. విశేష కాలమువరకు నిలుపు చేయుదమన్న వచ్చుటకును బోవుటకును విశేష వ్యయప్రయాసలు గలుగ గలవు. మానసియులగు సభ్యులును కార్యదర్శులును తమ దినచర్యను చేసికొనుచుంటుటకు అవకాశ ముండవలయును. అందువలన ప్రతిదినమును సుమారు 2 గంటలవరకును సభ జరిపి మరునాటి సమావేశ సమయమువరకును సభ శాశ్వతముచుండిన సునపనియు విశేషముగ జరుగగలదు; మానసియులగు సభ్యులకు తమ తమ పనుల జేసికొనుటకు వ్యవధి యుండగలదు. అనేక తీర్మానములు వచ్చినందువలన సభ్యులు త్వరలో పనిని కానిచ్చిననే ననన్నియు తర్కింపవలెదగవు. ఈ సంగతిని గూర్చి నేను శాసనశాఖా కార్యదర్శితో నాలోచించితిని. అతడు మానసియులకు సభ్యుల సౌఖ్యము నెట్టి జాగ్రూకతతో జూచునదియు మీరందఱు తెలుసుకుదురు. మీ కేమయిన యిబ్బందులు గలిగిన చుట్టిమగారితో చెప్పవచ్చును. మానసియులగు సభ్యు లెట్టి ప్రాతినిధ్యము సంపినను నేను దాని నతి సంతోషముతో విచారించెదను.

భూమేంద్రనాథ్ బాసుగారి యుద్దోగము.

ప్రధానవిషయముల గూర్చి చర్చించుటకు పూర్వము, బాసుగారిండియామంత్రి కార్యాలయమునకు సభ్యులగు నియమింపబడినందు వలన శాసనసభకు సంభవించిన నష్టమును గూర్చి యింక ప్రసంగింప దలచితిని. బాసుగారిసభయందు ప్రఖ్యాత పురుషులే గాక మన యందవ గౌరవ నిదానమైరి. అనేక సంఘములకు బాసుగారు సభ్యులుగ నేమింపబడియుండుటయు, వారి ప్రసంగములు శ్రద్ధతో నాలింపబడుటయు, ఇండియా మంత్రి కార్యాలయ సభ్యులుగ బాసుగారు నియమింపబడినపుడు ప్రజలు వెనువరించిన యుత్సాహమును, వీరిట్టి యున్నత పదవికి దిగియున్నారని స్పష్టపరచును. ఇండియా కార్యాలయ శీర్ష్యమునకు వీరిని నూచించునపుడు, మన సభకు నష్టము కలుగునని నాకు విచారము కలిగినది. గాని యిచటి సమస్యలతో విశేష పరిచయమున్న వ్యక్తిని సభ్యత్వమునకు నియోగింపవలయునని విశేషముగ నాత్రపడితిని. బాసుగారి మూలమున నిండియామంత్రికి క్రిమముగు సలహాలభ్యుపకుచుండునని మీరందరు నాతో నేకీభవించురని నావిశ్వాసము. సర్ ప్రభాకంకర పట్టినగారికివలన శాసన సభాసభ్యులై యున్నారు. ఈ మానసియునకు స్వదేశ సంస్థానములస్థితి కరితీలావలకము. సంస్థాన విషయముల యందు వీరిండియామంత్రికి చాల సహకారిగ నుండురని నా యభిప్రాయము. బొంబయిశాసనసభయందు వీరు దోష్టగ మొనరించి యున్నారు. అచటి యుభయము గూడ పట్టిన గారి కత్యంత సహాయకారిగ నుండ గలరు. వీరి వైపున మధికమనియు, కార్యోత్సాహము విశేషమనియు వీరి మిత్రులకు తప్పక స్ఫురించును. సమర్థవంతులగు నిట్టి సహకారుల క్షీనచరకాలముననే మనము వేరొకపదని కంపవలసియున్నది. తత్కారణమున నించుకనంతోపము కలుగునుగాని హిందూదేశమునకు వీరలనేవ లభ్యుపకుచుండును. మార్చి నేవార్ధము వీరిగుఱును వేరొక లాభకరమగు స్థానముల కంపబడినందున మన మభినందించుకొనవలసినదేగాని విచారపడ నగత్యములేదు. వర్తమానమున ముత్తురు భారతీయు లిండియామంత్రి సభయందు నున్నారు. గాన ముఖ్య రాజ్యాంగ విషయము లింగ్లాండున చర్చింపగునపు డిండియాదేశమువారి భావములు వీరిచే వెలువరింపబడును.

నుమారొక వత్సరము క్రిత విశాఖన సభ సమావేశమై యుండ నూతన రాజ ప్రతినిధి గారు నే నాధిపత్యమును వహించితిని. నాయాఆశలగాని, ఆశయులు గాని, బ్రిటికారణముల గాని క్రొత్తవచ్చిన వాడనగుటచే నాగమయమున వెలువరింపట కవకాశము లేకపోయెను. ఇంతియగాక, త్వరలో, కార్య రూపక మగుట కవకాశము లేని యెట్టి వాగ్దానమైన సెనెరింప గూడదని నేనొక నియమ మొనర్చి కొంటిని. వాగ్దానము లొనర్చుటయు, ఆవాగ్దానముల నెంతకాలమైనను ఫలవంతముల నొనర్చుకుండుటయు పాలకవర్గపు టాచారమని పలువురు నిందితురు. వైవిధ్యము సభ్యమైనదియు అసభ్యమైనదియు నేను చర్చింపను. గాని నాపాలనమును వాగ్దానములనుబట్టి గాక తత్కాలమున జరిగిన కార్యవిధానమునుబట్టి యాలోచింపనే గోరుచున్నాను.

పదునారుమాసముల పరిపాలనము.

పదునారు మాసముల పరిపాలన కాలమున నేమియు నిర్వహించియు, పాలకవర్గము వారియొక లెట్టున్నవియు ధారాశ్రమగ సభవారికి విన్నవించును. దొరతనము వారిపాలనమునను, పాలనా విధానమునను సహకార మొనర్చు నీసభ్యులేర్పడి యున్నారు. గనుక! మీ సమక్షమున వైవిధ్యము నిపులపరచుట కర్హము. దొరతనమువారు మాకు కార్యముల బూనుకొనిరి. (1) భారతీయ సేనల సేవపుధ బోపండ తత్సేనలకు బహుమానములు, గౌరవములు మున్నగునవి లభ్యపరచుట, (2) దేశీయులకుండు కొన్ని కృషుల తొలగించుట, (3) హిందూదేశ పరిపాలనమున నాండ్లముల గమ్యస్థానమును నిర్వహించి ఆగమ్య స్థానమును వారేతరున చేరువదియు వ్యక్తిపరచుట. ఈ కార్యముల నొక్కొక్కదానిని తీసికొని, పురోవృద్ధిని వివరింతును.

పై న్యము.

భారతీయు లాంగ్ల యుద్ధరంగముల యందు మావృద్ధికి ప్రతిభను కాపాడుచున్నారు. ధైర్యవంతులగు నీ పై సేనల సేనల కపూర్వ సత్కారములు లభ్యపరచు మానిశ్చ్యమై యుండెను. సభ్యులును, హిందూదేశ మంతయును మా నిశ్చితము నామోదించునని యూహించుచున్నాను. పైనికోద్యోగులకును, సబు అసిస్టెంటు సర్జనులకును జీతములు వృద్ధిచేయబడినవి. యుద్ధభూమియందు వీరల కొనగు బత్తెపురేట్లు వృద్ధిచేయబడినవి. సాధారణముగ నిచ్చు కించిన లభికము చేయబడినవి. రణరంగమున గాయపడినవారి కొనగు పింఛను వైకములగూడ హెచ్చించబడినవి. వివిధరంగముల యందలి సేనదళములు వీరపురుషు లట్లుగాలు వెలువరించినవి. తత్కారణమున నీదళములు సిపాయిదళములతో సమాన మొనర్చబడినవి. వై నికులకందరకు నిపును బత్తెము లీరుబడుచున్నవి. బత్తెము లిచ్చినందువలన సిపాయిదళము వెనుకటికంటె మాటికి 30 వంతులభికమయ్యెను. ఆహారపదార్థములు సుఖరా జరుగుటవలన సిపాయిల కార్యోగ్యము వర్ధి, దేహదార్ధ్యము హెచ్చవలెను. పై నికుల జేర్చుటయుండు వై కారణమువలన సౌలభ్య మేర్పడుటయు అనుకూలముగు వర్తమానములు తెలియవచ్చుచుండుటయుబట్టి చూడ, బత్తెము లొనగుట న్యజనసమ్మతమని యోచించుచున్నాము. యుద్ధరంగమున ధైర్యసాహసముల జూపిన పైనికులు పైనికోద్యోగులు వివిధ బహూకరింపబడిన ట్టిటిసలిగ జెట్లవలన స్పష్టము కాగలదు. ఇట్టిసాహసవంతులగు వ్యక్తులకు భూములకు గాని, ధనమునుగాని లభ్యపరచు నాలోచనలు జరుగుచున్నవి. ఈ యుద్ధయమచిరకాలముననే అమలులోనికివచ్చునభిభావించుచున్నాము. భారతీయు పై నికుల బలమున్నగు వాటిని మరిరసౌఖ్యకర మొనర్చవలసినదని ఇండియా సర్వసేనాని నూచించెను. నేనాని నూచన మంగీకరింప బడినది. ఈ సంస్కరణము జరిగినపిమ్మట భారతీయుపైనికదళములకు మరింత సౌఖ్యముబుచ్చు. రెజిమెంటులు వైద్యశాలల నెట్టివేసి అందుబడిలో నుండునట్టి వైద్యశాలల నీ సైన్యములనిమిత్తమేర్పాటు చేయవలసినదను భొన్ని యోచనము లిపుడు చర్చయందున్నవి. ఈ ఏర్పాటువలన ఇండియా వైద్యశాఖ సామన్యము నపురోవృద్ధి నొందుటయే గాక రోగులకు వైద్యపు సౌకర్యములు విశేషముగ నుండును. భారతీయు పైనికుల సౌకర్యముల గూర్చి వెనుకటి సభయందు కెస్తాను అబాబుఖానుగారి నేకమగు నూచనముల మొనర్చి సర్వసేనాని వాటిని పరిశీలింపనగునని నూచించియున్నాను. సభ్యులీ నూచనముల నిపుడు స్మరణకు దెచ్చుకొనవలయును. నూచనములలో చాలభాగ ములు జరుపబడి, తక్కినవి చర్చ

యందున్నది. భారతీయుల పై నిర్యాద్యుల సంఘటనల విద్యను గరపుచు భారతీయుల యుద్ధనీతిని స్పష్టముగ నుండ నొకపాఠశాల నెలకొల్పబడును. భావసంతతివారి విద్యా సౌకర్యము నాధారముజేసి వీరాపురపుచిత్రముగ మెలగి ఆంగ్లరాజ్యవైద్యములయందు గున్న పద్ధతుల నందుచురగాక!

కమిషను ఉద్యోగములు

ఆంగ్లరాజ్యవైద్యములయందు భారతీయులకు కమిషను ఉద్యోగములనుగూర్చి మా మాచనము లిండియా కార్యదర్శి కంపెయిన్మము ప్రధానాంశములు మాత్రమే వివరింపబడెను. మా మాచనము లాంగ్లదేశమున కుండెడి మైనవని తెలియజేయుచు. ఇండియను భారతీయులు చూపిన శౌర్యమునకు మెచ్చుకొని క్రొవారు భారతీయుల పైనిర్యాద్యులగులు 9 రకు కమిషను ఉద్యోగము లొసగిరి. కమిషను ఉద్యోగముల సమస్య బహుభురాతన మైనది. ఒకరి వెనుక నొకరు చొప్పునను దేశమునకు నియమింపబడిన ప్రతి నిధులంద రీతముగను చేబూరిరి. కష్టము ప్రభుని వెనుక నీసమ స్థయాలబడినది. మే మా విషయమును బయటికి గొనివచ్చితిమి. కమిషను ఉద్యోగముల సమస్యయందు కష్టములు వెక్కుబున్నవి. అయినను విషయమును వివరము తగిన సమాధానమును వెలువరింప నిష్కాపట్య బుద్ధితో యత్నించితిమి. మా మాచనము లామోదింపబడి దొరతనము వారి సానుభూతి కలిగియున్న వనటకు తొమ్మిదవ భారతీయులకు కమిషను లొసగబడుటయే నిర్ణయము. కమిషను ఉద్యోగముల విషయ పరిష్కారము చాల తడవయ్యెను. ఈ విషయమును పరిష్కరింప మా యత్నములు ప్రజల యామోదనమును బడయునని మా విశ్వాసము. ప్రజల సహకార మొ విషయమున నపేక్షింపబడినది.

భారతీయుల యిసుకలు.

వైద్యవిషయమున విడిచి రెండవ యంశము నిక చర్చించును. తానుధికముగ విషయము గుఱుచుచుంటి మని చాల కాలముగాండి భారతీయులు మొరలిపాడున్నారు. ఈయిడుమల తొలగింప పాలకులని విధి యని మేము పరిగణించితిమి. ఈ విషయమున నెంత పురోగమము కలిగినదియు వివరింతును. సామ్రాజ్యమున హిందూదేశ స్థానమును గూర్చి ప్రభువునకు మేము పని లొకటియును

సామ్రాజ్యవ్యాప్తము.

సామ్రాజ్యవ్యాప్తమున మాచనమున హిందూదేశ ప్రభుని ప్రసంగమున నీవిషయములు గాననగును. హిందూదేశ ప్రాతినిధ్య విషయమును నిర్ణయించెయ్యు స్వాతంత్ర్యము, సభా సాంప్రదాయము నుబట్టి సామ్రాజ్యసభవారిదై యున్నది. హిందూదేశమునకు ప్రవేశముండనదొక, ప్రతినిధు లేతరున నిర్ణయింపబడినదియు వర్తమానమున నాలోచించుట అయ్యుక్తము. కాని ఇండియా మంత్రయ్య, వారును రాజప్రతినిధియును మోచించి నియమించు నుద్యోగము లొక రియ్యును, హిందూదేశ ప్రతినిధులుగ నిలుతురనిన సహేతుకముగ నుండును. పిదప లండను నగరమున ప్రత్యేక యుద్ధసభ జరిగినది. బికనీరు మహారాజు, సర్వేస్వమిస్ట్రు, సర్ సర్వేంద్రసింగ్ గార్లు ప్రతినిధులుగ నేర్పరపబడిరి. ఈ ప్రాతినిధ్యము హిందూదేశ ప్రభుని తలంపులను విరియ్యునది. దొరతనమునా రిండియాదేశమును గూర్చి యున్నదైన పై తీర్మాన వివాదమున ములకన నొనర్పబడుచున్న దని వెనుకటి సమావేశమున వీరవ.యమును గూర్చి పరిశీలించితిని ఈ తీర్మానము హిందూదేశముపట్ల చాల ప్రాముఖ్యమై యున్నది. సామ్రాజ్యసభయందు హిందూదేశమునకు ప్రవేశ గౌరవము కలిగినది. హిందూ దేశచారిత్రమునకు చూతన శకమాంధ్ర మైనది. మాతన శకమాంధ్రమైనదని వర్తమానమున గమనింప బడక పోయినను, ముఖ్యమంత్రి విషయము ప్రాముఖ్యతతో జూడబడును. స్థితిగతులను బట్టి నా వచనములు నేడు నిర్ధారణ మొనరిన చెప్పగలము.

సామ్రాజ్య మంత్రయ్య

సామ్రాజ్య మంత్రయ్య మేటిటను సమావేశమున చుండును. స్వతంత్రమునా స్వాతంత్ర్యముగల అధినివేశముల కలెనె హిందూదేశముతరపున గూడ నీసభయందు దొక ప్రతినిధి యుండును. ఈ ప్రకార మిండియాదేశము సామ్రాజ్యమున నుచితగౌరవము నందినది. హిందూదేశముయొక్క స్థానమును గూర్చి అధినివేశప్రతినిధులు అనుకూలభావములు కలిగియున్నారు. అధినివేశముల నుండు ప్రయాణ మొనర్చుటకును, కాపుర ముండుటకును భారతీయులకు సౌకర్యము లొనర్పబడినదని యును, నిదివరకే అటు కాపురమున్న భారతీయుల నాదర భావమున జూడవలయు ననియు ఆ ప్రతినిధులు తమ తమ

దొరతనమునకు నూచించి యున్నారు. వై మాచనము లంత పొన్నుఖ్యములుగాకని హైందవులు తలపరచుచును. కాని యీ ముఖ్యవిషయమున చాలవరకు పురోగమము కలిగినదనిసభ్యుల మోదింపక పోరు. ఈ సందర్భమున గత మెయిమామున కెనడా పార్లమెంటులో మొక ప్రసంగము స్మరణీయము. హిందూదేశమునకును తమకును సంబంధించిన వ్యవహారముల గూర్చి కలసి యాలోచించుటకు సర్ రాబర్టు బోడ్డను గూర్చి తత్పరితి నిధులను తమవన కాహ్వానించితిమనియు, వీరు తెగలవాగమును ధారాళముగ ముచ్చటించితిమనియు సభయందు బోడ్డను గూర్చి హిందూదేశముపట్ల బహిరంగముననున్న లై యుపన్యసించిరి. హిందూదేశపు గౌరవమును గాపాడవలయునను నుద్దేశముతో కొన్ని సమాధానములు జరిగినవి. హిందూదేశమున కెనడియనులు, కెనడానును హైందవులును గూడ సమానముగ వాదరింపబడుదురు. ఈ ఏర్పాటు న్యాయసమృత్తము గాదనువారుండరు. ముందటి సమావేశమునం నిండియాదేశపు పత్తి నిధులందవలయు నన్న వ్యతిరేకించువారుండరని బోడ్డను గూర్చి చెప్పుచు ఇండియాదేశ మొనర్చిన యుద్ధ సేనను తద్దేశపు నాగరికతను ప్రస్తుతించిరి.

బంధక వ్రాతపు పద్ధతి నెత్తివేసి, ప్రజల కష్టము నింకొకదానిని తొలగించితిమని చెప్పుచున్నది. ప్రతి పక్షముల గూర్చి భారతీయులు, అంగ్లేయులు గత 20 సం॥ ల నుండి స్పష్టము కలిగియున్నారు. మాలు విషయమున పన్నుల గూర్చి భారతీయుల కనుకూలముగ నేర్పాటులు జరిగియున్నవి. యుద్ధానంతరమున నీ యేర్పాటులు మాన్పు జెందవచ్చునని ఫీలిల నవకాశమున్నది. కాని హిందూదేశమునకు నష్టకరముగ మార్పులు మోచనమునకు వచ్చినయెడల నిండియా దొరతనమునాన కతికముగ నెదిరింతురు.

ఆయుధ భారణము, వైద్యములలో స్వచ్ఛందముగ చేరుట అను రెండు కష్టముల విచారింపవలసి యున్నది. దేశ రక్షణకావలసినందు భారతీయులు స్వచ్ఛందముగ వైద్యములలో చేరుట కవకాశ మొనర్పబడినది. కొందరు వైద్యముల యందు చేరిరి. కలకత్తా, బొంబయి, అలహాబాదు నగరములలో విశ్వవిద్యాలయపు పటాలము నేర్పాటైనది. గాని యీ దశములు ఎక్కువ బలగము కలిగియుండలేదు. మొత్తముపై నీ యుద్ధమున విజయము చేకూరనందులకు చింతింప చుంటిని. ప్రస్తుతమైనను, ఈ సందర్భమున తాము సమకూర్చిన సైనికులగూర్చి బంగాళారాష్ట్రీయు లభినందనీయులు, ఆయుధ భారణకావలసినను గూర్చి విచర్య జరుగుచున్నది. స్థితిగతుల నన్నిటిని విపులముగ చర్చింపవలయును. మా మాచనములపై గాష్ట్రీ యుద్యోగము లొకను తమ యభిప్రాయములను తెలియజేయులేదు. (సశేషము)

చెన్నపురి కార్యరేషను సభ.

నిన్న సాయంత్రం కాలము సభ జరిగినది. రా॥ బ॥ విజయ రావువారూరి గారధ్యక్షత వహించి.

మండలింపు. సకాలమున సభను జరుపనందులకు అధ్యక్షుని మండలింపవలెనని శివజ్ఞాన మొదల్యారు గారుపాదించిన తీర్మానమును గూర్చి సభ జరుగుటకు పూర్వము మొలనీ గారె పుడు వత్తురని రంగారాచి గారడిగిరి. 15 వ తేదికి వత్తురని అధ్యక్షులు చెప్పిరి. మరల సభ ఎప్పుడుజరుగునని నారాయణస్వామి శ్రేష్ఠిగారడిగిరి. 18 వ తేదిని జరుగునని అధ్యక్షులు నుడిగిరి. అటులైన మొలనీ గారు వచ్చినపిమ్మట నే మండలింపు తీర్మానమును గూర్చి చర్చను జరుపదగునని రంగారాచి గారనిరి. క్రిందటి సభలో కొందరు సభ్యులు సభ ముగియకముందు లేచిపోయినది. సి. పి. రామస్వామయ్య గారనిరి. అప్పటికి 7 గంటలైనది. నేను పిల్లలను రైలువీధి పంపుటకు వెళ్లితిని. మొలనీ గారు లేరు. గాన విషయ మానాడు చర్చింపబడదని తలచితిని. దొరతనమువారు మొలనీగారిని మరలసభ్యులనిగా నియమింపకుండునట్లు క్రిందటి సభలోనే తీర్మాన మొనరించి దొరతనము వారికి పంపనెంచినట్లు నేనుంటిని. (శేషాచారి గారు-నిజమే) అనినదిగాదు. నేనందుల కంగీకరింపనుగాని తీర్మానమున కంగీకరించెదనని రంగారాచి గారనిరి. ఈ తీర్మానమును నారాయణస్వామి శ్రేష్ఠి గారను వదించిరి. 18 వ తేదిని చర్చింపదగు నని. క్రిందటి సభ తీర్మానములను మొలనీగారికి పంపితిరా అని శివజ్ఞాన మొదల్యారు గారడిగిరి. పరిపితిమి. జవాబురాతేదని అధ్యక్షులు నుడిగిరి. తీర్మాన మంగీకరింపబడెను.

కోడ్లను రామతు

కోడ్లను గురించి ఉపకరణ విధానమును చూచినప్పుడు ఐంజనీరు కోట్సు గారిని కలకత్తాకు పంపుట కనుమతింపవలెనని అధ్యక్షులు కోరిరి. ఇది శ్రీ శ్రీ విషయమును ప్రశ్న కలిగినది. ఆయంత్రము వెల 15000 అది కలకత్తాలో మాత్రమే పనిచేయుచున్నది. పనిపోగుగా నున్నదని తెలియుచున్నది. దాని నిపుడుకొన దలపలేదు. చూచినప్పుడు ఐంజనీరుని పంపుటకు 450 లు వ్యయమగును. అతడువారము కోజులలోమరలినప్పుడు అధ్యక్షులు నడిగిరి. తీర్మాన మంగీకరింపబడినది.

నీటి సప్లయ

మ్యానిసిపలు వాటరు వర్క్సు, నీటివాటరు సప్లయని పరిశీలించి పొర్టును పంపుటకు కల్లులు క్లమోమా గారిని గాని కల్లులు కారను వాటరుగారిని గాని నియమింప దొరతనము వారిని కోరవలెనని కే. సి. దేశికాచారి గార తీర్మానము నుపపాదించిరి. ఈవాటరువర్క్సు 54000 వ్యయ మైనది. ఫిల్టరు చేయబడిన నీరెకొంత మేలుగా ని ఫిల్టరు చేయబడిన నీరు చాల పాడుగా నున్నదని మేజరు రసలు గారు నుడిగిరి. కమిషనరులకు విషయములు తెలియనిచ్చుట లేదని, దేశికాచారి గారేమో చెప్పుచుండగ నీ తీర్మానమున కందరు నంగీకరించిన పమెలుగా నుడిగిరి. కార్యనిర్వాహకులు గూడ నంగీకరించినది అధ్యక్షులనిరి. కల్లులు క్లమోమా గారు తూర్పు ఆఫ్రికాలోనున్నారని నేను ఖండితముగ నుడువజాలనని కల్లులు ప్రేసను గారనిరి. సి. పి. రామస్వామయ్య గారు తీర్మానము ననువదించిరి.

డాక్టరు నాయుడు గారు ప్రారంభముననే హెచ్చరించి నను మనము వినక 54000 వ్యయపరచితిమి. వినక కి గతి కలిగినదని ఏ. సి. పార్థసారథి నాయుడు గారనిరి.

మొదట తిరువత్తియూరునుండి యిసుకను తెప్పింపదలచిరి. చివరకు కూనూరునుండి తెప్పించిరి. ఆ యిసుకనైన పరిశుభ్రము చేయకుండ వేసిని త్యాగ రామ శ్రేష్ఠి గారనిరి. ఈ పరిశోధనకు నియమితుడగు నుద్యోగికి 3 వారముల జీతమియ్యవలసి యుండును. ఒకరు చెప్పినదానిమీదనే మన మాధారపడి కేవలము జరిసినపరాదు. మేజరు జస్టిసు గారు ఫిల్టరు స్థానములను గూర్చి మాత్ర మే సంజేమామును తెలిపిరి. ఫిల్టరు చేసిన నీరు చాల బాగుగనే యున్నదనిరి. అని అధ్యక్షులు నుడిగిరి.

దేశికాచారి గారు మరి కొందరి అభిప్రాయములను తెలిపిరి.

అధ్యక్షులు క్వాంటి టేటిఫై అనాలి సెనును చూపగలమనిరి.

దేశికాచారి గారిట్టి ప్రసంగము కూడదనిరి.

నేను చూచెదను. అది సరిగనున్న సరే లేనిపో నేను నా ప్రసంగము నుపసంహరించుకొందును. దేశికాచారి గారు కేవలము విరుద్ధముగ మాటలాడిరి. పరిష్కార ఫలితములు కమీషనరులకు తెలిసియున్నవి. వారే నిజానిజములను గ్రహింపవచ్చును. ప్రజల ననవసరముగ భయపెట్టుచున్నారు. నీటి సప్లయ కిని కలరాకును సంబంధ మేమయును లేదు అని అధ్యక్షులనిరి.

నటేశు గారు మాటలాడదలచిరి. అధ్యక్షులు కూడదనిరి. నటేశు గారు తమకు హక్కుకలదనిరి. అధ్యక్షులు లేదనిరి. దేశికాచారి గారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుకొనిరి. నటేశు గారు మాటలాడ వీలులేనిపో దేశికాచారి గారు గూడ మాటలాడ వీలులేదని రంగారాచి గారనిరి. దేశికాచారి గారు కూడ మాటలాడరాదని అధ్యక్షులనిరి. నేనాశ్చేషించెదనని దేశికాచారి గారనిరి. అంగీకరించితిని అధ్యక్షులనిరి. ఈ భారతీయుల హామ్యురాలు అని శివజ్ఞాన మొదల్యారు గారనిరి. తీర్మాన మంగీకరింపబడెను.

సభను నిలుపవలెనని యాకూబు హుస్సేను నేటు గారుపాదించిరి. త్యాగ రామ శ్రేష్ఠి గారు నమదించిరి. సభ్యుల స్వాతంత్ర్యమునకు భంగము కలిగినదిగాన నిలుపదగునని నటేశు గారనిరి. సభ నిలుపబడినది.

మిషనరీ పాఠశాల - వ్యవస్థాపకుని దౌర్జన్యము: సంయుక్త రాష్ట్రములందు మొయిప్పరమున మొక మిషనరీ పాఠశాలలోని హిందువులకు బాలురును ఉపాధ్యాయులును చందన తిలకములను ధరించుచుండె. వారట్టి తిలకములను ధరింపరాదని వ్యవస్థాపకుడు (ప్రెస్బిటేరియన్ మిచ్చెలు గారు) ఆజ్ఞాపించెను. అందుల కంగీకరింపవారు పాఠశాలను విడచి పోవలెననెను. 200 మంది పిల్లలగు పాఠశాలను వదలి పోయిరి. ప్రధానసంస్కృత పండితుడు తనపనిని మానుకొనెను. 30 మంది నిగ్రాహకుమాత్రము తిలకములను తుడిచివేసి కొనిరి ఈ యుత్తరువుల మతసంబంధమును న్యాయశాస్త్ర వ్యతిరేకముగాన దినిని ఖండించుటకు హిందూసభవారు ప్రత్యేకసభను గానించెదరని యొక విశేషమును తీడనపత్రికకు వ్రాసెను. (న్యాయండియా)

I

II

III

[illegible]

అమృతాంజనము దీపోవారి దివ్యోపధములు.

దంపత్యమును సంతుల్యము చేయుటకు ...	0.2
జీర్ణనశానమును నూతనము అభివృద్ధిచేయుటకు ...	1.4
దంపతులకు పండ్లసోపానము ...	0.8
శిశువులకు ధాతుపుష్టికి ...	1.0
జ్వరహరి ధూమపానము సీసా 1.5 ...	0.12
జ్వరహరి ధూమపానము సీసా 1.5 ...	0.12
తేజోవర్ధకము సీసా 1.5 ...	0.8
వేదాంతము కంటివ్యాధులకు ...	0.4
లంఠాద్రాక్షణ వాంతిభేదముకు ...	0.6
శస్త్రశిక్షణము శస్త్రచికిత్సకు దేవీ 1.5 ...	0.8
శాస్త్రశిక్షణము సీసా 1.5 ...	0.6
తేజోవర్ధకము సీసా 1.5 ...	0.8
తామర తైలము; తామర, తీలకు ...	0.4
కుటుమబిలము దేవీ 1.5 ...	0.4
కుటుమబిలము సీసా 1.5 ...	1.0
కఫహరి తిలకము దేవీ 1.5 ...	1.4
కఫహరి తిలకము దేవీ 1.5 ...	0.8
చాయాప్రసాదముకు మందు ...	1.0

శ్రీమద్భగవద్గీతా ప్రకృతి శాస్త్రము

మోహనితైలము పెండ్లకలు మెరుగుటకు ...	0.12
రోమహరి పెండ్లకలు ఊడుటకు ...	0.0
ఉబ్బసమునకు మందు సీసా 1.5 ...	1.8
కస్తూరిమాత్రము పెద్దది, నుండివి 50-కి ...	0.10
నుభయోగి మాత్రము ...	1.0
నుభయోగి తైలము పుండ్లకు ...	1.0
నిరేచనములకు మాత్రము దేవీ 1.5 ...	0.8
గ్రహణి మాత్రము దేవీ 1.5 ...	0.8
శిరోవేదన మాత్రము కలసోపులకు ...	0.12
కాలినపుండ్లకు మాత్ర సీసా 1.5 ...	0.8
శిగకు ద్రావకము సీసా 1.5 ...	1.0
కుమారు మాత్రము, కుమారు వ్యాధులకు ...	1.0
చుండుడు మాత్ర సీసా 1.5 ...	0.6
గుండరితైలము, ముఖకాంతికి ...	0.8
శిశువుల తైలము శిశువర్ధకము ...	0.8
కష్టమాలసారి చెవిపోటుకు ...	0.6
జాలావి మాత్రము మలబద్ధమునకు ...	0.8
జంతువాతహరి ఎమిడికలకు ...	0.8

అమృతాంజనము దీపో, మద్రాసు అందు బొంబాయి.

శ్రీకృష్ణమైత్ర గోపాలకృష్ణ గోకతాగారి చక్కెర
రంగుల చిత్ర వటుము
ప్రతి 1-3 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-9-0
వి. పి. భిక్షులు ప్రత్యేకము.
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము
పోస్టు బాక్సు 212, మద్రాసు.

శారదాంబ
ఇది శ్రీ కృష్ణబోధిని యను నాటకము.
సంఘమురాచార సంస్కరణమునకు మార్గ
మిందుజూపబడినది. అందరును జదివి తీర
వలయును. వెల 4 అణాలు. పోస్టేజి పేరు.
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,
7, తంబుశెట్టి వీధి, మద్రాసు.

భాదామిడితులకు పరము: ఐనాడి నహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసవరిల్లా

అపరమేశ్వర రక్తమునంద జనించు జాడ్యములకు కీరీటముకంటి మందు. కుడుపులను, మచ్చలను, గంధములను
పుండ్లను, ప్రాంతకృష్ణలను అన్నివిధములను గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన క్రతువు కారిణి

గతావధిసార్వభౌమ గుణ మిచ్చుట నిష్కంఠము, సహజమైన మధ్యమచ్చిను అన్ని విధములైన దోషములను
పోగొట్టును. కీరీటముకంటి పాదరగదోషములను, మలబద్ధమును కారైసంబంధమును వోషలను పోగొట్టి రక్తమును
శుద్ధిచేయును. శరీరారోగమును గలుగజేయును. 16 రోజులవరకు మందుకు 4 షాపుల బుడ్డిలో అమ్ముబడును.

ప్రొవైటరు:— పి. డి. సావంత్, 144, ఫనాస్వాడి, నెం 2 బొంబాయి.
Proprietor P. D. SAVANT, Fanaswadi, No. 144, No. 2, BOMBAY.

ఏకభాషావిప్రశంస

ఇది తిమ్మలకంటి అప్పారాయ విరచితము.
వె. 0-4-0 పోస్టేజి అధికము.

ఆంధ్ర సర్వకళాశాల విద్యా ప్రకృతి.

ఇది శ్రీయత కట్టకుండి బామలింగారెడ్డి గారిచే
ప్రచురితము. వెల 0-4-0 పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

ఆంధ్ర పత్రికా కార్యాలయము, 7 తంబుశెట్టి వీధి, మద్రాసు.

లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరిమురబ్బ

1000 రూపాయలు బహుమాన మియ్యబడును.

ఈమురబ్బను సాలామిసిరి కాదని రుజువుపరచువారికి 1000 రూపాయలు బహుమానముగా ఇయ్యబడును. అట్లు
నిరూపించుచో శోధ్యములగుగా పొందవచ్చును. దురభ్యాసమువల్ల బాల్యములోనే ధారుణ్యము
గల్గినవారికి మృత్యురోశము బలహీనమై మరణకాలమువరకు దుఃఖము ననుభవించుచు. ఈసాలామిసిరి
మురబ్బ సేవించినయెడల అట్టి దుఃఖము తొలగి విశేష. బల వీర్యసంపన్నులయి ప్రకాశించుచు చిర
కాలము సుఖము జీవింతురు.

ఈ సాలామిసిరి మురబ్బవల్ల ధాతుపుష్టికలుగును, స్వచ్ఛస్థితి మారును, ధాతువు
మాత్రముతో కలిసిపోవుట మానును, నిరుచుగుట మానును, బహుమాత్రవ్యాధి మానును, విశేషబలము
కలుగును. రక్తము వృద్ధిచుగును, ఆకలి రెండున్నవ యగును, చక్కగ మలవిసర్జన మగును. సాలా
మిసిరిఅనునది ఒకకాలిపండు. ఇదికాబూలో, కాండహోర్ జేతములలో వైరగుచున్నది. అక్కడి జనులు

ఈపండును విశేషముగా తినుటవలన మనజేళ్లు 4 గురు మనుష్యుల బలము ఆజేతమున ఒకమనిషికి గలదు. వైమురబ్బను
సేవించి మంచి బలము పొందుటకై గొప్ప మందులతో చేర్చి తయారుచేయబడియున్నది. 1 షాపును 15 రోజులు ఉపయో
గించిన దానికల్ల పూర్తిగ గుణముకలుగును. 2.8 షాపులు ఉపయోగించినచో జన్మాంతరము వరకు గుణమిచ్చును.

అనుపానపత్రిక పార్కులలో పంపబడును.

15 షాపులు దేవీవెల రూ. 2-0-0. తపాలఖర్చు 1-3 షాపులకు 6 అణాలు.

డి. మన్నాలాల్, ఢిల్లీవైద్యులు, నెం 5, అవన్యూరొడ్డు, బెంగుళూరు సిటీ.

సర్వజీవన్. (840)

ధాతుపుష్టి మందులన్నిటికీ తల్లి

ఈ దివ్యోపధము సంశ్లితో సమానమైనది. దీని
సేవించినచో శీర్షవృద్ధి, బలమును, ధాతుపుష్టిని కలిగించును.
2. సమస్త మేహములు, నిక్కాక, నిస్సత్తుక, కుష్ఠస్వప్తము,
స్వప్తస్థలము ఇంక మూత్రద్వారములను సంభవించెడు
అనేకవ్యాధులను పోగొట్టుటలో రాజువంటిది. (3) రక్త
మును శుభ్రపరిచి వృద్ధిబొందించి జేహమునకు కాంతి
తెచ్చును. 4. నరములకు సత్తువనిచ్చును గాన సర్వజీవన్
అనెదరు. ఇది శ్రీలు, పురుషులు, బాలురు వృద్ధులు అంద
రను ఉపయోగించవచ్చును. ఈ ధాతుపుష్టి చూడము
యొక్క చూడుతు సేవించినవారికి తెలియనగును.

వెల టిప్పు 1.8-2.0-0, పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

ప్రొఫెసర్. జి. యస్. నాయుడు,
కలియుగభీమ,
బంగోలు. (గుంటూరు జిల్లా)

ఆత్మబిజ్ఞానా.

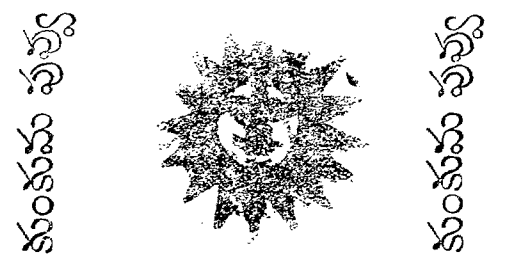
తక్కిరమును విడచినపుడు అత్తపిత్రి.

దయ్యముల సద్భావమును గురించిన శాస్త్రీయవర్గ
గ్రంథకర్త:- షా. జగన్నాథస్వామిగారు, బి. ఏ.
చిన్నపైజా చక్కెర గ్రంథము. వెల రూ. 0.8-0
మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము
పోస్టుబాక్సు 212, మద్రాసు

శాకభక్షణము

భరతఖండవాసుల మన మన మార్గములు
వంశజులను; "అహింసా పరమోధర్మ" అను నీతి
వెలిగినవారు గావున మేము ఈ పుస్తకము యినా
ముగా పోస్టుచార్జియ మేమేధరించి పంపుచున్నాము.
వెంటనే నామము.
215 ప్రెస్ బుక్ షాస్త్రీ మణిశంకర్ గోవిందజీ,
జతంకెడ్డి, పోవధాలయం 155, ప్రాచ్య, బంగళా
నగరము

కుంకుమపువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు
మావద్దదొరకును. కొనువారు సూర్యమార్కును
గమనింపును. కరస్పాకెన్ను మొదలగునవి
ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎస్. నారాయణ అందు కంపెని,
(53) 21, హమ్మె వీధి, బొంబాయి.

తామ్రమైనము

ఇది రాగివలన
తయారు కాబడ
లేదని నుజువు
పర్వతల సమస్త
లకు 100-0.00
యినాం

గుణమియ్య
ని యడల
మీరు చెల్లిం
చిన సొమ్ము
జిరిగి యిచ్చి
వేసెదగదా.

అన్ని చర్మరోగములకు, కుడుపులకు, పాదలకు సిద్ధోపధము.
ఇది యెట్టికరినమేహవ్యాధుల నయినను అతిమాత్రము నయి
నను చీర్ణించిన సుఖివ్యాధులచే కలుగు బాధల నయినను ము
ఖాణమువలె బుండించి యావనగతులగా జేయును.

1 రకం 100 మాత్రము 10.0-0 2 రకం 100 మాత్రము 4-0-0
సగము బుడ్డున్న ఇవ్వబడును.

యస్. వి. యస్. రాజు అందు సన్స్
(778) 20, కండప్ప మొదలివీధి, పోకారుపేట మద్రాసు.
ప్రాంత:-లక్ష్మీనరసాపురం అనపరైస్ట్రు, గోదావరిజిల్లా.